THOMAS WATSON

A bűnbánat

Koinónia • 2017

2 • Puritán tanítók

Sorozatszerkesztő:

Bálint Ágnes

Visky András

A mű első, 1668-as kiadásának címe: *The Doctrine of Repentance, Useful for these Times*.

Fordította, az előszót írta és jegyzetekkel ellátta: Molnár Sára

Hungarian translation@ Board for Israel NRC and Bible and Book ministry, 2017

Elektronikus kiadás, 2017

A Koinónia Könyvkiadó tagja az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének, a Magyar Gyerekkönyvkiadók Egyesülésének és a Romániai Magyar Könyves Céhnek.

ISBN 978-973-165-162-0

Előszó

Kedves olvasó, látva látszik, hogy felesleges előszót írni ehhez a könyvhöz, hiszen Thomas Watson, ez a kiváló puritán teológus megírta már Elöljáró beszéd*ét, melyben megfontolt körülményességgel előadja, hogy Pál apostol is, mikor Festus és Agrippa király előtt védőbeszédbe fogott, illedelmes meghajlással, de hajthatatlan missziós lelkülettel saját megtérését mondta el, nem titkolva a király előtt, ő mindenkinek azt prédikálja, hogy: „bánják meg bűneiket és térjenek meg" (ApCsel 26,20). „Súlyos, nagyszerű üzenet!" – kiált fel Watson elragadtatással, saját könyve témáját is magasztalva egyben. Pálhoz hasonlóan ő is az Írást magyarázza, a prófétákat, és olyan gonddal fog bele a beszédbe, mintha király előtt állna, de a meggyőzés olyan indulatával, mintha saját élete függne e beszédtől.*

Láthatóan teljes ez a mű, ami mégis hibádzhat a megértéshez, az a XVII. század óta eltelt idő. Hadd szóljunk közbe, a szerző munkamódszerét követve, elmondva „mindazt, ami eszköz vagy segítség lehet" e szöveg olvasásakor.

Az olvasót szólítja meg könyve indításaképpen, kifogástalan figyelemmel és tisztelettel. Ez a Levél az olvasóhoz *több okból sem pusztán retorikai fogás. Egyrészt szókimondó egyenességével, keménységével ellenére van mindenféle kedvcsináló udvariaskodásnak – elvárásai vannak: nem akárkinek ír, hanem keresztyéneknek, mi több, szenteknek, akik életében a hit és a bűnbánat alapvető kegyelem kell hogy legyen, és már az első oldalakon felszólítja az olvasót, hogy alázza meg magát, bánkódjon és sírjon a bűnei felett. Ez a hangnem mondhatni alaptónusa az egész könyvnek. Nem titkolja, úgy kívánja megcélozni olvasóit, hogy egynémely bűnüket halálra sebezze, saját lelkük boldogsága érdekében.*

Másrészt meg nem csupán a Levél*, hanem a szöveg egésze megszólítás – prédikációs hangvételű, mely eleve hallgatóságot feltételez, és kinyilatkoztatásai, néhol patetikus, mégis megrázóan személyes felkiáltásai, a sok „Ó, bárcsak…" kezdetű mondat megannyi kétségbeesett szólongatás. Ezek a szavakba alig foglalható sóhajtások a közelség olyan meghittségéről, személyesség olyan megmutatásáról szólnak, mely az elkövetkező évszázadok protestáns hagyományában fölöttébb ritka.*

Érvelése sodor, magával ragad, gondolatvezetése az indulat ellenére is ragyogóan tiszta és következetes. Akkor is, ha tudományos adatait meghaladta már az idő: például, mikor a bűnbánat egyik akadályáról, a közönyös, lusta természetről ír, az alábbi példával illusztrálja: „Mondják, hogy ha a krokodil nyitott szájjal alszik, az indiai patkány bemegy a gyomrába, és megeszi a belsőségeit. Az embert is így falják fel bűnei, míg nyugodtan alszik." A krokodil ugyan nyitott szájjal nem alszik, a legendás lustaság azonban mindennél jobban

példázza a bűnös ember tehetetlenségét. Vagy egy római szerzőt említ, Aelianust, aki szerint a keselyű megbetegszik az illatszerektől. Ugyanígy betegszik meg a lélek is – mondja Watson *– Isten kegyelmének illatától. Vannak nagyon találó, szemléletes állat-illusztrációk is: „A skorpió farkában hordja mérgét, a rágalmazó a nyelvében. Szavai mélyre hatolnak, akárcsak a tarajos sül tüskéi." Vagy: „A viperát ha megütik, kibocsátja mérgét; így ha Isten botja ér bennünket, kiköpjük a bűn mérgét." „A bűn, akárcsak Kirké varázsitala, az embert barommá változtatja." De felsorolja a rókát, a farkast, a vadszamarat, meg a disznót is, melyekhez hasonló a bűnös ember, bibliai idézetekkel támasztva alá ítéletei igazságát.*

Nem célja a tudományosság, ezek a példák, akárcsak Ezópus fabulái, nevelő célzatúak, a meggyőzés eszközei kívánnak lenni. Mégsem csak azok: pontatlanságai, túlzásai mai szemmel kedves bohóckodásnak tűnhetnek, melyek ellensúlyozzák a könyvbeli doktrínák célzatosságát. Bele-belefeledkezik történeteibe, jó humorral, írói és prédikátori rátermettséggel ecseteli a bűn szörnyűségét, Isten kegyelmének nagyszerű voltát.

Ítéletes beszéd és boldogságról szóló irat egyszerre, de sem az ítélet, sem az üdvösség nem pusztán doktrína: életszerűen ír róluk úgyannyira, hogy megelevenednek, történetekké változnak, melyekbe folyamatosan invitálja az olvasót, hogy lépjen be és döntsön élete felől. (Lássunk munkához – mondja Watson könyve utolsó lapján, mintha a megírás nem munka lett volna, egy pillanatra sem tévesztvén szem elől, hogy a tan lényege a cselekedet.)

Hogy súlyosbítsa a döntést, Watson puritán kérlelhetetlenséggel hajtogatja, hogy nemcsak saját sorsáért felelős az ember: „Saját gyarlóságaink mellett a föld siralmas állapota is könnyeinkért kiált. Nem vesztettünk-e túl sokat a hajdani hírnévből, tiszteletből?... Ó, bárcsak ne pihenne síró szemünk!" Fontos momentum ez, hiszen a puritán szerzők az egyénit és a közéletit, az egyházit és a világit nem választják szét: olyan korban írják munkáikat, mikor a hittérítésnek látható módon van bevett közéleti gyakorlata és műfaja is. A kegyesség – hitük szerint – nem magánügy, melyről hallgatni kell, hanem történelemformáló erő. Az Encyclopedia Britannica *szerint a puritanizmus „hősies próbálkozás volt, hogy saját életstílusukat nemzeti példává tegyék", hogy az egyház reformja révén a társadalmat is megváltoztassák. Watson is konkrétan utal Anglia elveszett állapotára – Sodomához hasonlítja, majd említi a pestist meg a londoni tűzvészt – Isten ítéletét a nemzet bűneiért. Azonban ez az ítélet is a bűnbánatért van: „Anglia szigete két óceánnal van körülzárva: egyik a víz óceánja, másik a gonoszságé. Ó, vajha körülfogná egy harmadik is, a bűnbánó könnyek óceánja!"*

A sírás, a könnyek alapmotívum ebben a könyvben. Az őszinte bűnbánat könnye a mártírok vérével egyenértékű. Az emberi erőfeszítés és áldozat fokmérője, az igaz bűnbánat, a megtöretés szimbóluma: „Megtisztítanak a bűntől, és kioltják Isten haragját." „A könnyek sós

vize megöli a lelkiismeret férgét." „A szem látásra és sírásra van. Először látni kell a bűnt, hogy sírni tudjunk érte." Igen sok, és igen kevés is. Sok, mert a legtöbb, amit az ember a bűneiért tehet, kevés, mert legalább annyi a bűne, ahány könnyet bír ejteni értük. A filozófusok szerint – mondja a *szerző – négy tulajdonsága van a könnyeknek: nedvesek, sósak, forróak és keserűek. A bűnbánó könnyeknek azonban van egy ötödik tulajdonságuk is, az, hogy édesek, mert Isten „tömlőjébe" (Zsolt 56,9) hullanak, és nagy a jutalma ezeknek a könnyeknek. „Bánkódjon az ember a bűneiért, és örvendezzen a bánata fölött" – idézi Augustinust. Az ószövetségi rézmedencének is, melyben Áron és fiai mosakodtak, hogy meg ne haljanak (2Móz 30,18), kettős újszövetségi értelme van: Krisztus vérével teli medence, melyben hit által merítkezünk meg, illetve könnyeink medencéje, melyben bűnbánat által.*

Egy zsoltárrészlettel fejezi be munkáját: „Aki vetőmagját sírva emelve megy tova, vigadozással jő elő, kévéit emelve" (Zsolt 126,6), mondván, hogy ez a mondat összefoglalja, amit *eddig leírt. Hite szerint ígéret és Istentől való ajándék a sírás meg a vigadozás is, melyek a bűnbánatban azonosak, hiszen a „megbán" szó héber eredetije ezt is jelenti: „vigasztalódni". A vetés meg az aratás az ember kemény munkája: „A világ nem a miénk* citra pulverem *(munka és szorgalom nélkül), így akarnánk mégis elérni azt, ami ennél sokkal kiválóbb? A restség a lélek rákfenéje." A köztes idő a várakozásé, melyben Isten kegyelme növekedésre válthatja az ember fáradozását. A vetőmag a mennyei kegyelem ajándéka –* Ige*, hit, bűnbánat.*

A könyv szerkezetében, gondolati struktúráiban is mindvégig ezt a kettősséget mutatja: a bűnbánat Isten ajándéka és az ember verejtékes munkája egyszerre, hit és értelem, bizalom és belátás, szeretet és tudás, melyek – győz meg a szerző – egymásnak nem ellentétei, sőt, nem sokat ér egyik a másik nélkül: „A vallásos rendelések szekere nem visz minket a mennybe, hacsak Isten Lelke nem csatlakozik ehhez a szekérhez." „Akkor hagyjuk el igazán a bűnt, ha a bűn cselekvése azért szűnik meg, mert a kegyelem forrása beáramlik életünkbe, ahogyan a sötét is eltűnik, ha beáramlik a fény." Vagy: „A bűntudat épp elég ahhoz, hogy félelmet tápláljon. A bűnbánatot azonban a kegyelem ismerete táplálja. Ha a fájdalom és gyötrelem elég lenne a bűnbánathoz, akkor a pokol kárhozottai lennének a legtökéletesebb bűnbánók, hisz ők gyötrődnek a leginkább. A bűnbánat a szív megváltozásán múlik... Ha egy lélekben nem dereng a hit, bánata nem az alázaté, hanem a kétségbeesésé."

Az igazi ellentét igaz és hamis bűnbánat, őszinte és képmutató szív, töredelmes és megátalkodott állapot között van: „Az ember lehet szomorú anélkül, hogy a bűneit bánná, ahogy a tolvaj is bánkódik, amikor elkapják, nem azért, mert lopott, hanem mert meg kell fizetnie a büntetést." A képmutató pedig olyan, mint „rothadt pillér, szépen bearanyozva". Éles szemét semmi nem kerülheti el. A tisztességes embernek, a keresztyénnek is ugyanúgy

szüksége van bűnbánatra, mint a hírhedt bűnözőnek, akire ujjal mutogat: „a tisztességes embernek kifogástalan lámpája van, de hiányzik belőle a kegyelem olaja”; illetve: „szomorú, hogy a templomi kötelességek színpadot jelentenek a a gőgnek”. A bűnbánat az egyetlen deszka, mely megmaradt nekünk a megváltáshoz, miután „Ádámban mindannyian hajótörést szenvedtünk”. A „kegyelem alapköve” ez, melyet az evangélium hirdet először, szemben a törvénnyel.

Kijelentéseit tanúk sora erősíti meg az első oldaltól az utolsóig. A tanúk állítása a könyv megírásának alapmozzanata, a szentek közösségét teszi jelenvalóvá, a spirituális hagyományt, melyet magáénak vall, miközben ostorozó radikalizmussal fordul szembe mindenféle megkövesedett episzkopalizmussal. Hogy kik ezek a tanúk? Pál, az apostolok, az ószövetségi próféták, Augustinus, Ambrosius, Aquinói Tamás, Chrysostomus, Luther, Nagy Bazileiosz, Nazianzoszi Szent Gergely, a mártírok.

Különösen szép példája a szembefordulás általi megtisztításnak és megőrzésnek, mikor „szükséges figyelmeztetésképpen” elmondja, hogy a pápisták ugyan szentségnek tartják a bűnbánatot, mi több, személyes érdemnek, ennek azonban nincs alapja, mert Krisztus nem tartotta annak, Watson mégis tisztelettel emlékezik meg a katolikus és ortodox egyházatyákról, akik nem tévedtek, mikor az „áldozat kövérjének” (Szent Gergely), „a lélek orvosságának” (Nagy Bazileiosz), „az angyalok borának” (Bernát) nevezték a bűnbánatot.

A bűnbánatról szóló könyv képes beszéde, meg nem alkuvó keménysége jelzi, hogy nem csak a tanok tisztaságának védelmében született, nem csupán a bűnbánat rendszeres teóriája és alkalmazása, megtéréshez való útmutató, bár ebben sem találhatnánk hibát, hanem történet egy olyan korról, olyan emberekről, akiknek hite és erkölcsi felelőssége valóságos jelenlétre váltotta az isteni ígéretet: „…hitték, hogy az időszámítás újrakezdődik, történelemben, vallásban új korszak indul, a bibliai ígéret valóra válik.” (Ruland – Bradbury*:* Az amerikai irodalom története*. 1991. Bp. 27. o.) Az első keresztyén polgári demokráciák korszaka ez, melyek puritán alapításúak, hiszen a demokrácia a puritanizmussal egy tőről fakad, ez pedig a személyes erkölcsi tudat, a kötelesség és felelősség érzete, „a bűn felismerése és a bűnbánó ember vágyakozása a bocsánatra. Egyetlen ember sem kerülheti el, ha felnőtté válik, ezt a tapasztalatot”. (Ralph Barton Perry:* Puritanism and Democracy. *Harper Row Publishers. 1964. New York. 627–628. o.)*

MOLNÁR SÁRA

Levél az olvasóhoz

Keresztyén olvasó!

Két nagy kegyelmi ajándék van, ami egy szentnek alapvető ebben az életben, a hit és a bűnbánat. Ez az a két szárny, melyekkel a menny felé röpül. Hit és bűnbánat táplálja a szellemi életet, ahogy a meleg és a gyökér nedvessége a természetit. A bűnbánat az az ajándék, amelyről most beszélni fogok.

Chrysostomus ezt találta a legjobb témának prédikációjához, amikor Arcadius császár előtt beszélt. Augustinus[1] meg azt kérte, hogy a bűnbánó zsoltárok előtte legyenek, amikor az ágyában fekszik, és gyakran tanulmányozta őket könnyek között. A bűnbánat soha nem múlja divatját: úgy élünk vele, mint a mesterember a szerszámaival, vagy a katona a fegyverével. Ha nem tévedek, a gyakorlati szempontok fontosabbak ebben a korban, mint a hitvita, a polémia.

Először azt gondoltam, hogy fiókomba zárom ezeket a meditációkat, de látva, hogy nagy jelentőségük van kritikus helyzetünkben, megmásítottam korábbi döntésemet, és felfedem őket a bíráló tekintetek előtt.

A bűnbánat megtisztít; ne félj ennek a gyógyszernek a hatásától. Sújts le a lelkedre, mondta Aranyszájú Szent János, sújts le rá; a haláltól szabadulsz meg e csapás által. Milyen jó lenne, ha mélyebben megindulnánk a bűnön, ha szemeink valóban könnyben úsznának. Tisztán láthatjuk Isten Lelkét, amint a bűnbánat vizén jár, mely nyugtalan ugyan, de tiszta. A könnyek megtisztítanak a bűntől és kioltják Isten haragját. A bűnbánat a kegyesség ápolója, a kegyelem szerzője. Minél több bánatban és lelki zaklatottságban van részünk első megtérésünkkor, annál kevesebb lesz később.

Keresztyének, miért bánkódtok egyéb dolgokon, és nem a bűnön? A világiakért hullatott könnyek a földre esnek, a szent könnyek azonban tömlőbe gyűjtetnek (Zsolt 56,9). Ne tartsátok a szent sírást fölöslegesnek. Tertullianus úgy vélte, nem is született egyébre, csak bűnbánatra. Ha nem fullad könnyekbe a bűn, a lélek ég el. Ne mondjátok, hogy a megbánás nehéz. A kitűnő dolgok megérdemlik a fáradságot. Hát nem ássa ki az ember a földből, bár beleizzad, az aranyat? Jobb mennybe jutni sok fáradsággal, mint gond nélkül a pokolba. Mit nem adnának a kárhozottak, hogy Isten hozzájuk küldje követét, aki kegyelmet hirdet bűnbánatukért! Micsoda jajkiáltásokkal és sóhajokkal ostromolnák az eget! Micsoda könnypatakok áradnának a szemükből! De túl késő már. Ezek a könnyek csak a saját bolondságuk elsiratására vannak immár, bocsánatot nem szereznek. Ó, bárcsak megbékülnénk Istennel, míg a síron innen vagyunk! Lehet, hogy a holnap halálunk napja lesz: legyen hát a

[1] A legnagyobb egyházatyák egyike; 430-ban halt meg. Watson Austinnak nevezi.

mai a megbánás napja. A szentek példáját kellene hogy kövessük, akik megkeseredtek lelkükben, feláldozták testi vágyaikat és zsákruhába öltöztek a fehér ruha reményében. Péter könnyekkel keresztelte magát; az istenfélő Paula, akiről Jeromos ír, mint a paradicsom madara kesergett, és porig alázta magát a bűnért.

Saját gyarlóságaink mellett a föld siralmas állapota is könnyekért kiált. Nem vesztettünk-e túl sokat a hajdani hírnévből, tiszteletből? Volt idő, amikor fejedelemasszony voltunk a tartományok között (JSir 1,1), a többi nemzetek kévéi pedig meghajoltak kévénk előtt Isten akaratából (1Móz 37,7), de nem szállt-e el azóta dicsőségünk, mint a madár (Hós 9,11)? El sem tudjuk mondani, milyen súlyos veszteségeink vannak még. A fekete, visszataszító gőzök felemelkedtek: attól kell félnünk, hogy hangos mennykőcsapások következnek ránk. Hát vajon nem kellene mindez magunkhoz térítsen, felkeltve bennünk az alázat lelkét? Talán aludni fogunk az árboc tetején, míg az ég minden sarkából fújnak a szelek? Ó, bárcsak ne pihenne síró szemünk! (JSir 2,18)

Nem bocsátok előre egyebet a bevezetőben, csupán annyit még, hogy Isten adja áldását erre a könyvre, és úgy irányítsa a nyilat, hogy bár vaktában van kilőve, elérje a célját, és egynémely bűnt halálra sebezzen. Ez legforróbb imája annak, aki lelked boldogságát szívből kívánja,

THOMAS WATSON

1668. május 25.

Elöljáró beszéd

Szent Pál a Cselekedetek könyvének 26. részében védőbeszédet mond Festus és Agrippa király előtt, amikor Tertullus azzal vádolja, hogy zendülést kelt a nép között: „Mi ugyanis úgy találtuk, hogy ez veszedelmes ember, és hasonlást támaszt...” (ApCsel 24,5)

Pál jó szónoknak bizonyul. Először kézmozdulatával hódol a királynak (1): előrenyújtja kezét a szónokok szokása szerint; majd beszédmódjával (2): „Agrippa király! Boldognak tartom magamat, hogy mindazok felől, amikkel a zsidóktól vádoltatom, te előtted fogok védekezni e mai napon.” (ApCsel 26,2)

Pál ezután három dologról beszél olyan meggyőző ékesszólással, hogy Agrippa király csaknem keresztyénné lesz:

(1) Elmondja, milyen életmódot folytatott megtérése előtt: „...én a mi vallásunknak legszigorúbb felekezete szerint éltem, mint farizeus” (ApCsel 26,5). Ez idő alatt a hagyományért buzgólkodott és hamis buzgóságának tüze olyan erős volt, hogy mindenkit megégetett, aki útjában állt: „a szentek közül én sokat börtönbe vetettem” (ApCsel 26,10).

(2) Elmondja megtérése történetét: „Délben látám az úton, király, hogy mennyből a napnak fényességét meghaladó világosság sugárzott körül.” (ApCsel 26,13) Ez a fény Krisztus megdicsőült testéből ragyogott. „Hallék szózatot, mely énhozzám szól, és ezt mondja vala zsidó nyelven: Saul, Saul, mit kergetsz engem?” Mivel a test szenvedett, a fej a mennyben feljajdult. Pál annyira megrémült a fényességtől és ettől a hangtól, hogy leesett a földre: „Én pedig mondék: Kicsoda vagy, Uram? Ő pedig mondá: Én vagyok Jézus, akit te kergetsz.” (ApCsel 26,14.15) Pált önmagától fosztották meg ebben a pillanatban: önnön igazságáról való meggyőződése megsemmisült, és az örök életbe vetett reményét ezután egyedül Krisztus igazságára alapozta.

(3) Beszél arról, hogyan él a megtérése után. Ő, aki korábban üldöző volt, most prédikátor lett: „De kelj fel, és állj lábaidra: mert azért jelentem meg néked, hogy téged szolgává és bizonysággá rendeljelek azokban, amiket láttál...” (ApCsel 26,16) Miután Pál, a „választott edény” megformáltatott az üdvösségre, munkálkodni kezdett, hogy ugyanannyi jót tegyen, mint amennyi fájdalmat okozott előtte. Régen halálra üldözte a szenteket, most meg életet hirdetett a bűnösöknek. Isten először a zsidókhoz küldte Damaszkuszba, később azonban a pogányokra is kiterjesztette küldetését. Azt az üzenetet prédikálta, „hogy bánják meg bűneiket, és térjenek meg az Istenhez, a megtéréshez méltó cselekedeteket cselekedvén” (ApCsel 26,20). Súlyos, nagyszerű üzenet!

Nem fogok senkivel vitázni arról, hogy hit vagy bűnbánat adatik először. Kétségtelen, hogy a bűnbánat mutatkozik először a hívő életében, én mégis azt gondolom, hogy a hit

magvai vannak elszórva hamarabb a szívben. Ugyanúgy, mint amikor az égő gyertyát beviszik a szobába, és a fény látszik először, mégis a gyertya volt előbb, nem a fény. A bűnbánat gyümölcseit látjuk mi is először, ám a hit csírái hamarabb ott voltak.

Mi késztet engem arra, hogy azt gondoljam, a hit magként már a bűnbánat előtt jelen van? Az, hogy mivel a megbánás kegyelem, ezért csak élők gyakorolhatják. És hogyan élhetne a lélek, hacsak nem hit által? „Az igaz ember pedig hitből él." (Zsid 10,38). Először a hit magjai kell tehát hogy ott legyenek a bűnbánó szívében, másként halott volna, a bűnbánata pedig értéktelen.

Akár a hit, akár a megbánás adatik először, biztosan tudom, a bűnbánatnak akkora jelentősége van, hogy nélküle nincs megváltás. Miután Pál hajótörést szenvedett, deszkákon, az összetört hajó darabjain úszott ki a partra (ApCsel 27,44). Ádámban mindannyian hajótörést szenvedtünk és a bűnbánat az egyetlen deszka, ami megmaradt a hajótörés után, hogy eljussunk rajta az örök életre.

Nagy és szent felelőssége ez a keresztyéneknek, hogy megbánják bűneiket és Istenhez forduljanak. „Térjetek meg, mert elközelített a mennyeknek országa." (Mt 3,2); „Bánjátok meg azért és térjetek meg, hogy eltöröltessenek a ti bűneitek" (ApCsel 3,19); „Térj meg azért ezen gonoszságodból" (ApCsel 8,22). Három tanú szájából is megerősíttetik ez az igazság.
A bűnbánat a kegyelem alapköve: „nem rakosgatván le újra alapját a... megtérésnek" (Zsid 6,1). Bármelyik vallás, mely nem erre az alapra épül, szükségképpen összeomlik.

A bűnbánat olyan kegyelem, melyet először az evangélium hirdet. Vannak, akik úgy gondolják, hogy ez már a törvényben is adott, pedig valójában Krisztussal kezdődik, aki első szolgálatát így kezdte: „Térjetek meg" (Mt 4,17). És a búcsúszavai, melyeket hátrahagyott mennybemenetele előtt, ezek voltak: „És prédikáltatni az Ő nevében a megtérésnek..." (Lk 24,47) Az apostolok mindannyian ezen az úton indultak el: „Kimenvén azért prédikálják vala, hogy az emberek térjenek meg." (Mk 6,12)

A bűnbánat tisztán evangéliumi kegyelem. A cselekedetek törvénye nem ismerte el a bűnbánatot: a vétkező halállal lakolt. A bűnbánat az evangéliumban jelent meg először. Krisztus az ő vére árán megváltotta a megtérő bűnösöket. A törvény személy szerint mindenkitől tökéletes és folytonos engedelmességet követelt, és átok alatt volt mindaz, aki nem tudta ezt teljesíteni: „Átkozott minden, aki meg nem marad mindazokban, amik megírattak a törvény könyvében, hogy azokat cselekedje." (Gal 3,10) Nem azt mondja, hogy aki nem engedelmeskedett a törvénynek, bánja meg bűnét, hanem azt, hogy átkozott. A bűnbánat tehát olyan tanítás, melyet csupán az evangélium fedett fel.

Hogyan jelentkezik a bűnbánat? A bűnbánat jelentkezési módjai a következők:

1. *Részben az Ige által*. „Ezeket pedig mikor hallották, szívökben megkeseredének."

(ApCsel 2,37) A hirdetett Ige a gépezet, mely által Isten a bűnbánatot szerzi. Sziklazúzó pörölyhöz és tűzhöz hasonló (Jer 23,29): az első összetör, a második meglágyítja a szívet. Milyen nagy áldás, hogy hirdettetik az Ige, melynek ekkora ereje van! És milyen nehéz lesz megmenekülni a pokolból azoknak, akik kioltják ezt a mennyei fényt!

2. *A Lélek által.* A lelkészek olyanok, mint az orgona sípjai. A Szentlélek lélegzik bennük, ez teszi beszédüket hatásossá: „Mikor még szólá Péter ez igéket, leszálla a Szentlélek mindazokra, akik hallgatják vala e beszédet." (ApCsel 10,44). A Lélek, melyről szólunk, megvilágosít, és megtérésre indít. Amikor megérint egy szívet, az könnyekre fakad: „A Dávid házára és a Jeruzsálem lakosaira pedig kiöntöm a kegyelemnek és könyörületességnek lelkét... és reám tekintenek, akit átszegeztek, és siratják őt." (Zak 12,10) Érdekes megfigyelni, hogy a szavak milyen különböző hatással vannak az emberekre. Néhányan olyanok az igehirdetésen, mint Jónás: meglágyul a szívük és hullnak a könnyeik. Másokat csak annyira érint meg, mint a süket embert a zene. Van, aki szépen növekszik az Ige által, van, aki kevésbé. Ugyanaz a föld, mely megédesíti a szőlőt, keserűvé teszi az ürömöt. Mi lehet az oka, hogy ennyire különböző az Ige hatása? Bizonyára az, hogy Isten Lelke az egyik ember lelkiismeretéhez eljuttatja el az Igét, a másikéhoz nem. Van, aki kenetet kap a Szenttől, van, aki nem (1Jn 2,20). Imádkozzatok, hogy hulljon harmat is a mannával, jöjjön a Lélek is az Igével együtt. A vallásos rendelések szekere nem visz minket a mennybe, hacsak Isten Lelke nem csatlakozik ehhez a szekérhez (ApCsel 8,29).

Hamis bűnbánat

Hogy meglássuk, milyen az igazi bűnbánat, először bemutatom, milyen a hamis. Néhány csapdája is van a bűnbánatnak, ezért mondta Augustinus, hogy „a bűnbánat kárhoztat sokakat", értvén ezt a hamis bűnbánatra. Könnyen becsaphatja magát az ember a hamis bűnbánattal.

1. *A bűnbánat első csapdája a törvény kényszere.* Tegyük fel, hogy egy ember mélyre süllyed a bűnben, míg végül Isten foglyul ejti, megmutatva, milyen kétségbeejtő kockázatot vállalt, ő pedig gyötrődni kezd. Egy idő után azonban elül a lelkiismeret vihara, s az ember megnyugszik, megállapítva, hogy ő igaz bűnbánó, mert némi keserűséget érzett a bűn miatt. Ne csapjátok be magatokat: ez nem bűnbánat. Akháb és Júdás is gyötrődtek magukban. Egy dolog megfélemlített bűnös lenni, de teljesen más bánkódó bűnösnek lenni. A bűntudat épp elég ahhoz, hogy félelmet tápláljon. A bűnbánatot azonban a kegyelem ismerete táplálja. Ha a fájdalom és gyötrelem elég lenne a bűnbánathoz, akkor a pokol kárhozottai lennének a legtökéletesebb bűnbánók, hisz ők gyötrődnek a leginkább. A bűnbánat a szív megváltozásán múlik. De lehet benne félelem a szív legcsekélyebb változása nélkül is.

2. *A bűnbánat másik csapdája a fogadalom, hogy nem vétkezünk többet.* Egy ember szilárdan elhatározhatja, fogadalmat tehet, hogy nem vétkezik többé, mégsem lesz igaz bűnbánó. „...azt mondtad: Nem fogok vétkezni" (Jer 2,20).[2] Íme egy elhatározás; de lám csak, mi következik utána: „minden magas halmon és minden lombos fa alatt bujkálsz vala te, mint egy parázna". Az ünnepélyes fogadalom ellenére Izrael bújócskázik Istennel, és a maga bálványai után szalad. Tapasztalatból tudjuk, milyen fogadalmakat tesz az ember a betegágyon, arra az esetre, ha Isten meggyógyítaná, pedig ugyanolyan rossz, mint előtte volt. Szíve a régi, csupán a kísértés új.

A bűnnel szembeni fogadalom fakadhat:

(1) A jelen pillanat végletességéből; nem azért, mert bűn a bűn, hanem mert fájdalmas. Ez a fogadalom hamar szertefoszlik.

(2) Félelemből valami eljövendő rossztól. A halál, a pokol előérzete is lehet ez: „És látám, és ímé egy sárga színű ló; és aki rajta üle, annak a neve halál, és a pokol követi vala azt" (Jel 6,8). Mit nem tenne meg a bűnös, mire nem esküdne, ha tudja, hogy meghal és ítélőszék elé kell hogy álljon? A halálos ágyon tett fogadalmat az önszeretet táplálja, később meg győzedelmeskedik fölötte a bűn szeretete. Ne bízzatok a szenvedélyes fogadalmakban; vihar váltja ki, és a viharral együtt múlik el.

3. *A bűnbánat harmadik csapdája a bűnös utak elhagyása.* Nagy dolog, én is

[2] Az idézet a King James Version (1611) angol bibliafordításból való.

tanúsítom, elhagyni a bűnt. Olyan kedves a bűn az embernek, hogy inkább gyermekétől válik meg, mint a bujaságtól: „Elsőszülöttemet adjam-é vétkemért, vagy méhem gyümölcsét lelkemnek bűnéért?” (Mik 6,7) A bűntől azonban bűnbánat nélkül is meg lehet válni.

(1) Az ember megválhat néhány bűnétől, miközben más bűnöket megtart. Heródes is sok reformot hozott uralkodása idején, a vérfertőzés bűnét azonban nem tudta elhagyni.

(2) El lehet hagyni egy régi bűnt az új élvezetéért, ahogy az öreg szolgát is elküldik, ha újat hívnak. A bűnnek nem elhagyása, csupán cserélgetése ez. A bűn változik meg, nem a szív. Aki tékozló volt fiatalon, uzsorás lesz öregkorára. A rabszolgát eladják a zsidónak; a zsidó eladja a töröknek. Az úr megváltozott, de a rabszolga szolga maradt. Ugyanígy cserélgetheti az ember egyik bűnt a másikkal, ám ettől még bűnös marad.

(3) Egy bűnt el lehet hagyni óvatosságból, és nem a kegyelem erejéből. Belátja az ember, hogy bár örömét leli bűnében, az érdekeit nem szolgálja. Elrontja a hitelét, aláássa az egészségét, elherdálja a vagyonát. Ezért elhagyja a bűnét, megfontolásból.

Akkor hagyjuk el igazán a bűnt, ha a bűn cselekvése azért szűnik meg, mert a kegyelem forrása beáramlik életünkbe, ahogyan a sötét is eltűnik, ha beáramlik a fény.

Az igaz bűnbánat természete (1)

A következőkben bemutatom, milyen az evangéliumi bűnbánat. A bűnbánat Isten Lelkének ajándéka, mely által a bűnös alázatra jut bensejében, és kívül is láthatóan megújul. További kiegészítésként tudni kell, hogy a bűnbánat lelki gyógyszer, melynek hat sajátos összetevője van:

1. A bűn meglátása
2. Bánkódás a bűn fölött
3. A bűn megvallása
4. Szégyenkezés a bűn miatt
5. A bűn gyűlölete
6. A bűn elhagyása

Ha egy is kimarad ezek közül, a bűnbánat elveszíti hatékonyságát.

1. A BŰN MEGLÁTÁSA

Krisztus gyógyításainak első mozzanata a szemek megnyitása volt (ApCsel 26,18). Ez a döntő mozzanat van megemlítve a tékozló fiú bűnbánatában is: „Mikor aztán magába szállt” (Lk 15,17). Nem tudta egyébnek látni magát, csak bűnösnek. Mielőtt egy ember Krisztushoz jönne, először magához kell (meg)térnie. Salamon, a bűnbánatról szólva, ezt tartja a a legelső lépésnek: „És eszökre térnek” (1Kir 8,47). Az ember először fel kell hogy ismerje és tudatosítsa, mi a bűne, éreznie kell szíve keserűségét, mielőtt megfelelően megalázkodhatna érte. Isten első teremtménye a fény. Ugyanígy a bűnbánó számára első dolog a megvilágosodás: „most pedig világosság [vagytok] az Úrban” (Ef 5,8). A szem látásra és sírásra van. Először látni kell a bűnt, hogy sírni tudjunk érte.

Ebből könnyű következtetni, hogy ahol nem látják a bűnt, ott nem is bánhatják. Sokan vannak, akik sikerrel kémlelik mások hibáit, míg magukban egyet sem látnak. Hangoztatják, hogy nekik jó szívük van. Nem különös, ha két ember élhet együtt, ehetnek és ihatnak együtt, és mégsem ismerik egymást? Így van a bűnös is: teste és lelke együtt él, együtt működnek, ő mégsem ismeri magát. Nem ismeri sem a saját szívét, sem azt, hogy milyen poklot hordoz magában. A lepel alatt eltorzult arc rejtőzik. Az emberek tudatlansággal és önszeretettel vannak elfátyolozva; ezért nem látják, milyen rút a lelkük. Azt teszi velük az ördög, amit a sólyommal az idomár: megvakítja, majd csuklyával a fejükön viszi a pokolba őket. „Fegyver… a jobb szemére” (Zak 11,17). Az emberek többé-kevésbé tisztán látnak a világ dolgaiban, de lelki szemük vaksággal van sújtva. Nem látnak rosszat a bűnben – a fegyver a jobb szemükön van.

2. BÁNKÓDÁS A BŰN FÖLÖTT

„...bánkódom vétkem miatt” (Zsolt 38,19)

Ambrosius a lélek keserűségét nevezi bánatnak. A héber „bánkódni” szó azt jelenti: „olyan a lélek, mintha keresztre lenne feszítve”. Ez történik az igazi bűnbánatban: „...és reám tekintenek, akit átszegeztek, és siratják őt” (Zak 12,10), mintha valóban éreznék a kereszt szögeit, amint testükbe fúródnak. Ahogyan egy asszony sem szülhet fájdalmak nélkül, ugyanúgy nem lehet bűnbánat sem gyötrelmek nélkül. Gyanús a hite annak, aki kétkedés nélkül hisz; ugyanígy gyanús, aki keserűség nélkül bánja meg a bűneit.

A mártírok vérüket adták Krisztusért, a bűnbánók könnyeket ontanak: „És megállván hátul az Ő lábainál sírva” (Lk 7,38). Figyeljétek csak, hogyan működik ez a lombik: az asszony szívének keserűsége a szeméből buggyant ki. A rézmedencének is, melyet a papok mosakodásra használtak (2Móz 30,18), kettős jelentése van: egyrészt a Krisztus vérével teli medencét jelképezi, melyben hit által kell megmosakodnunk, másrészt a könnyek medencéjét, melyben a bűnbánat által kell megtisztulnunk. Az igaz bűnbánó azon fáradozik, hogy szívét keserűvé tegye. Áldja Istent, ha sírni tud; örül az esős napoknak, mert tudja, a bűnbánat könnyei ezek, melyeket nem kell majd megbánnia. Bár a bánat kenyerének keserű az íze, megerősíti a szívet (Zsolt 104,15; 2Kor 7,10).

A bűnért való szomorúság nem felületes, hanem inkább szent gyötrelem. A Szentírás töredelmes szívnek nevezi: „a töredelmes és bűnbánó szívet, oh Isten, nem veted meg” (Zsolt 51,19), a szív megszaggatásának: „És szíveteket szaggassátok meg” (Jóel 2,13). A „combomat vertem” (Jer 31,19) kifejezés, a mell verése (Lk 18,13), a zsákruhába öltözés (Ézs 22,12), a haj tépése (Ezsd 9,3) megannyi külső jele a belső szomorúságnak. Ez a nagy bánat azért van:

(1) Hogy értékessé tegye Krisztust. Ó, milyen kívánatos a gyötrődő léleknek a Megváltó! Ilyenkor lesz Krisztus igazából Krisztus, a kegyelem pedig igazán kegyelem. Amíg a szív bűntudattal van tele, nem méltó Krisztushoz. Hogy örül a seborvosnak az ember, ha vérző sebei vannak!

(2) Hogy kiirtsa a bűnt. A bűn táplálja a bánatot, a bánat pedig megöli a bűnt. A szent bánat a rebarbarához hasonló, mely kiirtja a lélek haragját. Mondják, hogy a szőlővenyige nedve gyógyír a leprára. A vezeklő könnyei bizonyosan jók a bűn leprájára. A könnyek sós vize megöli a lelkiismeret férgét.

(3) Hogy utat nyisson a biztos vigasztalásnak: „Akik könnyhullatással vetnek, vigadozással aratnak majd.” (Zsolt 126,5) A bűnbánó esős időben vet, de jó időben arat majd. A bűnbánat kifakasztja a bűn tályogát, és utána megkönnyebbül a lélek. Anna, miután sírt, elment és nem volt szomorú többé (1Sám 1,18). Ha Isten kavarja fel a lelket a bűnért, az

olyan, mint mikor az angyal felzavarta a tó vizét, gyógyulást hozva a betegeknek (Jn 5,4).

Azonban nem minden szomorúság az igazi bűnbánat jele. Igaz és hamis szomorúság között olyan nagy a különbség, mint az édesvizű forrás és a sósvizű tenger között. Az apostol „Isten szerinti" szomorúságról beszél (2Kor 7,9). De milyen ez az Isten szerinti szomorúság?

Hat ismérve van:

1. *Az Isten szerinti szomorúság bensőnkben van.* Kétféleképpen van a bensőnkben:

(1) A szív szomorúsága ez. A képmutatóknak arcukon van a szomorúság: „eltorzítják arcukat" (Mt 6,16). Komor az arckifejezésük, de bánatuk nem jut mélyebbre, akárcsak a harmat, mely megnedvesíti a leveleket, de a gyökérig nem jut el. Akháb bűnbánata színjáték volt. Ruháit megszaggatta ugyan, de a szívét nem (1Kir 21,27). Az Isten szerinti bánat mélyen van, olyan, mint az ér, mely befele vérzik. A szív is vérzik a bűn miatt: „szívökben megkeseredének" (ApCsel 2,37). A szívnek fontos szerepe van a bűn elkövetésében, ezért a bűnbánatban is fontos szerepe kell hogy legyen.

(2) A szív bűneiért, a bűn megfoganásáért, első csírájáért való szomorúság. Pál bánkódik a tagjaiban lévő törvény miatt (Róm 7,23). Az igazi bűnbánó megsiratja a büszkeség, az érzéki vágy felgerjedését is. Bánkódik a „harag gyökeréért", akkor is, ha nem lesz tett belőle. A gonosz ember csak a botrányos bűneiért bánkódik, az igaz megtérő a szív bűneit is megsiratja.

2. *Az Isten szerinti szomorúság őszinte*. A bajt sajnálja, amit okozott, és nem a büntetéstől retteg. Isten törvényét szegte meg, az Ő szeretete ellen vétett. Ez fakasztja könnyekre a lelket. Egy ember lehet szomorú anélkül, hogy a bűneit bánná, ahogy a tolvaj is bánkódik, amikor elkapják, nem azért, mert lopott, hanem mert meg kell fizetnie a büntetést. A képmutató csak bűne keserű következményét fájlalja. Olvastam egy kútról, mely csak szomjhalál előtt ad vizet. Ugyanígy a képmutatók szeméből soha nem hullnak könnyek, csak ha Isten ítélete közeledik. A fáraót inkább nyomasztották a békák és a vérfolyam, mint a bűnei. Az Isten szerinti szomorúság azonban legfőképpen az Isten elleni törvényszegés miatt van, olyannyira, hogy ha nem lenne lelkiismeretünk, hogy furdaljon, ha nem lenne ördög, aki vádoljon, ha nem lenne pokol, hogy bűnhődjünk, akkor is gyötrődne az igaz lélek, mert Isten ellen vétett. „Az én vétkem szüntelen előttem forog" (Zsolt 51,5); nem azt mondja Dávid, hogy „a fenyegető kard szüntelen előttem forog", hanem azt, hogy „a vétkem". Hogyan bánthattam meg egy ilyen kegyelmes Istent, hogyan szomoríthattam meg a vigasztalómat! Ez összetöri a szívemet!

Az Isten szerinti szomorúság azért őszinte, mert amikor egy keresztyén már tudja, hogy a pokol nem fenyegeti, hogy nem kárhozik el, akkor is bánkódik, ha vétkezett az ingyen kegyelem ellen, mely feloldozta őt.

3. *Az Isten szerinti szomorúság hűséges.* Összekapcsolódik a hittel: „A gyermek atyja pedig azonnal kiáltván, könnyhullatással monda: Hiszek Uram” (Mk 9,24). Olyan bűnbánat ez, mely összefonódik a hittel, ahogy az eső felhőin megjelenik a ragyogó szivárvány.

A lelki bánat megfojtaná a szívet, ha a hit emelőcsigája nem mentené ki belőle. Ahogy bűneink mindig előttünk vannak, Isten ígérete is mindig előttünk kell hogy legyen. Ha nagyon éget a fájdalom, nézzünk fel Krisztusra, a rézkígyóra. Vannak emberek, akik annyira belemerültek a világi keserűségbe, hogy szemükkel már nem is látnak ki belőle. Nem jó az a sírás, mely megvakítja a hit szemeit. Ha egy lélekben nem dereng a hit, bánata nem az alázaté, hanem a kétségbeesésé.

4. *Az Isten szerinti szomorúság nagy szomorúság. „*Azon a napon nagy siralom lesz Jeruzsálemben, amilyen volt a hadadrimmoni siralom” (Zak 12,11). Két nap nyugodott le azon a napon, mikor Jósiás maghalt, és nagy siratással temették el. Ilyen hőfokra kell felhevülnie a bűnért való szomorúságnak is. *Pectore ab imo suspiria.*[3]

1. Kérdés: Minden embernek ugyanakkora-e a bánata?

Válasz: Nem, a bánat *recipere magis & minus* (nagyobb vagy kisebb [fájdalmat] okoz). Újjászületéskor mindenki szenved, de vannak, akiknek élesebbek a fájdalmaik.

(1) Néhányan természetük szerint keményebbek, életvidámabbak; nem könnyen jutnak el odáig, hogy meghajoljanak. Ezeknek jobban meg kell alázkodniuk, ahogy a bütykös fagerendába is hosszabb éket kell beverni.

(2) Néhányan sokkal súlyosabb bűnözők voltak, ezért bánatuk is a bűnhöz fogható kell legyen. Van olyan beteg, akinek a fájdalmát tűvel is lehet enyhíteni, van azonban olyan beteg is, akinek sebészkés kell. A megrögzött bűnözőket jobban összezúzza a törvény kalapácsa.

(3) Vannak emberek, akiket Isten nem mindennapi szolgálatra választott ki: arra hívta őket el, hogy különleges eszközei legyenek. Ezek az emberek az alázatnak sokkal keményebb iskoláját járják. Jobban kifaragja azokat, akiket az egyház oszlopául rendelt. Pál, az apostolok fejedelme, akit Isten arra rendelt el, hogy felségjelét hordozza a pogányok és királyok előtt, sokkal mélyebben meg kellett hogy sebezze a szívét a bűnbánattal.

2. Kérdés: Mekkora legyen a bűn feletti szomorúság?

Válasz: Olyan nagy kell hogy legyen, mint bármelyik evilági veszteség felett. *Turgescunt lumina fletu.*[4] „Reám tekintenek, akit átszegeztek, és siratják őt, amint siratják az egyetlen fiút.” (Zak 12,10) A bűn feletti szomorúság meg is haladja a világi szomorúságot. Inkább kell keseregnünk azon, hogy megbántottuk Istent, mint hogy elvesztettünk egy kedves rokont. „És fölhív az Úr, a seregek Ura azon a napon sírásra és gyászolásra, ti magatok megkopaszítására és gyászruha-öltésre” (Ézs 22,12): ez a gyász a bűn miatt van. Ugyanakkor

[3] Sóhajok a szív mélyéről.
[4] A szemek könnyben úsznak.

azonban azt látjuk, hogy a halottak temetésekor Isten megtiltja a könnyeket és a fej megkopaszítását (Jer 22,10; 16,6), jelezve ezzel, hogy a bűn feletti szomorúság fölülmúlja a sírnál érzett szomorúságot – hiszen a halott temetésén barát megy el, ha azonban vétkezünk, Isten az, aki magunkra hagy.

A bűn feletti szomorúság olyan nagy kell lennie, hogy elnyeljen minden más szomorúságot, mint amikor a kő és a vér fájdalma találkozik, és a kő fájdalma elnyeli a vér fájdalmát.

Amilyen édes volt elkövetni, ugyanannyi keserűséggel kell megsiratni a bűnt. Dávid bizonyára nagyobb keserűséggel bánta bűnét, mint amennyi élvezetet talált a Bethsabéval való vétkében.

A bűn fölötti szomorúság olyan nagy, hogy képessé tesz elhagyni azokat a bűnöket is, melyek a legnagyobb hasznot, vagy élvezetet jelentették. Testünk megerősödik, miután megtisztul betegségéből. Egy keresztyén akkor érkezik el a bűnbánat megfelelő mértékére, amikor megtisztult már a bűn szeretetéből.

5. Az Isten szerinti szomorúság esetenként kárpótlással jár. Ha valaki csalárdul kárt okozott mások vagyonában, kárpótolnia kell őket. Világos törvény van erre: „Fizesse meg a kárt, amit okozott, teljes értékében, azután toldja ahhoz annak ötödrészét, és adja annak, akinek kárt tett." (4Móz 5,7) Zákeus is így tette jóvá a vétkét: „ha valakitől valamit patvarkodással elvettem, négy annyit adok helyébe" (Lk 19,8). Amikor Szulimán, a nagy török halálos ágyán feküdt és Pyrrhus sürgette, hogy fordítsa valamilyen jótékony célra a perzsa kereskedőktől jogtalanul elvett vagyont, azt parancsolta, hogy küldjék vissza mindenestül a jogos tulajdonosoknak. Nem kötelez-e többre egy keresztyént krédója, mint a törököt a Korán? Rossz jel, ha egy ember Istennek ajánlja lelkét a halálos ágyán, csalárdsággal szerzett javait azonban a barátainak. Nehezen tudom elképzelni, hogy Isten elfogadja ennek az embernek a lelkét. Augustinus mondja, hogy „kárpótlás nélkül nincs megbocsátás". Az öreg Latimer pedig ezt mondogatta: „Ha nem adod vissza, amit csalással szereztél, kinyögöd majd a pokolban."

1. Kérdés: Tegyük fel, hogy egy ember elvette valakinek a vagyonát, és az utóbbi meghal. Mit tegyen ekkor a bűnös?

Válasz: Adja oda a jogtalanul szerzett javakat a halott ember örököseinek, utódainak. Ha senki nem él már közülük, adja vissza Istennek, azaz tegye Isten pénztárába a csalárd nyereséget úgy, hogy segít a szegényeken.

2. Kérdés: Mi történik, ha az hal meg, aki csalt?

Válasz: Ebben az esetben örökösei kell hogy jóvátegyék a vétkét. Jegyezzétek meg, amit mondok: ha bárki is örököl ettől az embertől, és tudja, hogy az éltében becsapott

másokat, majd sírba vitte a bűnét, becsületbeli kötelessége megtéríteni a kárt, másként Isten átkát vonja magára és a családjára.

3. Kérdés: Ha egy ember megrövidít egy másikat, és nem áll módjában visszafizetni, mit tegyen?

Válasz: Alázza meg magát mélyen Isten előtt, megígérve a becsapott félnek, hogy mindent visszafizet, ha Isten megsegíti, és a Mindenható elfogadja a szándékát a tett helyett.

6. *Az Isten szerinti szomorúság nem múlik el.* Nem a felindulásban ejtett néhány könny okozza a változást. Vannak, akik zokognak az istentiszteleten, de olyan ez, mint az áprilisi zápor, gyorsan elmúlik, vagy mint a vérér, melyet felnyitnak, majd elzárnak megint. Az igazi fájdalom megmarad. Keresztyének, lelketek betegsége krónikus és gyakran rátok tör; bárcsak szüntelen orvosolnátok magatokat a bűnbánattal. Ez az a szomorúság, mely „Isten szerint" van.

Alkalmazás: Milyen messze vannak a bűnbánattól azok, akik soha nem éreztek semmit ebből az Isten szerinti szomorúságból? Ilyenek például:

(1) A pápisták, akik éppen a megbánás lényegét hagyják el: a bűnbánat gyakorlata náluk böjtölés, vezeklés, zarándoklat, melyben semmiféle lelki szomorúság nincs. Sanyargatják a testüket, de a szívüket nem szaggatják meg. Mi ez, ha nem üres váza a bűnbánatnak?

(2) A testies protestánsok, akik számára idegen az Isten szerinti szomorúság. Nem tudják elviselni a gyötrő gondolatokat, és nincs ínyükre, hogy bánkódjanak a bűnért. Paracelsus beszélt egyfajta őrjöngésről, melynek hatása alatt némelyek táncolva halnak meg. Ugyanígy a bűnösök is vidáman töltik napjaikat; elűzik a szomorúságot, és táncolva mennek a kárhozatra. Vannak, akik sok évig éltek, de egyetlen könnyet sem hullattak Isten tömlőjébe, nem is tudják, milyen az összetört szív. Ha elveszítik vagyonukat, sírnak és tördelik a kezüket; hogy tönkrementek, lelkük azonban nem szenved a bűn miatt.

A bánatnak két arca van: egyik a tudatos bánat, mely a lélek cselekedete, ahogy kiirtja a bűnt, és inkább vállal bármilyen szenvedést, mint hogy újra beengedje; a másik érzelmi bánat, mely sok-sok könnyben mutatkozik meg. Az előbbi Isten minden gyermekénél megvan, a második azonban, mely a szemekből tör elő, nincs meg mindenkinél. Dicséretes azonban, ha síró bűnbánót látunk. Krisztus boldognak mondja a sírókat; rendjén van az, ha bűnünk sírásra indít bennünket. Általában a nagyon jó dolgok elvesztését siratjuk meg: a bűn által Isten jókedvét veszítettük el. Ha Míka sírt, amikor elveszítette hamis isteneit, ezt mondva: „Isteneimet vettétek el…, hát mim van még egyebem?" (Bír 18,24), jól tesszük, ha mi is sírunk a bűneink felett, melyek az igaz Istentől fosztanak meg.

Néhányan feltehetik a kérdést, vajon bűnbánatunk és szomorúságunk mindig egyforma-e? Bár a megbánást folyton ébren kell tartanunk lelkünkben, két kiemelkedő alkalom van életünkben, amikor különleges módon meg kell újulnia a bűnbánatnak:

(1) Az úrvacsora előtt. Ezt a szellemi húsvétot keserű füvekkel kell ünnepelni. Szemeinket friss könnyek kell hogy elárasszák: hadd törjön elő a szomorúság folyama. A bűnbánat szent állapot. Az összetört szív és Krisztus megtört teste jól összeillenek. Minél nagyobb keserűséget ízlelünk a bűnben, annál édesebb lesz Krisztus teste. Jákób megtalálta Istent, amikor sírt: „Nevezé azért Jákób annak a helynek nevét Péniélnek: mert látám az Istent színről színre" (1Móz 32,30). Sírva kell megtenni Krisztushoz az utat, hogy áldozatában enyhülést találjunk. Az alázatos bűnbánónak azt mondja majd a Megváltó, amit Tamásnak mondott: „hozd ide a te kezedet, és bocsássad az én oldalamba" (Jn 20,27), hadd gyógyítsanak meg téged ezek a vérző sebek.

(2) A bűnbánat másik különleges alkalma a halál órája. Ennek is esős évszaknak kell lennie. Utolsó jócselekedetünk lehet ez a mennyek országáért – könnyeink legjobb borát kell megtartanunk erre az időre. Meg kell bánnunk, hogy olyan sokat vétkeztünk és olyan keveset sírtunk; hogy Istennél gonoszságunk „csomója" annyira tele van (Jób 14,17), könnyeink tömlője azonban üres. Ekkor kell megbánnunk azt is, hogy nem bánkódtunk hamarabb, hogy szívünk erődje olyan sokáig szegült szembe Istennel, mielőtt a bűnbánat bevehette volna. Most kell megvallanunk, hogy Krisztust nem szerettük jobban, hogy nem tanultunk el több erényt tőle, és nem szereztünk neki még több dicsőséget. Hadd legyen halálos ágyunkon az a bánatunk, hogy életünknek annyi hiányossága és szégyenfoltja volt, kötelességeinket annyira bepiszkította a bűn, engedelmességünk olyan tökéletlen volt, és olyan sántikálva jártunk Isten útján. Amikor a lélek elhagyja a testet, könnyek árján kell a mennybe érkeznie.

3. A BŰN MEGVALLÁSA

A bánat olyan heves szenvedély, hogy ki kell törnie valahol. A szemekből könnyek törnek elő, a nyelvből pedig vallomás: „És elválának az Izrael magvából valók minden idegenektől, és előállván, vallást tőnek az ő bűneikről." (Neh 9,2) „Elmegyek, visszatérek helyemre, mígnem megismerik, hogy vétkeztek." (Hós 5,15) Az anya metaforája ez, aki megharagszik, elhagyja gyermekét, és elrejti arcát, amíg a gyermek be nem ismeri vétkét és bocsánatot nem kér. Nazianzoszi Gergely mondja a vallomásról, hogy „gyógyír a sebzett lélekre".

A bűnvalló magát vádolja: „Ímé, én vétkeztem." (2Sám 24,17). Emberek között ez egészen másképp van: egy ember sem vádolja önmagát, inkább vádolóját kívánja látni. Mikor azonban Isten elé jövünk, magunkat kell hogy vádoljuk: *me me adsum qui feci in me*

convertite ferrum.[5] Az igazság az, hogy ha magunkat vádoljuk, elejét vehetjük annak, hogy a Sátán vádoljon minket. Ha vádoljuk magunkat büszkeséggel, hűtlenséggel, haraggal, hogy mikor a Sátán, a „felebarát vádolója" számlánkra írná mindezeket, Isten így utasíthassa majd: „Munkád hiábavaló, Sátán – már megvádolták magukat. Vádjaid túl későn érkeztek." Az alázatos bűnös többet tesz annál, hogy vádolja magát; a vádlottak padjára ülve kimondja maga fölött az ítéletet. Megvallja, hogy rászolgált Isten elkövetkező haragjára. Hallgassátok, mit mond Pál apostol: „Mert ha mi ítélnők magunkat, nem ítéltetnénk el." (1Kor 11,31)

De nem vallották-e meg bűnüket olyan gonosz emberek is, mint Júdás és Saul? Megvallották ugyan, de vallomásuk nem volt őszinte. A következő nyolc feltétel szükséges egy bűnvallomáshoz, hogy igaz és őszinte legyen:

1. *A bűnvallás önkéntes.* Szabadon kell feltörnie, mint a forrás vize. A gonosz kényszerből vall, mint aki kínpadon van. Amikor Isten haragjának szikrája elér a lelkiismeretéig, vagy halálfélelme van, bűnvallásba menekül. Bálám csak akkor tudta mondani, hogy „vétkeztem", mikor az angyal csupasz kardját látta (4Móz 22,34). Az igaz vallomás azonban szabadon fakad az ajkakról, mint mirha a fákról, vagy lépből a méz. „Vétkeztem az ég ellen és teellened" (Lk 15,18): a tékozló fiú vádolta magát, mielőtt még atyja vádolhatta volna.

2. *A bűnvallás bűntudattal jár.* A szívnek mélységesen bánkódnia kell. A természeti ember vallomása úgy szalad végig benne, mint vezetékben a víz. A legkevésbé sem érinti meg. Az igaz megbánás azonban szívfájdító nyomokat hagy az emberben. Dávid lelkét „súlyos teherként, ereje felett" (Zsolt 38,4) borította el bűne megvallása. Egy dolog megvallani a bűnt, más dolog érezni is azt.

3. *A bűnvallás őszinte.* Szívünket kell beleadnunk a vallomásba. A képmutató megvallja bűnét, de továbbra is szereti azt, akárcsak a tolvaj, aki beismeri ugyan az ellopott javakat, de lopni továbbra is nagyon szeret. Milyen sokan vallják meg ajkaikkal a büszkeséget és mohóságot, ám nyelvük alatt mint mézet ízlelgetik. Augustinus mondja, hogy megtérése előtt ahányszor megvallotta bűnét, és erőt kért ellenállni, szíve azt suttogta belül: „Ne még, Uram." Félt túl hamar elhagyni a bűnét. Egy igaz keresztyén sokkal becsületesebb. A szíve is azt mondja, amit a nyelve. Megbizonyosodott a bűnről, amit megvall, és utálja azt, amiről megbizonyosodott.

4. *Az igaz bűnvallásban az ember megnevezi bűnét.* A gonosz ember azt ismeri el, hogy általában véve bűnös. Vallomása nagyon hasonlít a Nabukodonozor állapotához: „Álmot láttam, és nyugtalan a lelkem megtudni az álmot" (Dán 2,3), de nem tudja megmondani, mi volt az álom. Ugyanígy a gonosz ember is azt mondja: „Vétkeztem, Uram", de nem tudja, mi

[5] [Ó, Uram], én, éppen én, aki azzá tettem magam, aki vagyok, megbánom szívem keménységét.

a bűne, vagy legalábbis nem emlékszik; az őszinte megtérő azonban saját bűneit ismeri be. Ahogy a sebesült ember, ha orvoshoz megy, minden sebét megmutatja – itt felhasadt a fejem, amott meg a karomat ütöttem meg –, a bánkódó bűnös mindenféle lelki betegségét bevallja. Izrael is konkrét vádat hozott fel maga ellen: „szolgáltunk a Baáloknak" (Bír 10,10). A próféta konkrétan megjelenti a bűnt, mely átkot hozott a népre: „És nem hallgatánk a te szolgáidra, a prófétákra, akik a te nevedben szóltak." (Dán 9,6) Szívünknek kitartó vizsgálatával rálelhetünk a konkrét bűnre, amit dédelgetünk. Könnyeiddel mutass rá arra a bűnre!

5. *Az igaz bűnbánó a bűn forrását is megkeresi.* A bűnbánó beismeri romlott természetét. Bűnös természetünk nem csupán a jótól lett megfosztva, hanem megfertőzte a gonosz. Olyan ez, mint rozsda a vasnak, vagy folt a ruhán. Dávid így ismeri be, hogy bűne veleszületett: „Ímé én vétekben fogantattam, és bűnben melengetett engem az anyám." (Zsolt 51,7) Lehet, hogy készek vagyunk első vétkeinket a Sátán kísértéseinek tulajdonítani, bűnös természetünk azonban egészen a miénk, nem foghatjuk a Sátánra. „Méreg- és ürömtermő gyökér" van bennünk (5Móz 29,18). Természetünk végtelen szakadék, minden gonosz gerjesztője; innen ered az összes botrány, mely elárasztja a világot. Természetünk romlottsága mérgezi meg a szent dolgokat; ez hozza ránk Isten ítéletét, ez fojtja el irgalmunkat már a születésnél. Ó, bárcsak megvallanátok a bűn forrását is!

6. *A bűnt összes súlyosbító körülményével együtt kell megvallani*. Azok a bűnök, melyeket az evangélium ismeretében követünk el, kitörölhetetlenek, mint a bíborfesték. Valljátok meg az ismeret, a kegyelem, a jajszó, a tapasztalat és az ítélet ellenében elkövetett bűneiteket. „Mikor az Isten haragja felgerjede ellenök, és főbbjeik közül sokakat megöle, és Izraelnek ifjait levágá. Mindamellett is újra vétkezének." (Zsolt 78,31.32) Mindezek halálosan súlyos körülmények, melyek növelik bűneinket.

7. *A bűnvallásban magunkat kell vádoljuk, felmentve Istent.* Legyen bár Isten szigorú gondviselőnk, aki kihúzza véres kardját, mégis fel kell mentenünk Őt, elismerve, hogy nem tett kárt bennünk. Nehémiás bűnvallomásában Isten igazságát védelmezi: „Hiszen te igaz vagy mindenekben, valamelyek reánk jövének." (Neh 9,33) Mauritius császár, mikor Phocas a szeme láttára gyilkolta meg a császárnét, ezt kiáltotta: „Igaz vagy Uram, minden utadban!"

8. *Olyan elhatározással kell megvallanunk a bűnt, hogy nem követjük el többet.* Néhányan a bűn megvallása után ismét a bűn elkövetésébe menekülnek; olyan ez, mint mikor a perzsák az év egy napján megölik a kígyókat, a többin meg eltűrik, hogy itt is, ott is kússzanak. Így sokan csak látszólag ölik meg vallomásukban a bűneiket, aztán meg hagyják őket ugyanolyan gyorsan növekedni, mint annak előtte. „Szűnjetek meg gonoszt cselekedni." (Ézs 1,16) Fölösleges megvallani, hogy: „Olyan dolgokat tettünk, amit nem kellett volna",

majd folytatni ugyanazt. A fáraó megvallotta, hogy vétkezett (2Móz 9,27), de amikor a vihar elült, megint visszaesett bűnébe: „ismét vétkezék és megkeményíté szívét” (2Móz 9,34). Órigenész a lélek okádásának mondja a bűnvallást, mely által a lelkiismeret megkönnyebbül terhétől, ami addig nyomta. Miután vallomásunkban kiokádtuk a bűnt, nem térhetünk többé vissza a hányadékhoz. Melyik király bocsátana meg annak az embernek, aki miután bevallotta árulását, újból hitszegővé válik?

Látjuk tehát, melyek a bűnbánat feltételei.

1. Alkalmazás: A bűnvallás szükséges járuléka-e a bűnbánatnak?

Következzék most egy vádirat, mely négy különböző magatartást ítél meg:

(1) Megfeddi azokat, akik elrejtik bűneiket, ahogyan Rákhel is elrejtette a nyeregbe apja bálványait (1Móz 31,34). Sokan inkább takargatják bűneiket, mint hogy kiirtanák. Úgy kezelik a bűnt, mint festményeiket: függönyt húznak elébe, vagy ahogy némelyek törvénytelen gyerekükkel bánnak: megfojtják őket. Ha nem is mozdul az ember nyelve, Isten szeme látja, és leleplezi árulását: „Megfeddelek téged, és elédbe sorozom azokat.” (Zsolt 50,21) A gonoszságok, melyeket az emberek szívükbe rejtettek, egy nap majd gyémántbetűkkel lesznek a homlokukra írva. Akik nem Dávidhoz hasonlóan vallják meg bűneiket úgy, hogy bocsánatot nyerhessenek, úgy kell hogy megvallják majd, mint Ákán, hogy végül megkövezésben legyen részük. Veszélyes dolog megfogadni az ördög tanácsát: „Aki elfedezi az ő vétkeit, nem lesz jó dolga.” (Péld 28,13)

(2) Megfeddi azokat, akik megvallják ugyan a bűneiket, de mindennek csak a felét. Nem vallanak meg mindent; beismerik a filléres bűnt, de elhallgatják a nagyot. Megvallják a hiábavaló gondolatokat, az emlékezet gyengeségét, de elhallgatják azokat, melyekben leginkább bűnösek, például a hirtelen haragot, zsarolást, tisztátalanságot. Akárcsak Plutarkhosz egyik hőse, aki panaszkodik, hogy nem túl jó a gyomra, közben meg rossz a tüdeje és mételyes a mája. Ha nem vallunk be mindent, hogyan várhatjuk Istentől, hogy mindent megbocsásson? Igaz ugyan, hogy nem mindig tudjuk bűneink pontos lajstromát, de amit felismerünk és tudatosítunk, ami a lelkünket nyomja, azt muszáj megvallanunk, ha egyáltalán igényt tartunk a bocsánatra.

(3) Megfeddi azokat, akik vallomásukban szépítik, mentegetik bűneiket. A jámbor lélek azon van, hogy a legnagyobbnak tüntesse fel bűneit, a képmutatók azonban a legszebb színben tüntetik fel magukat. Nem tagadják, hogy bűnösök, de mindent megtesznek, hogy enyhítsék bűneiket: valóban vétkeztek ugyan, de ilyen a természetük, és amúgy is régen történt már az eset. Ez inkább mentegetőzés, mint bűnvallás. „Vétkeztem, mert megszegtem az Úrnak szavát és a te beszédedet; de mivel féltem a néptől.” (1Sám 15,24) Saul a népre hárítja vétkét: ők vették rá, hogy megkímélje a juhokat és az ökröket. Ez nem önvád, hanem

mentegetőzés, mely már a vérünkben van. Ádám beismerte, hogy megkóstolta a tiltott gyümölcsöt, de ahelyett, hogy vétke ránehezedett volna, Istenre hárította: „Az asszony, akit mellém adtál vala, ő ada nékem arról a fáról, úgy evém" (1Móz 3,12); azaz ha nem lett volna az asszony, hogy kísértsen, nem vétkeztem volna. *Inscripsere deos sceleri*[6] (Ovidius). Súlyos bűn ez valóban, nincs is rá bocsánat, ahogyan a nagyon durva szálú gyapjút sem fogja a festék. Milyen készségesen faragjuk le, nyirbáljuk meg bűneinket – a látcső távolító üvegén át szeretjük nézni, melyen keresztül akkorának látszik, akár „egy kis felhőcske, mint egy embernek a tenyere" (1Kir 18,44).

(4) Megfeddi azokat, akik olyan távol vannak a bűnvallástól, hogy vakmerően mentegetőznek. Nincsenek könnyeik a megbánásra, ehelyett érveik vannak, hogy megvédjék magukat. Ha felindulás a bűnük, így ítélik meg: „Méltán haragszom." (Jón 4,9) Ha kapzsiság, jogosnak tartják. Amikor az ember vétkezik, az ördög szolgája lesz; amikor mentegeti bűnét, az ördög ügyvédje, és tőle kap majd fizetséget érte.

2. Alkalmazás: Bánjuk meg a bűnt, őszintén megvallva azt. Egyik lator a keresztfán vallotta meg bűnét: „a mi cselekedetünknek méltó büntetését vesszük" (Lk 23,41). Bizonyára ez indította Augustinust arra a kijelentésre, hogy a bűnvallomás bezárja a pokol száját, és megnyitja a paradicsom kapuját.

Vegyük figyelembe a következőket, hogy szabad, őszinte vallomást tehessünk bűneinkről:

(1) A szent bűnvallás dicsőség Istennek: „Fiam, adj dicsőséget, kérlek, az Úrnak, Izrael Istenének, és tégy néki vallást." (Józs 7,19) Az alázatos bűnvallás Istent magasztalja. Micsoda dicsőség számára, hogy miután saját szánk megítélt, Ő már nem kell hogy megítéljen! Ha megvalljuk bűneinket, Isten türelme magasztaltatik fel, amint ránk pazarolja, és ingyen kegyelme, hogy ilyen bűnösöket magához fogad.

(2) A bűnvallás a lélek megalázkodásának egyik módja. Aki pokolravaló bűnösnek mondja magát, kevés okot találhat a büszkeségre. Alázattal lehajtja fejét, mint az ibolya. Az őszinte bűnbánó megvallja, hogy minden tettébe bűn vegyül, semmi oka nincs tehát gőgre. Uzziás király volt ugyan, de bélpoklosság támadt a homlokán; elég oka volt immár megalázkodni (2Krón 26,19). Isten gyermeke ha jót tesz, akkor is beismeri, hogy sok gonosz van a jótettében. Büszkesége tollai a porban hevernek.

(3) A bűnvallás megkönnyíti a gyötrődő szívet. Amikor a bűn égeti a lelkiismeretet, a vallomás enyhülést hoz. Olyan ez, mint a tályog felnyitása, mely enyhíti a beteg fájdalmát.

(4) A vallomás kiirtja a bűnt. Augustinus a „bűn elhajtójának" hívta. Rossz vér a bűn – a bűnvallás pedig, mint az érvágás, kiengedi azt. A bűnvallás olyan, mint a szemét-kapu,

[6] A bűnhöz társul eget hívunk (Devecseri Gábor fordítása).

melyen át kihordták a város összes szennyét (Neh 3,13). A bűnvallás olyan, mint a szivattyú a léken: kiszívja a bűnt, mely egyébként megfullasztana. A bűnvallás spongya, mely letörli a lélek foltjait.

(5) A bűnvallás kedvessé teszi Krisztust a lélek számára. Ha elismerem, hogy bűnös vagyok, milyen értékessé válik számomra a Krisztus vére! Miután Pál megvallja, hogy halálnak testében él, győzelmes hálaadásban tör ki Krisztusért: „Hálát adok Istennek a mi Urunk, Jézus Krisztus által." (Róm 7,25) Ha egy adós bevallja tartozását, a hitelező azonban nem hajtja be az adósságot, hanem saját fiára mutat, hogy megfizessen, vajon nem kell-e nagyon hálás legyen az, aki tartozik? Nekünk is ilyen hálásaknak kell lennünk az ingyen kegyelemért, örökre szeretve és tisztelve Jézus Krisztust, hiszen mikor bevalljuk adósságunkat, és hogy nem tudnánk megfizetni akkor sem, ha örökre a pokolra küldenének, Isten a Fiára mutat, aki vérét adta fizetségül adósságunkért.

(6) A bűnvallás előkészíti a bűnbánat útját. Amikor a tékozló fiú vallást tett, hogy „vétkeztem az ég ellen", az atya szíve máris megindult rajta, és megcsókolta őt (Lk 15,20). Amikor Dávid ezt mondta: „Vétkeztem", a próféta megbocsátást hirdetett számára: „Az Úr is elvette a te bűnödet" (2Sám 12,13). Aki őszintén megvallja bűnét, Isten ígéretét kapja a bocsánatra: „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz, hogy megbocsássa bűneinket." (1Jn 1,9) Miért nem azt mondja az apostol, hogy ha megvalljuk bűneinket, kegyelmes, hogy megbocsássa azokat? Nem: igaz az Isten, mert ígérettel kötelezte el magát, hogy megbocsásson. Isten hűséggel és igazsággal kötelezte el magát, hogy megbocsásson annak az embernek, aki megvallja bűnét és bánkódó szívvel jön hozzá, Krisztusba vetett hittel.

(7) Milyen észszerű és könnyű parancs ez, hogy valljuk meg bűneinket!

(a) Észszerű, mert ha valaki vét a másik ellen, mi lenne logikusabb annál, mint hogy bevallja vétkét? Nekünk, akik Isten ellen vétettünk, ugyanilyen észszerű megvallani a bűnünket. (b) Könnyű parancs. Milyen nagy különbség van az első és a második szövetség között! Az első szövetségben az állt, hogy ha vétkezel, meghalsz; a másodikban meg az, hogy ha megvallod bűnödet, megmenekülsz. Az elsőben nem volt megengedve semmiféle kezesség; a kegyelem szövetségében Krisztus a kezesünk, ha bevalljuk adósságunkat. Lehet-e könnyebb, egyszerűbb utat találni az embernek a szabadulásra, mint az alázatos bűnvallás? „Csakhogy ismerd el a te hamisságodat." (Jer 3,13) Isten ezt mondja nekünk: nem kívánom kosok áldozatát engesztelésül a bűnért; nem kérem tested gyümölcsét lelked bűnéért, „csak ismerd el a te hamisságodat". Ne tégy mást, csupán hozd fel a vádat magad ellen, ítéld bűnösnek magad, és biztos lehetsz a bocsánatban.

Mindez kedvessé kell hogy tegye ezt a kötelességünket. Vesd ki a bűn mérgét bűnvallás által, és ma lesz üdvössége házadnak.

Egy lelkiismereti probléma maradt még: kötelesek vagyunk-e embereknek megvallani a bűneinket? A pápisták nagyon ragaszkodnak a fülgyónáshoz: a bűnös a pap fülébe kell meggyónnia vétkét, másként nem nyerhet feloldozást. Hangoztatják az igét, hogy „valljátok meg bűneiteket egymásnak” (Jak 5,16), ez azonban kevés alátámasztani gyakorlatukat. Ebben az igében az is benne van ugyanis, hogy a pap is vallja meg bűnét az embereknek, csakúgy, mint az emberek neki. A fülgyónás egyike a pápa aranyszabályainak. Pénz van a szájukban, akárcsak az evangéliumból ismert halnak: „és felnyitván a száját, egy státert találsz benne” (Mt 17,27). Én ugyan nem vagyok a pápista értelemben vett gyónás híve, mégis azt gondolom, hogy három olyan eset van, amikor embereknek is meg kell vallani a bűnt:

(1) Az első, amikor valaki botrányos bűnbe esett, és ezáltal némelyeknek botránkozásra adott okot, mások meg elestek: ebben az esetben nyíltan, ünnepélyesen be kell ismernie vétkét, hogy megbánása ugyanolyan látható legyen, mint bűne (2Kor 2,6.7).

(2) Másodszor, mikor az ember megvallotta már vétkét Istennek, de továbbra is terheli lelkiismeretét, és nem tud megszabadulni tőle. Fontos, hogy ilyenkor megvallja bűnét egy megbízható, hívő barátjának, aki tanácsot ad neki, és néhány jó szót szólhat a megfelelő időben (Jak 5,16). Bűnös szerénység a keresztyének részéről, hogy nem tudnak szabadabban beszélni lélkészükkel vagy lelki barátaikkal, könnyítve lelkükön, megosztva velük szívük terhét, fájdalmait. Ha van egy tüske, ami szúrja a lelkiismeretünket, jó, ha megtaláljuk azokat, akik ki tudják húzni, hogy segítsenek rajtunk.

(3) Harmadszor, ha egy ember megrágalmaz valakit, elrontva jó hírét, lejáratva hitelét, kötelessége megvallani bűnét a rágalmazottnak. A skorpió a farkában hordja mérgét, a rágalmazó a nyelvében. Szavai mélyre hatolnak, akárcsak a tarajos sül tüskéi. Aki bemocskolta egy másik ember jó hírét, vagy hamis tanúsággal kárt okozott a vagyonában, meg kell hogy vallja neki is a bűnét, bocsánatot kérve tőle: „Azért, ha a te ajándékodat az oltárra viszed és ott megemlékezel arról, hogy a te atyádfiának valami panasza van ellened: Hagyd ott az oltár előtt a te ajándékodat, és menj el, elébb békélj meg a te atyádfiával, és azután eljövén, vidd fel a te ajándékodat.” (Mt 5,23.24) Hogyan jöhetne létre ez a megbékélés a vétek bevallása nélkül? Amíg nem teszed meg, Isten nem fogadja el egyetlen áldozatodat sem. Ne gondold, hogy az oltár szentsége mentesít; imádságod és igehallgatásod hiábavaló, amíg meg nem engesztelted atyádfiát, bevallva, hogy vétettél ellene.

Az igaz bűnbánat természete (2)

4. SZÉGYENKEZÉS A BŰN MIATT

A bűnbánat negyedik összetevője a szégyen: „piruljanak vétkeik miatt” (Ez 43,10). A pír az erény színe. Amikor a szív fekete lett a bűntől, a kegyelem a szégyentől teszi pirossá az arcot. „szégyenlem, és átallom felemelni... az én orcámat tehozzád” (Ezsd 9,6). A tékozló fiú annyira szégyellte kicsapongását, hogy úgy gondolta, nem méltó többé, hogy fiúnak hívják (Lk 15,21). A bűnbánat szent szégyent okoz. Ha Krisztus vére nem lenne a bűnös szívén, arca sem lenne piros a szégyentől. Kilenc megállapításunk van a bűnről, mely szégyent okozhat:

(1) *Minden bűn bűnössé tesz*, a bűnösség pedig szégyent szül. Ádám soha nem pirult az ártatlanság ideje alatt. Amíg lelkiismerete megőrizte a liliom fehérségét, nem volt ott arcán a rózsa pirossága; de miután lelkét bűnnel gyalázta, szégyenkezett. A bűn megfertőzte a vérünket. Bűnösök vagyunk, mert elárultuk a mennyei királyságot. Ez kelti fel bennünk a szent szerénységet és szégyent.

(2) *Minden bűnben nagy hálátlanság van*, ez pedig szégyellnivaló. Akinek szemére vetették hálátlanságát, az szégyenkezzen. Isten ellen vétkeztünk, aki nem adott okot erre: „Micsoda hamisságot találtak bennem a ti atyáitok?” (Jer 2,5) Mivel csigázott el Isten, hacsak a kegyelmével nem? Ó, az ezüst cseppek, melyek ránk hullottak! A búza legjavát kaptuk; angyalok eledelével táplált minket. A mennyei áldás arany olaja csorgott végig rajtunk, az örökkévaló Áron fejéről. Milyen nagy szégyen ez, hogy visszaéltünk a gondviselő Isten jóságával! Julius Caesar, mikor barátja, Brutus, akit olyan sok adományában részesített, jött, hogy átdöfje kardjával, ezt kérdezte tőle: „Hát te is fiam, Brutus?” Ó, te hálátlan, a kegyelem ártott meg neked! Aelian[7] írja a keselyűről, hogy az illatszerektől megbetegszik. Milyen méltatlan dolog a büszkeség és fényűzés betegségébe esni Isten kegyelmének illatától; gonosszal fizetni a jóért, gondviselőnk ellen lázadni (5Móz 32,15); nyilat készíteni Isten ajándékaiból, és rálőni vele, megsebesíteni Őt tulajdon áldásaival! Szörnyű hálátlanság! Hát nem kell-e ez sötétvörösre fesse az arcunkat? A hálátlanság olyan nagy bűn, hogy maga Isten is elképedve áll előtte: „Halljátok egek, és vedd füleidbe föld! mert az Úr szól: Fiakat neveltem, s méltóságra emeltem, és ők elpártolának tőlem.” (Ézs 1,2)

(3) *A bűn lemeztelenített minket* – ez is táplálja a szégyent. Megfosztott bennünket a szentség fehér vásznától. Meztelenné és torzzá tett Isten szemében, ezért pirulnunk kell. Mikor Hánon megszégyenítette Dávid szolgáit, elmetszve ruháikat, hogy meztelenségük előtűnt, úgy olvassuk az igében, hogy „ezek az emberek igen meggyaláztattak” (2Sám 10,5).

(4) *Bűneink Krisztust gyalázták meg*, hogyne szégyenkeznénk tehát? A zsidók bíborba

[7] III. század eleji római szerző, aki a természetről írt.

öltöztették, nádszálat adtak a kezébe, arcába köptek, és legnagyobb fájdalmában kicsúfolták. Ez volt a „kereszt szégyene”; és ami súlyosbítja a szégyent, az személyének rendkívülisége, hogy Isten Báránya volt. Ha bűneink Krisztust szégyenpadra állították, nem kell-e minket is megszégyenítsenek? Ha ő bíborruhát viselt, arcunknak nem kell-e karmazsinban égnie? Ki az, aki miután megpillantja a napot, mely Krisztus kínszenvedését vörösre festette, napfogyatkozásba rejti magát, és arca nem ég?

(5) *Sok bűnt a Sátán különleges uszítására követünk el*; nem ad-e ez szégyenre okot? A Sátán ültette el Júdás szívében a gondolatot, hogy elárulja Krisztust (Jn 13,2). Ő foglalta el Anániás szívét, hogy hazudjon (ApCsel 5,3). Gyakran lángba borítja egész életünket (Jak 3,6). Amilyen szégyenletes törvénytelen gyereket hozni a világra, ugyanolyan szégyenletes elkövetni a bűnt, mely a Sátánt szólítja atyjának. Az Ige szerint Szűz Mária a Szent Szellem által fogant méhében (Lk 1,35), minket azonban gyakran a Sátán hatalma termékenyít meg. Nem indít-e szégyenkezésre a gondolat, hogy sok bűnünket az őskígyóval párosodva követjük el?

(6) *A bűn, akárcsak Kirké*[8] *varázsitala, az embert barommá változtatja* (Zsolt 49,12), nem elég ok ez a szégyenre? A bűnösöket az Írás rókához (Lk 13,32), farkashoz (Mt 7,15), vadszamárhoz (Jób 11,12), disznóhoz (2Pt 2,22) hasonlítja. A bűnös olyan, mint a disznó, melynek emberfeje van. Aki valamikor méltóságban nem sokkal volt kevesebb az angyaloknál, most olyanná lett, mint a barmok A kegyelem nem tudja tökéletesen kipusztítani állatias természetünket ebben az életben. Agur, ez a jó ember felkiáltott: „Minden embernél tudatlanabb vagyok én.” (Péld 30,20) De a közönséges bűnözők bizonyos értelemben teljesen állatiasak; nem ésszerűen cselekszenek, hanem elragadja őket bujaságuk és szenvedélyük heve. Milyen nagy szégyen ez, hogy ember mivoltunkban ennyire elkorcsosodtunk! Bűneink megfosztottak bennünket attól a nemes, férfias szellemtől, mely kezdetben a miénk volt. Leesett a fejünkről a korona. Isten képe megrongálódott, az értelem elhalványodott, a lelkiismeret elcsökevényesedett. Több az állati bennünk, mint az angyali.

(7) *Minden bűnben bolondság van* (Jer 4,22). Az embernek szégyellnie kell balgaságát. Hát nem bolond az, aki inkább a romlandó kenyérért dolgozik, mintsem az örökkévalóért? Nem bolond az, aki a testi vágyért, vagy valami csekélységért elveszíti a mennyet, ahogyan Tiberius[9] egy korty italért eljátszotta a királyságát? Nem bolond az, aki bebiztosítva testét, lelkében tesz kárt? Olyan ez, mintha valaki hagyná levágni karját vagy fejét, hogy megmentse birtokát! *Naviget Antyciram*[10] (Horatius). Nem bolond-e az, aki

[8] Görög mitológiai alak, varázslónő, aki bájitalt ad Odüsszeusz társainak, és disznóvá változtatja őket.

[9] A harmadik római császár, a Lukács evangéliuma is utal rá (3,1), Kr. u 14 és 37 között uralkodott. Uralkodásának túlnyomó részében krónikus részegséggel vádolják.

[10] Hajózzon Anticyrába. (Bede Anna fordítása.) *Anticyra* – város a korinthoszi öbölben; ott található a hunyor növény, melyről úgy tartották, hogy gyógyír az elmebajra.

csábításnak hisz az ígéret helyett? Nem bolond-e az, akit a szórakozás jobban érdekel, mint a megváltás? Milyen nagy szégyene az embernek, hogy nem földet örököl, hanem bolondságot (Péld 14,18).

(8) A másik dolog, ami pirulásra késztet, hogy *a mi bűneink sokkal rosszabbak a pogányokénál*. Több világosság ellenében cselekszünk. Isten bölcsessége nekünk jelentetett ki. Ugyanaz a bűn súlyosabb, ha egy keresztyén követi el, mint ha egy indián tenné, mert a keresztyén szilárd meggyőződése ellen vétkezett; olyan ez, mint festék a gyapjúnak, vagy mint a súly, melyet a mérlegre tesznek, hogy nagyobb súlyt mutasson.

(9) *Bűneink rosszabbak az ördögök vétkeinél*: a bukott angyalok soha nem vétkeztek Krisztus vére ellen. Krisztus nem halt meg értük. A gyógyszer, mely az Ő érdeme, nem őket hivatott meggyógyítani. Mi azonban hitetlenségünkkel meggyaláztuk, becsméreltük Krisztus vérét. Az ördögök soha nem vétkeztek Isten türelme ellen. Ahogy hitszegők lettek, elkárhoztak. Isten soha nem várt az angyalokra, mi azonban jócskán kihasználjuk a türelmét. Megesett a szíve gyengeségünkön, elviselte pimaszságunkat. Isten Szentlelkét elutasítottuk, mégsem hagy nyugton minket, nem fogadja el az elutasítást. Magatartásunk annyira kihívó, hogy nemcsak Mózes türelme fogyott el, hanem az összes angyalé. Isten is belefáradt a szánakozásba (Jer 15,6).

Az ördögök soha nem vétkeztek a példa ellenére. Ők voltak az első bűnösök, és az első rossz példa. Mi azonban láttuk az angyalokat, ezeket a hajnali csillagokat, ahogy lehulltak dicsőséges pályájukról; láttuk a régi világ özönvíz általi elvesztését, Sodoma megégetését, mégis kísérletezünk a bűnnel. Milyen kétségbeesett lehet a tolvaj, aki azon a helyen rabol, ahol társa láncra van verve. Éppen elég okunk van pirulni, ha vétkünk meghaladja az ördögökét.

1. Alkalmazás: Valóban a bűn tartozéka a szégyen? Ha igen, akkor milyen távol vannak a bűnbánattól azok, akik nem szégyenkeznek?

Sokan eljátszották már a szégyenérzetet: „nem ismeri a szégyent a gonosz” (Sof 3,5). Nagy szégyen, ha nem tudunk szégyenkezni. Az Úr megbélyegzésképpen mondja a zsidókra: „Szégyenkezniök kellene, hogy utálatosságot cselekedtek, de szégyenkezni nem szégyenkeznek, még pirulni sem tudnak.” (Jer 6,15) A gonosz rabolta el az embertől a szégyent. Mikor Mária királynő idejében a mártírok egyik kínzóját szidták vérengzése miatt, ezt válaszolta: „Nem látok semmit, amiért szégyenkeznem kellene”. Sokan csak annyira szégyenkeznek bűneikért, amennyire Nabukodonozor király szégyenkezett, amikor füvet legelt. Mikor az embernek kőszíve van és rézből a homloka, ez annak a jele, hogy teljesen a Sátán hatalmában van. Nincs más teremtmény az emberen kívül, aki képes lenne szégyenkezni. A vadállatok félni tudnak és érzik a fájdalmat, de szégyenérzetük nincs.

Egyetlen állatot sem látsz pirulni. Akik nem tudnak szégyenkezni bűnük miatt, a barmokra hasonlítanak.

Néhányan olyan távol vannak a szent szégyenkezéstől, hogy büszkék a bűneikre. Büszkék a hosszú hajukra. Az ördög nazarénusai ezek. „Avagy maga a természet is nem arra tanít-é titeket, hogy ha a férfiú nagy hajat visel, csúfsága az néki?" (1Kor 11,14). Összezavarják a nemek közötti különbséget. Mások meg szépségflastromjaikra büszkék. Mi lesz, ha Isten ezeket kék foltra változtatja?

Egyesek nemcsak hogy nem szégyenkeznek a bűneik miatt, hanem „dicsőségük az ő gyalázatukban van" (Fil 3,19). Azért szégyenkeznek, ami dicséretükre válna: szégyellik, hogy valaki egy jó könyvvel a kezükben lássa őket. Mások büszkék a szégyenükre: a bűn számukra hősiesség. A káromkodó elegánsabbnak gondolja beszédét, ha esküvel tűzdelheti meg. Az iszákos dicsőségnek tartja, hogy ihat (Ézs 5,22). De amikor az embert tüzes kemencébe vetik majd, mely hétszeresen túl van hevítve a Mindenható lehelete által, akkor hencegjenek majd a bűneikkel, ha találnak okot rá.

2. Alkalmazás: Mutassuk meg bűnbánatunkat szerény szégyenkezésben: „Én Istenem, szégyenlem és átallom felemelni... az én orcámat tehozzád." (Ezsd 9,6) „Én Istenem", ez a hit; „szégyenlem", ez a bűnbánat. A képmutatók önhitten Istenüknek szólítják az Istent, szégyenkezni azonban nem tudnak. Ó, bárcsak magunkra öltenénk a szent szégyent bűneink miatt! Ne felejtsétek el, hogy minél inkább szégyenkezünk most a bűneinkért, annál kevesebb szégyellnivalónk lesz Krisztus eljövetelekor. Ha az utolsó napon felemlegetik az igazak bűnét, az nem szégyenükre lesz, sőt, Isten kegyelmének gazdagságát magasztalja, hogy megbocsátott nekik. A gonoszok azonban valóban szégyenkezni fognak az utolsó napon – sunyin lehajtják majd a fejüket. A szentek azonban szeplőtlenek lesznek (Ef 5,27), nem fognak szégyenkezni; bátran felemelhetik a fejüket (Lk 21,18).

5. A BŰN GYŰLÖLETE

A bűnbánat ötödik összetevője a bűn gyűlölete. A skolasztikusok a gyűlölet két fajtáját különböztették meg: az undort, illetve az ellenségeskedést. Először nézzük az undokságaink gyűlöletét, utálatát: „megutáljátok timagatokat vétkeitek… miatt" (Ez 36,31). Az igaz bűnbánó bűngyűlölő is. Ha egy ember megutálja az ételt, ami a gyomrát beteggé teszi, sokkal inkább utálnia kell mindazt, ami a lelkiismeretét teszi beteggé. Nagyobb dolog megutálni, mint elhagyni a bűnt. Van, aki félelemből hagyja el a bűnét, mint ahogy viharban az ezüstneműt meg az ékszereket kidobálják a hajóból, de a hányinger, az undor bizonyítja igazából a bűn gyűlöletét. Krisztust nem szerethetjük addig, míg nem utáljuk a bűnünket. Mikor az ember vérontást lát, felkiált, hogy: „Uram, mikor szabadulok meg a halálnak

testéből? Mikor fogom letenni a bűn szennyes ruháját, mikor tesznek már a fejemre tiszta süveget?" Bárcsak önszeretetem öngyűlöletbe fordulna (Zak 3,4.5). Akkor vagyunk a legértékesebbek Isten szemében, mikor a magunk szemében leprások vagyunk.

Másodszor itt van az ellenségeskedés gyűlölete. Nincs jobb mód megismerni az életet, mint a mozgás által. A szem mozdul, a pulzus ver. Legkönnyebb felfedezni a bűnbánatot ott, ahol szent ellenszenv mutatkozik a bűnnel szemben. A gyűlölet, mondja Ciceró, engesztelhetetlen harag. Az egészséges bűnbánat Isten szereteténél kezdődik, és a bűn gyűlöletével ér véget.

Honnan ismerjük fel az őszinte bűngyűlöletet?

1. Mikor egy ember lelke ellenszegül a bűnnek. Nemcsak a nyelv rohan ki a bűn ellen, a szív is iszonyodik tőle, úgy hogy bármilyen különös színre festve mutatkozik is a bűn, gyűlöletesnek találjuk, ahogyan irtózunk a képétől is annak, akit halálosan gyűlölünk, legyen bár jól megfestett kép. „Sabidius, nem szívellek."[11] Képzeljünk el egy tál finom ételt illatozó szósszal: ha azonban a vendég a hústól idegenkedik, nem fogja megkóstolni. A Sátán is hadd süsse meg és díszítse kedve szerint a bűnt, hogy az kívánatosnak és hasznosnak tűnjön, az igaz bűnbánó titkos csömörtől hajtva undorodik meg tőle, és nem ártja bele magát.

2. Az őszinte bűngyűlölet egyetemes. Az igaz bűngyűlölet kétféleképpen egyetemes: az emberi képességek és a bűngyűlölet tárgya tekintetében is.

(1) Ez a gyűlölet egyetemes a képességek tekintetében, ami azt jelenti, hogy nem csupán a józan ítélőképesség kell hogy idegenkedjék a bűntől, hanem az akarat és az érzelem is. Sokan meg vannak győződve arról, hogy a bűn alávaló dolog, és vélekedésükben ellenszenvesnek tartják, közben meg ízlelgetik édességét, és titkos kielégülést találnak benne. Ítéletükben bűngyűlölet van, érzelmeik azonban ragaszkodnak hozzá. Az őszinte megbánásban a bűn gyűlölete minden szinten jelen van, nem csupán az értelemben, hanem főként az akaratban: „amit gyűlölök, azt cselekszem" (Róm 7,15). Pál nem volt szabad a bűntől, de akaratával ellenezte azt.

(2) Ez a gyűlölet univerzális tárgya tekintetében is. Aki utál egy bűnt, mindegyiket utálja. Arisztotelész mondta, hogy a gyűlölet egész fajra irányul. Aki utálja a kígyót, az összes kígyót utálja: „gyűlölöm azért a hamisságnak minden ösvényét" (Zsolt 119,104). A képmutatók csak néhány bűnüket utálják, melyek lejárathatják a hitelüket, de az igaz megtérő minden bűnétől undorodik: a kapzsiságtól, az alkati bűneitől, a romlottság moccanásaitól. Pál a tagjaiban lévő bűnt is gyűlölte (Róm 7,23).

3. A bűn igazi utálata a bűnnek minden formájára vonatkozik. A megszentelt szív a bűnt belső szennyéért utálja. A bűn foltot hagy a lélek tisztaságán. Egy újjászületett ember

[11] Martialis, római író epigrammája: „Sabidius, nem szívellek. Miért? Nem tudom én azt; / Csak nem szívellek. Legyen ez oknak elég." (Csengery János fordítása)

nem csupán az átok miatt utálja a bűnt, hanem a ragályért, amit hordoz. Nemcsak a méregfogáért utálja a kígyót, hanem a méregért. Nem csupán a pokol miatt irtózik a bűntől, hanem pokolként irtózik tőle.

4. Az őszinte utálat hajlíthatatlan. Soha nem tér vissza a bűnhöz. A harag lecsillapodik, de az utálat nem. A bűn Amálek, mely örökre kegyvesztett lett. Isten gyermeke és a bűn között olyan harc van, mint e két király között: „És folyton hadakozás volt Roboám és Jeroboám között" (1Kir 14,30).

5. Ahol őszinte utálat van, nemcsak a magunk bűneivel szegülünk szembe, hanem a máséival is. Az efézusi gyülekezet nem szenvedhette a gonoszokat (Jel 2,2). Pál keményen megfeddte Pétert képmutatásáért, bár ő apostol volt. Krisztus szent haraggal űzte ki a pénzváltókat a templomból (Jn 2,15). Nem szenvedhette, hogy a templomból vásártér legyen. Nehémiás megfeddi a főembereket, mert uzsoráskodnak (Neh 5,7), és megszentségtelenítik a szombatot (Neh 13,17). A bűngyűlölő családjában sem tűri meg a gonoszt: „Nem lakozik az én házamban, aki csalárdságot mível" (Zsolt 101,7). Micsoda szégyen, hogy az elöljárók csupán indulataikban mutatnak szellemi magaslatokat, de nincs bennük hősies lélek, hogy megállítsák a gonoszságot. A megbánás idegen mindazoknak, akiknek nem ellenszenves a bűn. Olyan a bűn bennük, mint kígyóban a méreg, mely természetes számára, ezért élvezetet jelent.

Mennyire távol vannak a bűnbánattól azok, akik ahelyett hogy gyűlölnék a bűnt, szeretik azt! A hívő számára a bűn olyan, mint szálka a szemében; a gonosznak korona a fején: „mikor gonoszságban vagy, akkor örvendezel" (Jer 11,15). Szeretni a bűnt rosszabb, mint elkövetni. Igaz ember is eshet bűnbe öntudatlanul, de a bűn szeretete kétségbeejtő. Mi teszi disznóvá a disznót, ha nem az, hogy szeret henteregni a sárban? Mitől Sátán a Sátán, ha nem attól, hogy azt szereti, ami ellenkezik Istennel? Szeretni a bűnt azt jelenti, hogy szándékosan vétkezünk, és minél erősebb a szándék, annál nagyobb a bűn. Ha szándékosan vétkezünk, áldozat nem törli el bűnünket (Zsid 10,26).

Milyen sokan vannak, akik szeretik a tiltott gyümölcsöt! Szeretik esküvéseiket és paráznaságukat; szeretik a bűnt és gyűlölik a dorgálást. Salamon egy egész generációról beszél, akiknek „elméjökben minden bolondság van, amíg élnek" (Préd 9,5). Az ember számára „bolondság az ő szívében" szeretni a bűnt: saját sírját ássa meg, a kárhozattal játszik. Hadd buzdítson ez, hogy bűnbánatunkban keserűbb bűngyűlölet legyen. A skorpió és a krokodil halálos ellenségek: ilyen idegenség kell hogy legyen a szív és a bűn között is.

Kérdés: Mi teszi utálatossá a bűnt a vezeklő előtt?

Válasz: A bűn átkos dolog, a legrútabb szörnyeteg. Pál apostol nagyon találó szót használ, hogy kifejezze ezt: „hogy felette igen bűnös legyen a bűn" (Róm 7,13), vagy ahogy a

görögben van: „hiperbolikusan bűnös”.

Négy szempontból közelítjük meg a bűnt, hogy kiderüljön, milyen hiperbolikusan gonosz, és mennyire megérdemli a gyűlöletet:

(1) Nézzük meg először a bűn eredetét, hogy honnan jön. Származása a pokolra vezethető vissza: „Aki a bűnt cselekszi, az ördögből van, mert az ördög kezdettől fogva bűnben leledzik” (1Jn 3,8). A bűn az ördög tulajdon munkája. Igaz ugyan, hogy Isten keze elrendelheti a bűnt, de mindig a Sátán keze a végrehajtó. Mennyire utálatos nekünk az ördög számára fenntartott munkát végezni, azt, ami őt igazából ördöggé teszi?

(2) Nézd meg a bűn természetét, és utálatosnak fogod találni. Nézd meg, hogyan beszél róla a Szentírás: Isten gyalázása (Róm 2,23), Isten utálata (1Sám 2,30), ingerlése (Ez 16,43), bosszantása (Ézs 7,13); Isten szívét törjük össze, ahogy a hűtlen feleség is szerető férje szívét: „megtörtem parázna szívöket” (Ez 6,9). A bűn, legmagasabb fokán, Krisztus ismételt megfeszítése, pellengérre állítása (Zsid 6,6), ami azt jelenti, hogy arcátlan bűnözők átszögezik Krisztust a szentjei között, és ha testben élne a földön, újra megfeszítenék őt. Íme a bűn aljas természete!

(3) Nézd meg a bűnt környezetével együtt, és démonikusnak fogod találni. Ha összehasonlítod a szenvedéssel, a pokollal, rosszabb mint bármelyikük. Rosszabb, mint a nyomorúság, mert egyszerre betegség, szegénység, halál. Több veszedelem van egy csöppnyi bűnben, mint tengernyi szenvedésben, mert a szenvedés oka a bűn, és az ok fontosabb, mint a hatás. Isten ítélő kardja csendesen nyugszik hüvelyében, míg bűnünk arra nem készteti, hogy kirántsa. A szenvedés javunkra van: „Jó nékem, hogy megaláztál.” (Zsolt 119,71) A nyomorúság bűnbánatra késztet (2Krón 33,12). A viperát ha megütik, kibocsátja mérgét; így ha Isten botja ér bennünket, kiköpjük a bűn mérgét. A szenvedés a kegyelmet növeli. Az arany tisztább, az áfonya édesebb a tűzben. Az ítélet megkímél a kárhozattól (1Kor 11,32). Mauritius császár azért imádkozott, hogy ebben az életben büntesse Isten, hadd ne bűnhődjön majd az elkövetkezőben. A nyomorúság tehát sok szempontból javunkra van, a bűnben azonban nincs semmi jó. Manassét szenvedése alázatra tanította, Júdást azonban bűne kétségbeesésbe taszította.

A szenvedés csak a testet érinti, a bűn azonban továbbhatol: megmérgezi a képzeletet, felkavarja az érzelmeket. A szenvedés megjobbít; a bűn megront. A nyomorúság csak a földi életet veheti el, a bűn azonban a lelket veszti el (Lk 12,20). A nyomorúságban lévő embernek nyugodt maradhat a lelkiismerete. Míg a bárka a hullámokon hánykolódott, Noé énekelni is tudott benne. Mikor a test szenved és háborog, a keresztyén képes arra, hogy dicséretet mondjon „szívében az Úrnak” (Ef 5,19). De amikor vétkezik az ember, elborzad a lelke.

Spira,[12] miután megtagadta hitét, megvallja, hogy a kárhozott lelkek sem élhetik át mindazt a gyötrelmet, amit ő szenvedett el a lelkében.

A szenvedésben megmaradhat az ember szeretete Isten iránt (Jel 3,19). Ha egy ember egy zacskó pénzt dob valakinek, és ahogy dobja, eltalálja, felhorzsolja a bőrét, amaz bizonyára nem fog haragudni érte, inkább a szeretet bizonyítékának érzi majd. Így amikor Isten szenvedéssel sebez meg bennünket, azért teszi, hogy kegyelmének aranyával és Lelkének vigaszával gazdagítson. Minden szeretetből van, amit tesz. Ám amikor vétkezünk, Isten visszavonja szeretetét. Amikor Dávid vétkezett, érzékelte, hogy Isten elfordul tőle: „Felhő és homályosság van körülte." (Zsolt 97,2) Dávid látta ilyennek. Nem látott sem szivárványt, sem napsütést Isten arca körül, csak felhőt és sötétséget.

Nyilvánvaló, hogy a bűn rosszabb, mint a szenvedés, hiszen a legnagyobb ítélet, amit Isten kiszabhat egy emberre ebben az életben, ha hagyja vétkezni gátlás nélkül. Mikor Isten haragja felgerjed egy ember iránt, nem azt mondja, „kardot és döghalált bocsátok erre az emberre", hanem ezt: „hagyom tovább vétkezni": „Otthagytam azért őt szívöknek keménységében." (Zsolt 81,12) Ha tehát egy embert vétkében hagyni a legnagyobb átok, akkor a bűn sokkal rosszabb, mint a szenvedés. És ha ez így van, mennyire kell utálnunk a bűnt! Hasonlítsd össze a bűnt a pokollal, és rájössz, hogy a bűn rosszabb, mint a pokol. A gyötrelem nagyobb a pokolban, de semmi nincs ott, ami rosszabb lehetne, mint a bűn. A poklot Isten alkotta, de a bűnt nem. A bűn az ördög műve. A pokol kínjai csupán a bűnöst terhelik, a bűn azonban Istent is terheli: „én is lenyomlak titeket..., mint a cséplő szekér lenyomja a kévékkel tele szérűt" (Ám 2,13). A pokol kínjaiban van valami jó, mégpedig az isteni igazság végrehajtása. Az igazság megtalálható a pokolban, a bűn azonban a legnagyobb igazságtalanság. Elrabolja Istentől a dicsőséget, Krisztustól a váltságot, a lélektől a boldogságot. Ítéljétek meg tehát, hogy nem a legutálatosabb dolog-e a bűn, mely rosszabb a szenvedésnél és a pokolnál.

(4) Vizsgáljátok meg a bűn kimenetelét, következményeit, és utálatosnak fogjátok találni. A bűn megveszi a testet, és mindenféle nyomorúságoknak szolgáltatja ki. Sírva jövünk erre a világra, és sóhajjal távozunk belőle. Hérodotosz írja, hogy a trákok sírtak a gyerekeik születése napján, belegondolva a sok nyomorúságba, melyen keresztülmennek majd ebben a világban. A bűn a trójai ló, melynek belsejéből egész sereg baj jön elő. Nem kell megneveznem, hiszen szinte mindenki ismeri őket. Míg a mézet nyaljuk, összeszurkálnak a vadrózsa tüskéi. A bűn felzavarja jólétünk borát; a sírunkat ássa meg (Róm 5,12).

A bűn megveszi a lelket is. Bűn által veszítettük el Isten képét, mely szentségünk és

[12] Kiváló ügyvéd, aki Velence mellett élt, a reformáció idején. Elfordult a katolicizmustól, protestáns hitre tért, de később elhagyta a hitét és kétségbeesésben halt meg 1548-ban. *Élete* Genovában jelent meg 1550-ben, Kálvin János előszavával. Bunyan Jánost mélyen megérintette, ami Spirával történt. *A zarándok útjá*ban az az ember, aki vaskalitkában van a Magyarázó Házában, kétségtelenül rá utal.

méltóságunk volt egyben. Ádám eredeti dicsőségében olyan volt, mint egy herold, aki viseli a címerpajzsot. Mindenki azért tiszteli, mert viseli a király címerét, de ha leveszi egyszer, senki nem fogja tisztelni többé. Ezt a gyalázatot tette velünk a bűn: lehúzta rólunk ártatlanságunk zubbonyát. És ez még nem minden. A bűn szakállas nyila még mélyebbre fúródik. Örökre elválaszt bennünket Isten csodálatos arcától, akinek jelenlétében teljes az öröm. Ha a bűn ilyen hiperbolikusan gonosz, töltsük ki haragunkat rajta, gerjesszen bennünk engesztelhetetlen felháborodást. Ahogy Ammon utálata Támár iránt nagyobb volt, mint szerelme, mellyel előzőleg szerette (2Sám 13,15), a bűnt is mérhetetlenül jobban kell utálnunk végül, mint amennyire valaha is szerettük.

6. A BŰN ELHAGYÁSA

A bűnbánat hatodik összetevője a bűn elhagyása. A megújulás utoljára maradt, hogy bezárja a sort a bűnbánat után. Hogyan tudná valaki kőszoborrá sírni magát, ahogyan Niobé[13] tette, hacsak nem a bűneiért sír? Az igaz bűnbánat, mint *aqua fortis* (salétromsav) szétrágja a bűn vasláncát. Ezért a sírás és az elhagyás együtt van (Jóel 2,12). Miután a szomorúság felhője könnyekben csapódik le, a lélek égboltja kitisztul: „Térjetek meg, és forduljatok el bálványaitoktól és minden utálatosságtoktól fordítsátok el orcátokat.” (Ez 14,6) Ez a bűntől való elfordulás a bűn elhagyása (Ézs 55,7), ahogy az ember elhagyja a tolvajok, vagy bűvészek társaságát. Így hívják ezt: „távol tartani” a hamisságot (Jób 11,14), ahogyan Pál eltartotta magától a kígyót és lerázta a tűzbe (ApCsel 28,5). Meghalni a bűnnek: ez a bűnbánó élet. Azon a napon, mikor a keresztyén elfordul a bűntől, örökös böjtre kell hogy kötelezze magát. A szem tartózkodjék ezután a tisztátalan pillantásoktól. A fül őrizkedjék a rágalmak meghallásától, a nyelv az esküvéstől, a kéz a megvesztegetéstől, a láb a paráznák ösvényétől. A lélek pedig őrizkedjék a gonoszság szeretetétől.

A bűn elhagyása gyökeres változást jelent. Változás történik a szívben: a kőszívből hússzív lesz. A Sátán azt kérte Krisztustól, változtassa a köveket kenyérré, hogy bebizonyítsa Isten voltát. Jézus azonban ennél sokkal nagyobb csodát tett: hússá változtatta a követ. A megtérésben Krisztus kőszívünket hússzívvé változtatja.

Megváltozik az életünk. A bűn elhagyása annyira látványos, hogy mások is észreveszik. Sötétség voltunk régen, és világosság lettünk most (Ef 5,8). Pál apostol mennyei látomása után annyira megváltozott, hogy mindenki álmélkodott rajta (ApCsel 9,21). A megtérés a börtönőrt ápolóvá, orvossá változtatta Ap(Csel 16,33): magához vette az apostolokat, kimosta a sebeiket és asztalhoz ültette őket. Kelet felé tart egy hajó; jön egy szél és eltéríti nyugat felé. Ugyanígy az ember a pokol felé tart, míg a Lélek ellenszele meg nem

[13] Théba egyik királyának felesége, aki büszke volt tizenkét gyermekére, ezért a görög monda szerint egyszerre vesztette el mind a tizenkettőt. Bánatában kőszoborrá változott, mely nyaranta könnyekre fakad.

fordítja, és arra nem készteti, hogy a menny felé hajózzon tovább. Chrysostomus, amikor a niniveiek bűnbánatáról beszél, azt mondja, hogy ha egy idegen, aki látta már Ninive kicsapongását, visszatért volna ebbe a városba a vezeklés idején, nehezen hitte volna el, hogy ez ugyanaz a város. Annyira átalakult, megújult. Olyan látványos változást idéz elő a bűnbánat az emberben, mintha más lélek lenne ugyanabban a testben.

Néhány dolog szükséges, hogy a bűn elhagyása helyes módon történjen:

1. Az ember szíve forduljon el a bűntől. A szív a *primum vivens*, az első dolog, ami él, ezért ez kell legyen a *primum vertens* is, az első, ami megváltozik. A szívért harcol leginkább a Sátán. Nem küzdött annyira a Mózes testéért sem, mint amennyire küzd az emberi szívért. A vallásban a szíven múlik minden. Ha a szív nem fordul el a bűntől, nem több ez hazugságnál: „És mindez után sem tért vissza hozzám az ő hitszegő húga, a Júda, az ő szíve teljességével, hanem csak képmutatással" (Jer 3,10), „hazug" módon, ahogy a Zsidókhoz írt levélben olvassuk. Júda valóban mutatványt csinált a megtérésből; nem volt annyira bálványimádó, mint a többi tíz törzs, mégis gonoszabb volt, mint Izrael: „hitszegő" Júda a neve. Nem volt őszinte, csupán színlelte a megtérést. Szívét nem adta át Istennek: nem szíve teljességével tért hozzá.

Utálatos dolog megjátszani, hogy elfordultunk a bűntől, miközben szívünk még mindig szövetkezik vele. Olvastam egyik angolszász királyunkról, hogy két oltárt tartott a templomban, miután keresztyén lett: egyiket a keresztyén vallás számára, a másikat pedig pogány szertartásoknak. Isten azt akarja, hogy szívünk teljességével forduljunk el a bűntől. Az igaz megtérésben az ember nem tarthat meg magának semmit.

2. Minden bűnt el kell hagyni. „Hagyja el a gonosz az ő útát." (Ézs 55,7) Az őszinte megtérő letér a bűn útjáról. Minden bűnt elhagy. Jéhu a Baál összes papját meggyilkolta (2Kir 10,24) – egy sem menekülhetett meg. Az igaz bűnbánó is így öldököli meg összes bűnét. Tudja, milyen veszélyes játszani a legkisebb bűnnel is. Elég egyetlen lázadót rejtegetni a házunkban, máris elárultuk a királyságot. Hitszegő képmutató mindaz, aki egyetlen bűnt is melenget még.

3. A bűn elhagyása lelki síkon történik. Az ember megszűnhet cselekedni a bűnt úgy, hogy közben nem fordul el igazából a bűntől. A bűn cselekvésétől visszatarthat félelem, szilárd elhatározás is; az őszinte megtérőt azonban vallásos elkötelezettsége tartja vissza a bűntől, ez pedig Isten iránti szeretete. A kegyes lélek Isten iránti szeretetéből akkor is elhagyná bűnét, ha nem lennének keserű gyümölcsei, ha nem halál teremne ezen a fán. Ez a bűn elhagyásának legkönnyebb útja. Ha megfagynak, megszilárdulnak a dolgok, a szétválasztásuk legjobb módja a tűz. Ha az ember össze van forrva bűneivel, a szeretet tüzével lehet legkönnyebben elválasztani őket.

Három ember kérdezi egymástól, hogy mi késztette őket bűneik elhagyására. Az első azt mondja: én a mennyország örömére gondoltam, a második, hogy ő a pokol kínjaira; a harmadik meg ezt: „Én Isten szeretetére gondolok, ez kényszerít elhagyni őket. Hogyan bánthatnám meg a szeretet Istenét?”

4. Úgy kell elfordulni a bűntől, hogy Isten felé forduljunk. A Szentírásban ez áll: „hogy bánják meg bűneiket és térjenek meg az Istenhez” (ApCsel 26,20). Elhagyni a bűnt olyan, mint kihúzni a sebből a nyilat; Istenhez fordulni olyan, mint gyógyírt önteni a sebre. Az Írásban olvashatunk a holt cselekedetek elhagyásáról (Zsid 6,1), és az Istenhez való megtérésről (ApCsel 20,21). A hamis szív úgy tesz, mintha elhagyná régi bűneit, de nem tér meg Istenhez, nem kötelezi el magát az Ő szolgálatára. Nem elég elhagyni az ördög címerpajzsát: Krisztus zászlója alá kell állni, viselni az Ő színeit. A bánkódó tékozló fiú nem csupán a moslékos vályút hagyta el, hanem felkelt, és visszament atyjához. Isten népe ellen így panaszkodik: „Megtérnek, de nem a magasságos Istenhez.” (Hós 7,16) Az őszinte megtérésben a szív egyenesen Isten felé fordul, úgy, ahogy az iránytű az Északi-sark felé.

5. A bűn elhagyása olyan lépés, melynek nincs visszaútja. „Efraim így szól: Mi közöm nékem többé a bálványokhoz?” (Hós 14,9) A bűn elhagyása olyan, mint mikor valaki elhagyja szülőföldjét, és soha többé nem tér vissza. Vannak, akik megtérést mutatnak, mintha elhagynák bűneiket, de később újra visszatérnek hozzájuk. A bolondsághoz térnek vissza (Zsolt 85,8). Félelmetes bűn ez, mert a világosság ellen vét. Aki elhagyta már egyszer vétkét, arról feltételezzük, hogy keserűnek érezte azt, vádoltatott a lelkiismeret által. Ha mégis visszatér később hozzá, a Lélek világossága ellen vét.

Ez a visszatérés szemrehányás Isten felé: „Micsoda hamisságot találtak bennem a ti atyáitok, hogy elidegenedtek tőlem?” (Jer 2,5) Aki tudatosan tér vissza bűnéhez, Istent gonosszal vádolja. Ha egy ember elbocsátja feleségét, ez azt jelenti, hogy hibát talált benne. Elhagyni Istent és visszatérni a bűnhöz, ez hallgatólagos rágalmazása a Mindenhatónak. Isten, aki „gyűlöli az elbocsátást” (Mal 2,16), gyűlöli azt is, hogy Ő maga legyen elbocsátva.

Nagyobb hatalma van a Sátánnak a bűnébe visszaeső emberen, mint bármikor előtte. Mikor valaki megtér, kiűzi szívéből a Sátánt, de ha visszaesik bűnébe, az ördög újra betér a házába, elfoglalja azt, és „ennek az embernek utolsó állapotja gonoszabb lesz az elsőnél” (Mt 12,45).

Ha egy fogoly megszökik és őrei ismét elkapják, nehezebb bilincset tesznek rá. Aki feladja a bűn útját, melyen addig járt, az ördög börtönéből tör ki, ám ha a Sátán rá tudja venni utána, hogy visszatérjen bűneibe, még szorosabban megkötözi majd, jobban a hatalmába keríti, mint bármikor azelőtt. Ó, bárcsak mindenki őrizkedne ettől! A bűn igazi elhagyása olyan, mint a válás – közelébe sem mehetünk többé a bűnnek. Áldott, aki így fordul el a

bűntől: „Az Isten az Ő Fiát, Jézust elsősorban néktek támasztván, elküldé őt, hogy megáldjon titeket, mindegyikőtöket megtérítvén bűneitekből.” (ApCsel 3,26)

1. Alkalmazás: A bűn elhagyása szükséges összetevője-e a bűnbánatnak? Ha ez így van, kevés igazi bűnbánat létezik. Az emberek nem hagyták el bűneiket; ugyanolyanok, mint régen. A régiek büszkék voltak, a mai ember is büszke. Ahogy a barmok tisztátalanul mentek be Noé bárkájába, és ugyanígy jöttek ki onnan, az emberek is tisztátalanul jönnek az istentiszteletekre, és ugyanígy mennek haza. Olyan sok változást lát az ember a kinti világban, belül azonban nem történik változás: „Hiszen e nép nem tért meg az őt verő Istenhez.” (Ézs 9,13) Hogyan mondhatnánk, hogy megtért az, aki nem hagyta el bűnét? Valóban megmosakodtak-e a Jordánban azok, akiknek homlokán megmaradt a lepra? Nem mondja-e majd Isten a meg nem újultaknak, amit Efraimnak mondott régen: „Bálványokkal szövetkezett Efraim; hagyd hát magára” (Hós 4,17)? Itt van egy ember, aki itallal és tisztátalansággal szövetkezett, hagyd hát magára, hadd folytassa bűnét; ám ha van igazság a mennyben, és bosszú a pokolban, nem menekülhet meg a büntetéstől.

2. Alkalmazás: Ezen igazság megfeddi mindazokat, akik csak félig tértek meg. És kik ezek? Akik megváltoztatták nézeteiket, de cselekedeteiket nem. Elismerik, hogy a bűn rossz hatással van rájuk, akárcsak a Szaturnusz[14] bolygó, és sírnak a bűn fölött, de annyira megbűvölte őket, hogy nincs erejük elhagyni. Romlottságuk nagyobb, mint meggyőződésük. Ezek a félig megtért, „majdnem keresztyének” (ApCsel 26,28) olyanok, mint Efraim, aki meg nem fordított pogácsához hasonló: egyik oldala megsült, a másik sületlen maradt (Hós 7,8).

A félig megtértek csak a nagy bűnöket hagyják el, ám bensejükben nem munkálkodik a kegyelem. Nem tisztelik Krisztust, és nem vágyakoznak a szentségre. Ugyanez történik ezekkel a polgárokkal, mint Jónással, akinek dísztök nőtt a feje fölé, megvédve őt a nap tüzétől, ezért úgy gondolta, biztonságban van, de jött egy féreg, és elpusztította a tököt. Ezek az emberek azt gondolják, hogy ha elhagyják nagy bűneiket, udvariasságuk dísztökként védi majd meg őket Isten haragjától, ám haláluk pillanatában feltámad a lelkiismeret férge és megrágja a tököt. Nekik meg inukba száll a bátorságuk, és kétségbeesnek.

Félig térnek meg azok is, akik számos bűnüket megbánják, de néhány különleges bűnt nem hagynak el. Keblükben paráznát rejtegetnek, és nem bírják feladni. Olyan ez, mint mikor egy embert mindenféle betegséggel kezelnek, közben meg mellrákja van, ami megöli. Megtérésük olyan, mintha nem is tértek volna meg: kiűznek egy ördögöt, és befogadják a következőt. A káromkodástól a gyilkossághoz fordulnak, a pazarlástól a mohósághoz, mint a beteg ember, aki *tertian ague-ból*[15] negyednapos lázba esik. Az ilyen fordulat pokolba juttatja

[14] Asztrológusok sokáig feltételezték, hogy a bolygók jó vagy rossz hatással vannak az emberi életre. A Szaturnuszról azt mondták, hogy baljóslatú hatása van. Innen az angol „saturnine” (a.m. *bús, komor*) jelző.

[15] Váltóláz, mely minden harmadik vagy negyedik napon üt ki.

az embert.

3. Alkalmazás: Tanúsítsunk igaz bűnbánatot, Istenhez térve a bűneinkből. Vannak emberek, akik felől kevés a reményem, hogy megbirkóznak vétkeikkel. Az Ige trombitája szólhat olyan élesen, mint még soha, fenyegetések vihara zúdulhat rájuk, pokol tüzének lángjai csaphatnak arcukba, mégis lejátsszák a soron következő játszmát a bűnnel. Olyanok ezek az emberek, mint az evangéliumi disznócsorda, melyet a démonok erőszakkal a tengerbe kergettek. Inkább elkárhoznak, ahelyett hogy megfordulnának: „A csalárdságnak adták magokat, visszafordulni nem akarnak." (Jer 8,5) Ám ha van őszinteség és józanság bennünk, ha lelkiismeretünk nincs mély álomba merülve, hallgassunk a jó szóra és térjünk meg Istenhez, a legfőbb jóhoz.

Milyen gyakran hív Isten, hogy térjünk meg hozzá? Így esküszik a Mindenható: „Élek én…, hogy nem gyönyörködöm a hitetlen halálában… Térjetek meg, térjetek meg gonosz utaitokról." (Ez 33,11) Isten inkább szeretné bűnbánó könnyeinket, mint vérünket látni. Saját javunkat szolgálja, ha megtérünk Istenhez. Bűnbánatunk nem Istennek hoz hasznot, hanem nekünk. Ha egy szomjas ember iszik egy kútból, az nem a kútnak jótétemény, hanem neki. Ha valaki megpillantja a napot, ő maga frissül fel, nem a nap. Ha Istenhez térünk a bűneinkből, ez nem Isten javát szolgálja. Mi magunk aratjuk le a gyümölcsét ennek. Ebben az esetben az önszeretet kellene hogy érvényesüljön bennünk: „Ha bölcs vagy, bölcs vagy temagadnak." (Péld 9,12) Ha Istenhez fordulunk, Ő is felénk fordul. Elfordítja rólunk haragját, felénk fordítva arcát. Dávid imája ez volt: „Tekints reám és könyörülj rajtam!" (Zsolt 86,16) Megtérésünk fordíthatja felénk Istent: „Térjetek hozzám, szól a Seregeknek Ura, és hozzátok térek." (Zak 1,3) Aki eddig ellenség volt, most barátunkká lesz. Ha Isten hozzánk tér, az angyalok is hozzánk térnek. Gyámkodni, őrködni fognak felettünk (Zsolt 91,11). Ha Isten hozzánk tér, minden dolog javunkra fordul, mind az áldás, mind a szenvedés; mézet kóstolgatunk majd a vessző végéről.

Láttuk tehát a bűnbánat néhány összetevőjét.

Bűnbánatra kényszerítő okok,
valamint intés a megátalkodottaknak

Elmondom most az okokat, melyek bűnbánatra kényszerítenek.

*1. Isten önkényes parancsa. „*Isten mostan parancsolja az embereknek, mindenkinek mindenütt, hogy megtérjenek." (ApCsel 17,30) A bűnbánat nem tetszés szerint van. Nem a mi választásunk, hogy megtérünk-e vagy sem, hanem kikerülhetetlen parancs. Isten léptette érvénybe a törvényt a menny legfelsőbb bírósága előtt, hogy egyetlen bűnös sem menekülhet meg, csak a bűnbánó bűnös, és Ő a saját törvényét nem fogja megszegni. Ha az összes angyal Isten elé áll is, hogy könyörögjön egy meg nem tért bűnös életéért, Isten nem teljesíti a kérésüket. „Az Úr irgalmas és kegyelmes Isten…, irgalmas marad ezeríziglen…, de nem hagyja a bűnöst büntetlenül." (2Móz 34,6.7) Bár teljesebb a kegyelemben, mint a nap az ő fényében, nem bocsát meg annak a bűnösnek, aki tovább vétkezik: „nem hagyja a bűnöst büntetlenül"!

2. Isten tisztasága nem fér össze a bűnös teremtménnyel. Amíg a bűnös meg nem tér, nem lehet barátja Istennek: „mosódjatok, tisztuljatok meg" (Ézs 1,16); menjetek, merüljetek bele a bűnbánat sós vizeibe. Akkor majd tárgyalok veletek, mondja az Isten: „No jertek, törvénykezzünk" (Ézs 1,18); másként azonban nem jöhettek a közelembe: „mi szövetsége van igazságnak és hamisságnak?" (2Kor 6,14) Hogyan fogadhatná el az igazságos Isten azokat, akik folytatják törvényszegésüket? „Én nem adok igazat a gonosznak" (2Móz 23,7). Ha Isten kibékülne a bűnössel, mielőtt az megbánná bűnét, azt hihetnénk, hogy kedveli és elfogadja mindazt, amit tett. Saját szentsége ellenében cselekedne. Isten természetének szentségével nem fér össze, hogy megbocsásson a bűnösnek, amíg az ellene lázad.

3. A megátalkodott bűnösre Krisztus küldetése nem vonatkozik. Íme a Krisztus küldetése: „Az Úr Isten lelke van énrajtam…, elküldött, hogy bekössem a megtört szívűeket." (Ézs 61,1). Krisztus király és megváltó, de nem olyan értelemben, hogy megváltja az embert, függetlenül attól, hogy bánja a bűnét, vagy nem. Ha Krisztus egyetlen embert is felvisz a mennybe, az csak a pokol kapuján keresztül lehetséges: „Ezt az Isten fejedelemmé és megtartóvá emelte jobbjával, hogy adjon az Izraelnek bűnbánatot" (ApCsel 5,31); királyként akkor bocsát meg a lázadóknak, ha megbánják bűnüket, és fejedelmük kegyelmére bízzák magukat, azonban nem bocsáthat meg azoknak, akik nyíltan szembeszegülnek Vele.

4. Bűnünkkel Isten ellen vétünk. Nagy méltányosság van abban, hogy meg kell bánni a bűnt. Bűnünkkel Isten ellen vétünk, az Ő dicsőségét homályosítjuk el. A Mindenható törvényét szegjük meg, ezért kárpótolnunk kell valamiféleképpen. A bűnbánatban megalázzuk és elítéljük magunkat bűnünk miatt. Megerősítjük, hogy Isten igazságos, mikor büntet és így

dicsőséget adunk Neki, megtéve, ami rajtunk múlik, hogy helyreállítsuk tisztességét.

5. *Ha Isten bűnbánat nélkül váltaná meg az embereket és nem tenne különbséget, akkor mindenkit meg kellene váltania*, nem csupán az embereket, hanem az ördögöket is, ahogy Órigenész mondta egyszer. Következésképpen a kiválasztás és a kárhozat elrendelése érvénytelen lenne. Ítéljétek meg, mennyire ellenkezik ez az isteni igazsággal.

Kétféle ember van, akik nehezebben bánják meg bűnüket, mint mások:

(1) Azok, akik már hosszú ideje Isten rendeléseinek szolgálatában állnak, de nem növekednek. A föld, mely beissza az esőt, mégis „töviseket és bojtorjánokat terem, megvetett és közel van az átokhoz" (Zsid 6,8). Kevés reményünk lehet a vas felől, melyet sokáig tűzben tartottak, de nem olvadt meg, nem finomodott semmit. Isten egymás után küldte el szolgáit, hogy figyelmeztessék az embereket, és rávegyék őket, hogy hagyják el a bűnt, ők azonban a külsőségek jótékony árnyékában ülnek, alszanak az istentiszteletek alatt; nehéz lesz nekik valaha is eljutni a bűnbánatra. Nehogy Jézus azt mondja egyszer nekik, amit egykor a fügefának mondott: „Gyümölcs terajtad ezután soha örökké ne teremjen." (Mt 21,19)

(2) Akik sokat vétettek igei meggyőződésük, lelkiismeretük szava és a Lélek indítása ellen. A lelkiismeret úgy állt ott, mint angyal, lángoló karddal a kezében. Figyelmeztetett, hogy „Ne tedd meg ezt a nagy gonoszságot!" A bűnösök azonban nem fogadják meg a lelkiismeret szavát, hanem makacsul menetelnek tovább az ördög zászlója alatt. Nem lesz könnyű ezeknek bűnbánatra jutni: „Ezek pártot ütöttek a világosság ellen." (Jób 24,13) Egy dolog vétkezni a világosság hiányában, de teljesen más a világosság ellen vétkezni. A megbocsáthatatlan bűn jelentkezik ekkor. Először a lelkiismeret világossága ellen vétkezik az ember, aztán lassan odajut, hogy a kegyelem Lelkét veti meg.

Feddés a megátalkodottaknak

Ez a feddés arra szolgál legelőször, hogy szigorúan megítéljen minden megátalkodott bűnöst, akinek kőből lett kifaragva a szíve, ezért olyan, mint a példázatbeli köves hely, melyből hiányzik a nedvesség. Ez a betegség, attól félek, ragályos: „senki sincs, aki megbánja az ő gonoszságát" (Jer 8,6). Az emberek szíve keménységbe van burkolva: „Szívöket is megkeményíték" (Zak 7,12). Nem olvadnak fel a bűnbánatra. A köztudatban az él, hogy a boszorkányok soha nem sírnak. Biztos vagyok benne, hogy akik nem bánkódnak a bűneikért, a Sátán szellemi bűvöletében élnek. Úgy olvassuk, hogy amikor Jézus Jeruzsálembe ment, „elkezdé szemökre hányni ama városoknak…, hogy nem tértek vala meg" (Mt 11,20). Nem feddhetne-e meg ma is sokakat keménységük miatt? Isten szívét összetörik vétkükkel, a saját szívük azonban nem törik össze. Azt mondják, amit Izrael mondott: „idegeneket szeretek és

utánok járok” (Jer 2,25). Isten igazsága, mint angyal, kivont karddal áll, ütésre készen, a bűnösöknek azonban nincs olyan jó szemük, mint Bálám szamarának, hogy meglássák a kardot. A Mindenható az ember hátára csap, ő azonban nem veri combját szégyenében, ahogy Efraim tette (Jer 31,19). Szomorú igazság, amit a próféta mond: „megverted őket, de nem bánkódtak” (Jer 5,3). Bizonyára értéktelen ezüst ez, mely a kemencében is kemény marad: „Sőt még a szorongattatás idejében is tovább vétkezék az Úr ellen; ilyen vala Akház király” (2Krón 28,22). A kemény szív a Sátán laktanyája. Ahogy Isten két helyen lakik, a mennyben és az alázatos szívben, a Sátán is két helyen lakhat, a pokolban és a kemény szívben. Nem attól fulladtok meg, ha vízbe estek, hanem ha benne maradtok a vízben. Nem a bűnbeesés visz titeket a kárhozatra, hanem ha megmaradtok a bűnben, megbánás híján: „kik meg vannak bélyegezve a saját lelkiismeretökben” (1Tim 4,2). A szív keménysége végül a lelkiismeret eltompulásához vezet. Az emberek elhallgattatták lelkiismeretüket, ezért Isten megkeményítette őket. Hagyja őket vétkezni, és nem bünteti meg – „Miért ostorozzalak tovább?” (Ézs 1,5) –, ahogy az atya is feladja annak a gyermeknek a fenyítését, akit ki akar tagadni.

Bűnbánatra való intés

Hadd nyerjelek meg a következőkben a bűnbánat nagy kötelességének. A szomorúság csak akkor jó, ha bűnért való szomorúság. Ha világi veszteségekért hullatjátok könnyeiteket, az nem visz előbbre. A kertnek sem jó, ha elárasztja a víz. Ha a szemre való írt kezünkre tesszük, semmi haszna nincsen. A bánat orvosság a léleknek, de ha világi dolgokért van, semmit sem használ. Ó, vajha jó mederben folynának könnyeink, szívünk pedig megszakadna a bűnbánattól! Hogy minél hatékonyabb legyen ez a figyelmeztetés, hadd mondjam el nektek, hogy bűnbánatra minden embernek szüksége van, majd azt, hogy minden egyes bűnt meg kell bánni.

1. A bűnbánatot nem lehet kikerülni. A bűnbánatot nem lehet kikerülni: „ha meg nem tértek, mindnyájan hasonlóképpen elvesztek” (Lk 13,5). Nincs más út a paradicsomba, csak az, amelyik bűnbánó könnyeken keresztül vezet. A bűnbánat az alkalmasság feltétele. Nem azért, hogy Krisztus megkedveljen minket, hanem hogy Krisztust kedveltesse meg velünk. Amíg a bűn nem keserű, Krisztus nem lesz édes.

2. Minden embernek szüksége van bűnbánatra. Isten minden embernek parancsolja: „az Isten mostan parancsolja az embereknek, mindenkinek mindenütt, hogy megtérjenek” (ApCsel 17,30).

(1) Szüksége van rá a hatalmasoknak: „Mondd meg a királynak és a királynéasszonynak: Alázzátok meg magatokat” (Jer 13,18). Ninive királya és nemesei királyi ruhájukat zsákruhára cserélték (Jón 3,6). A nagy emberek bűne több kárt okoz, mint a közembereké. A vezetők bűnei főbűnök, ezért mindenek előtt nekik van szükségük bűnbánatra. Ha nem térnek meg, akik a királyi kormánypálcát tartják, Isten kijelölte már a napot, melyen megítéli őket; elkészítette a tüzet, melyben megégnek (Ézs 30,33).

(2) Bűnbánatra szüksége van a nemzet alávaló gazembereinek is. Sírjon Anglia és alázkodjon meg őszinte bűnbánatban! *Anglica gens est optima flens.*[16] Mennyi szörnyű istentelenségért felelős ez a nemzet! Nap mint nap látunk embereket, akik a Sátán tetszését keresik. Nem csupán a vallás, a tisztesség határai is lerombolódtak. Úgy tűnik, az emberek versenyeznek, ahogy a régi zsidók tették, hogy ki a leggonoszabb: „A te tisztátalanságodban fajtalanság van.” (Ez 24,13) Ha a káromkodás és iszákosság, esküszegés és fényűzés bűnössé tesz egy népet, félő, hogy Anglia Isten feketelistáján szerepel. Az emberek megszegték a keresztség szövetségét, és az ördöggel kötöttek külön szövetséget. Ahelyett, hogy a megváltás kegyelméért kiáltanának, ezt kiáltják: „Isten verje meg őket!” Soha nem nyargalt még az ember ilyen lóhalálában a pokolba: mintha kétségbeesetten igyekezne, hogy időben odaérjen.

[16] Az angolok tudnak a legjobban sírni.

Nem tudjuk-e, hogy vannak, akik a fajtalankodás bűnében halnak meg, vérrel a fejükön? Nem hallottuk-e, hogy vannak, akik dicsekednek tivornyáikkal, részegségükkel? Így hát „bűneikkel Sodoma módjára kérkednek" (Ézs 3,9). Fenyegetően növekszik az emberek bűne, mintha Isten országa ellen indultak volna rohamra, kitűzve a gonoszság zászlaját. A trákok is, amikor villámlik, egy testbe tömörülnek, és ég felé lövik nyilaikat. Anglia bűnözői kihívják Istent maguk ellen: „Mert az Isten ellen nyújtotta ki kezét, és erősködött a Mindenható ellen; kinyújtott nyakkal rohant ellene, domború pajzsainak fellege alatt." (Jób 15,25.26) A domború pajzsok fellege védelemre szolgál a háborúban. Isten előírásainak és intéseinek domború pajzsok kellene lenniük, hogy megakadályozzák az embert a gonoszságban. Az emberek azonban ezt nem veszik figyelembe, hanem makacsul kitartanak a bűnben, dühödten rohannak Isten domború pajzsai ellen. Milyen magas hőfokra emelkedett a gonoszság! Lassan szégyen nem arcátlannak lenni. Bárcsak ne kellene azt mondani rólunk, amit Josephus[17] mondott a zsidókról, hogy olyan mértéktelen volt a gonoszság abban az időben, hogy ha a rómaiak nem jöttek volna, hogy kirabolják a városukat, Jeruzsálemet földrengés nyelte volna el, árvíz sújtotta volna, vagy tűz az égből. Nem jött-e el az ideje tehát, hogy nemzetünk, mely ilyen beteg hangulatot áraszt ebben az államban, a gyógyulás útjára lépjen, beszedve a bűnbánat gyógyszerét? Anglia szigete két óceánnal van körülzárva: egyik a víz óceánja, másik a gonoszságé. Ó, vajha körülfogná egy harmadik is, a bűnbánó könnyek óceánja!

Ha a törvény könyve véletlenül a földre esik, a zsidók böjtöt hirdetnek a fennálló szokások szerint. Anglia hagyta a törvényt és az evangéliumot is a porba hullni, ezért most sírnia és böjtölnie kell az Úr előtt. Úgy tűnik, a gonoszság éfája tele van. Ha a bűn ilyen hamar megtölti, jó okunk van a könnyekre, hogy gyorsan kiürítsük azt. Miért nem sápadnak el az arcok? A bűnbánat kútja miért apadt el? Vajon nem tudják a bűnösök ebben országban, hogy meg kell térniük? Nem intette meg őket senki? Hát Isten hűséges követei nem emelték fel szavukat, mint trombitát, nem kiáltottak nekik, hogy térjenek meg? Azonban sokan a szolgáló eszközök közül kimerülnek, megkopnak a kőszíveken. Nem gyújtott-e Isten idegen üstökösöket a mennyben, sok-sok igehirdetőt, hogy bűnbánatra hívják az embereket? Miért vesztegelnek még mindig szélárnyas helyükön (Zak 1,11)? Azt gondolják, Isten örökké tűrni fogja ellenállásukat, elviselve, hogy nevét és dicsőségét megtapossák? Isten legtöbbször hamarabb megítéli hitvalló népét. Neki előjoga megkegyelmezni földünknek egy időre, de ha valaha megtérés nélkül üdvözítene, bizonyára el kellene hogy hagyja megszokott útját. Ezért mondom Bradforddal,[18] hogy „Térj meg, Anglia!" Leprássá[19] tetted magad a bűneiddel, menj el tehát és mosakodj meg a szellemi Jordán vizében. Kihívtad magad ellen Isten haragját.

[17] Josephus, Flavius – zsidó történész, *A zsidó háború* szerzője. Kr. u. 37 és 100 között élt.
[18] John Bradford Manchesterben született, protestáns hitújító, vezéregyéniség a reformáció időszakában. Mária királynő ítélte mártírhalálra 1555-ben.
[19] Az utalás a leprás Naámán esetére vonatkozik (2 Kir 5).

Dobd el hát a fegyvert, és sírj teljes szívedből Isten előtt, hogy kiengeszteld a Krisztus érdeméért. Hadd hulljanak a könnyeid, hadd repüljön Isten átkainak könyve (Zak 5,2). Minden embernek meg kell térnie egyszer, különben Isten fordul el tőle. Fel kell törniük szívük ugarát, különben leromboltatik az ország. Ha nincs szó, ami a bűnösre hat, Istennek az a szándéka, hogy megölje őt (1Sám 2,25). A rómaiaknál ha valaki főbenjáró bűnt követett el, megvonták a vizet tőle, és ezáltal halálra volt ítélve. Ugyanígy elveszettek azok, akik hatalmas bűneikkel annyira magukra haragítják a mennyek Urát, hogy megtagadja tőlük a bűnbánat vizét.

(3) A bűnbánat nélkülözhetetlen az álnok embereknek: „az ő álnokságuk hazugság" (Zsolt 119,118); „bölcsek ők a gonoszra" (Jer 4,22), találékonyságukat csupán csalásra használják. Ahelyett hogy hitből élnének, fortélyaikból élnek. Szegénynek mutatják magukat, hogy ravaszságukból meggazdagodjanak. Ne értsetek félre: nem azokra gondolok itt, akik szűkölködnek az isteni gondviselésben, akiknek vagyona ugyan elveszett, de tisztességük megmaradt, hanem azokra, akik színlelik a csődöt, hogy becsapják hitelezőiket. Vannak, akik többet nyernek csőd által, mint mások kereskedéssel. Olyanok ezek, mint a koldusok, akik elszínezik, felhólyagosítják karjukat, hogy szánalmat ébresszenek az emberekben. Ezek színlelt fájdalmukból élnek, amazok meg tönkrejutásukból. Mikor megolvad a jég, sok víz van az utcákon. Ugyanígy sok kereskedőnek több pénze van, amikor tönkremegy. Úgy tesznek, mintha semmijük sem lenne, közben meg nagy birtokok születnek a semmiből. Emlékezzetek, hogy Isten országa az erőszakosoké, nem a szédelgőké. Hadd tudja meg az ember, hogy az aranyeső után az ördög következik, hogy átok ül a vagyonán. Gyorsan meg kell bánniuk ezt. Bár az álnokság kenyere gyönyörűséges az embernek (Péld 20,17), édes morzsáit sokan kiokádják majd a pokolban.

(4) Bűnbánatra a tisztes polgároknak is szükségük van. Rajtuk ugyan nincsenek látható foltok – nagy bűneik nincsenek. Bárki azt gondolná, hogy nem az ő dolguk a bűnbánat. Olyan jó emberek ők, hogy megvetik a kegyelem szavát. Valójában ők vannak a legrosszabb helyzetben: ők azok, akiknek nincs szükségük megtérésre (Lk 15,7). Jóságuk túlnő rajtuk: Krisztust csinálnak belőle, és ezen a deszkán szenvednek hajótörést. Az erkölcsösség elhibázza az üdvösség célpontját. Kifinomult természet csupán. Az erkölcsös ember nem más, mint a régi Ádám, finom ruhákba öltözve. Ha rézbe verik a király képét, ettől még nem lesz érvényes pénz belőle. A tisztességes ember látszólag Isten képét hordja, de réz marad csupán: soha nem változik pénzzé. A tisztesség nem elég a megváltáshoz. Élhet valaki erkölcsösen, ha vágyai nincsenek megöldökölve. Szíve attól még tele van büszkeséggel, istentagadással. A fa zöldülő levelei alatt is megbújik a féreg. Nem azt mondom, bánd meg, hogy tisztességes vagy, hanem azt, hogy ez kevés. A Sátán beköltözik a frissen kisöpört,

felékesített házba (Lk 11,26). Jelképe ez az erkölcsös embernek, akinek szívét kisöpörte az udvariasság, és felékesítették közhasznú cselekedetek, de nem mosakodott meg őszinte megtérésben. A tisztátalan lélek bemegy ebbe a házba. Ha a tisztesség elég lenne a megváltáshoz, Krisztusnak nem kellett volna meghalni. A tisztességes embernek kifogástalan lámpája van, de hiányzik belőle a kegyelem olaja.

(5) A képmutatóknak is szükségük van megtérésre. Azokra gondolok itt, akik melengetik bűneiket. A képmutatás színlelt szentség. A képmutató színjátszó. Továbbment egy lépéssel, mint a moralista: a vallás ruháiba öltözött. Megtartja a kegyesség látszatát, de megtagadja annak erejét (2Tim 3,5). A képmutató gúnyt űz a szentségből. Nagyszabású színjátékot művel, akárcsak a majom, akit bíborba és hermelinbe öltöztettek. A képmutató olyan, mint az épület, melynek gyönyörű homlokzata van, de belül minden szobája sötét. Rothadt pillér, szépen bearanyozva. Hitvallása álarca alatt pestisfoltját rejti. A képmutató ellenzi az arc kifestését, ő azonban magára festi a szentséget. Látszólag jó, belül azonban velejéig rossz. Sámuel köpenyét veszi fel, de az ördögöt játssza. Az eredetiben ugyanaz a szó jelenti azt is, hogy képmutató, azt is, hogy „profánnak lenni". A képmutató szemeit az égre szegezi, szíve azonban tisztátalan kívánságokkal van tele. Titkos bűnben él, folyton a lelkiismerete ellen vét. Mindig olyan, amilyen a társasága, egyszerre galamb és sas. Hallja az igét, de csupán füle van. A templomi ájtatosságnak él, ahol mások látják és csodálják, azonban családját és imakamráját elhanyagolja. Ha az ima nem bírja rá az embert, hogy elhagyja bűnét, a bűn fogja rávenni, hogy elhagyja az imát. A képmutató színleli az alázatot, de valójában azért teszi, hogy nagy legyen ebben a világban. Utánozza a hitet, de inkább ruhának használja, mint pajzsnak. Hóna alatt hordja bibliáját, nem a szívében. Egész vallásossága mesterkélt hazugság (Hós 11,12).

De találunk-e ilyen nemzetséget az emberek között? Isten bocsássa meg nekik szentségüket. A képmutatók „keserűséges méregben" vannak (ApCsel 8,23). Ó, vajha földig aláznák magukat! Mélyre jutott bennük a rothadás, és ha van valami, ami megtisztíthatja őket, az a bűnbánat sós eledele!

Hadd mondjam el nyíltan, mit gondolok róluk. Senkinek nem lesz olyan nehéz megtérni, mint a képmutatóknak. Annyira zsonglőrködnek a vallással, hogy álnok szívük nem tudja már, hogyan szomorodjon meg. A képmutatást nehezebb gyógyítani, mint az őrültséget. A képmutató szívében a tályog ritkán fakad fel. Keressétek Istent, hogy megkegyelmezzen, amíg nem késő. Akik pedig bűnösek, mert a képmutatás eluralkodott rajtuk, féljenek és reszkessenek. Egyszerre bűnös, és szomorú állapot ez. Bűnös, mert vallásossága nem választás volt, hanem eltökélt szándék; nem szereti, csupán megjátssza a kegyességet. Két okból is szomorú. Először is, ez a szemfényvesztés nem tartható sokáig; aki felveszi, mint

ruhát, a kegyességet, de a kegyelem bősége nincs ott a szívében, szükségképpen összetörik egyszer. Másodszor, mert Isten haragja keményebben sújtja majd a képmutatókat. Hiszen ők járatják le leginkább Isten nevét, eljátszva az evangélium jó hírét. Az Úr halálos nyilakat tartogat tegzében, hogy rájuk lője őket. Ha a pogányok elkárhoznak, a képmutatók kétszeresen kárhoznak el. A poklot a képmutatók sorsának nevezi az Írás (Mt 24,51), főként nekik készíttetett, hogy birtoklevelükkel[20] odatelepedjenek.

(6) A bűnbánatra Isten népének is szüksége van: azoknak is, akikben a kegyelem munkálkodik, és valóban izraeliták. Nekik is be kell mutatni naponta a könnyek áldozatát. Az antinomisták úgy tartják, hogy ha valaki hitre jutott, szabadságlevelet kap, és semmi mást nem kell tennie ezután, csak örülnie. Azonban van még valami, amit tenni kell, ez pedig a bűnbánat. A megtérés folyamatos cselekvés. Az Isten szerinti szomorúság a halálunkig kell hogy tartson. Jeromos azt írja Laetának egy levelében, hogy legyen az élete bűnbánó élet. A bűnbánat a test megfeszítése (Gal 5,24), amit nem lehet egyből megtenni; egész életünkre kitart.

És nincs-e elég oka Isten népének a sírás fürdőjébe merítkezni? „Avagy ezáltal nem teszitek-e magatokat bűnösökké az Úrnál, a ti Isteneteknél?" (2Krón 28,10). Nem tör-e rátok naponta a bűn? Bár gyémántok vagytok, nincsenek-e törések rajtatok? Hát nem olvasunk az istenfiak romlottságáról (5Móz 32,5)? Az Ige gyertyájának fényével keress a szívedben, hogy van-e bűnbánatra való dolog benne.

(a) Bánjátok meg elhamarkodott bírálataitokat. Ahelyett, hogy imádkoznátok másokért, gyorsan kimondjátok fölöttük az ítéletet. Igaz ugyan, hogy a szentek a világot ítélik meg, de várjátok ki az időt; emlékezzetek az apostol figyelmeztetésére, hogy „idő előtt semmit se ítéljetek, míg el nem jön az Úr." (1Kor 4,5)

(b) Bánjátok meg hiábavaló gondolataitokat. Ezek úgy rajzanak a fejetekben, mint az ártalmas bogarak a fáraó udvarában (2Móz 8,24). Micsoda zavarodottságot keltenek az ember képzeletében! Ha a Sátán nem birtokolja testeteket, birtokba veszi a fantáziátokat. „Meddig maradnak még te benned a te bűnös gondolataid?" (Jer 4,14) Egy embert a képzelete is pokolra tud juttatni. Ó, ti szentek, alázkodjatok meg gondolataitok léhasága miatt!

(c) Bánkódjatok hiú öltözetetek miatt. Különös, hogy a ruhák, melyeket Isten a szégyenünk eltakarására rendelt, büszkeségünk felfedésére vannak. A hívő nem szabhatja a világhoz magát (Róm 12,2). A világ fiai feltűnően és könnyelműen öltözködnek. Manapság divat a pokolba menni. Ám bármit tesznek mások, csak Júda ne vétkezzék (Hós 4,15). Pál apostol elrendelte, hogy a keresztyének felsőruhája „tisztességes öltözet" legyen (1Tim2,9); alsóruhaként pedig „az alázatosságot öltsétek fel" (1Pt 5,5).

[20] Ez feltétel nélküli örökséget jelent.

(d) Bánjátok meg hitetek lankadását: „az első szeretetedet elhagytad” (Jel 2,4). Keresztyének, milyen gyakran sekély víz a lelketek! Milyen gyakran rátok tör az elhidegülés. Hol vannak a szeretet lángjai, a lélek édes olvadásai, melyek hajdanán voltak? Attól félek, elmúltak már. Bánjátok meg, hogy elhagytátok az első szeretetet!

(e) Bánjátok meg, hogy nem használtátok ajándékaitokat. Az egészség talentum; a vagyon is az, az ész és a képességek is azok. Isten bízta rád őket, hogy dicsőségére használjad őket. Úgy küldött erre a világra, ahogy a kereskedő küldi megbízottját a tengeren túlra, hogy ura hasznára kereskedjék. Te azonban nem tettél annyit, amennyit tehettél volna. El tudod mondani: „Uram a te gírád öt gírát nyert” (Lk 19,18)? Ó, vajha sírnátok azon, hogy elástátok a talentumaitokat! Azon bánkódjatok, hogy életetek nagyrésze nem megélt, hanem elveszett idő volt; hogy drága óráitok nagyrészét lélek helyett habbal töltöttétek meg.

(f) Bánjátok meg, hogy elfeledkeztetek szent fogadalmaitokról. Az eskü Istenhez köti a lelket (4Móz 30,2). Keresztyének, nem szegtétek-e meg a szövetséget, mióta Istenhez kötöttétek magatokat? Nem a magatok hasznára éltetek-e, mióta nemes odaszánással Istennek szenteltétek magatokat? Az esküszegés által békétek is elszállt. Nem vitás, hogy a könnyek új fürdőjére van szükség.

(g) Bánjátok meg, hogy nem viszonoztátok a kapott áldásokat. Egész életetek ingyen kegyelemből van. Elvettétek a nektek szánt áldásokat ingyen. Csodát tett veletek az irgalom. De hol van a szeretet viszonzása Isten felé? Az athéniek törvény elé állították a hálátlanokat. Keresztyének, nem foghatna-e Isten perbe titeket hálátlanságotokért? „Elragadom gyapjúmat és lenemet” (Hós 2,9); leleplezem őket a törvény által.

(h) Bánjátok meg világiasságotokat. Küldetésetek az égi madarakhoz hasonló, melyek a magasban repülnek, és az ég harmata táplálja őket. Ti azonban nyaljátok a port, mint a kígyók. Báruknak, ennek a derék embernek szemére veti a próféta: „te kívánsz-e magadnak nagyokat?” (Jer 45,5).

(i) Bánjátok meg pártoskodásotokat. Olyan szégyenfolt ez címerpajzsunkon, mely másokat is távol tart Istentől. Amikor ellenálltok a gonosznak, Krisztus példáját követitek, aki „bűnösöktől elválasztott” volt, de ha a hívők maguk között pártoskodnak és ferdén néznek egymásra, lehet annyi szemünk, ahány csillag az égen, mégsem lenne elég, hogy megsirassuk bűnünket. A szakadások elhomályosítják az egyház szépségét, megtörik erejét. Isten Lelke kettős tüzes nyelv alakjában szállt le a szentekre (ApCsel 2,3), a kettős szív azonban az ördög munkája. Ez valóban könnyzáport érdemel:

„Quis talia fando
Temperet a lachrymis?”[21]

[21] Aki ilyen dolgokat vet, ne könnyezzen-e?

(j) Bánkódjatok szent dolgaitok romlottságán. Milyen gyakran merevedik formalitásokba az istentisztelet, milyen sokszor keseríti meg a büszkeség. Nem a galamb sóhajtása hallatszik, hanem a pávakakas kérkedése. Szomorú, hogy a hitbeli kötelességek színpadot jelentenek a gőgnek. Ó, keresztyének, szolgálataitokon olyan vastag a kéreg, hogy félő, kevés a bél benne, melyet Isten elfogadhat.

Vegyétek észre, hogy a bűnbánat a legjobb munkát követeli. Növeli keserűségünk özönét, ha belegondolunk, hogy Istent jobban ingerli népének bűne, mint a másoké (5Móz 32,19). A gonoszok bűnei Krisztus oldalát döfik át, az igazaké azonban a szívét. Péter bűne a legnagyobb hálátlanság volt, mert nagy szeretet ellenében történt. Ezért szántották könnyek az arcát: „Péternek eszébe juta a beszéd… És sírva fakada." (Mk14,72)

3. Minden bűnt meg kell bánni. Mélyen alázzuk meg magunkat, és sírjunk Isten előtt az eredendő bűnért is. Elveszítettük lelkünk eredendő lényegét. Megromlott a természetünk. Az eredendő bűn mint méreg szétterjedt az egész emberben, ahogy a csicsóka, melyet bárhova ültetnek, gyorsan benövi a földet. A pokol lakóinak sincs gonoszabb természete, mint nekünk. A legjobbak szíve is Péter lepedőjéhez hasonló, melyben mindenféle tisztátalan csúszó-mászó állatok voltak (ApCsel 10,12). Ezt az ősi romlást keserűen meg kell siratni, hiszen soha nem tudunk szabadulni tőle. Olyan, mint egy föld alatti forrás, mely bár nem látszik, mégis él. Pulzusunk verését kellene megállítsuk, hogy a bűnös indulatot megfékezzük.

Ez a velünk született romlottság visszatartja, megakadályozza a lelki dolgokat: „nem a jót cselekszem, melyet akarok" (Róm 7,19). Az eredendő bűn a tengeri orsóhalhoz hasonlítható, melyről Plinius azt mondja, hogy a hajó gerincéhez tapad és gátolja a haladásban. A bűn súlyokat tesz ránk, hogy csak nagy nehezen tudunk a menny felé menni. Ó, a bűnnek eme kitartó ragaszkodása! Pál lerázta kezéről a viperát a tűzbe (ApCsel 28,5), mi azonban nem tudjuk lerázni az ősi romlottságot ebben az életben. A bűn nem éjszakai szállásra jön hozzánk, hanem bennünk lakozik (Róm 7,17). Úgy vagyunk, mint akinek sorvadásos láza van: megváltoztathatja környezetét, attól a láz még megmarad. Az ősi bűn kiirthatatlan; kimeríthetetlen óceán. Fogyaszthatjuk a bűnállományt, mégsem kisebbedik. Minél többet vétkezünk, annál inkább a bűné leszünk. Az eredendő bűn olyan, mint az özvegy olaja, mely megsokasodott, ahogy kitöltött belőle.

Egy másik ék, mely meghasítja szívünket, hogy az ősbűn megzavarja a kegyességet. Ezért van, hogy cselekedeteink az Isten országáért olyan laposak és erőtlenek. Mi akasztaná meg hitünket, ha nem az értelem béklyója? Miért nem ég Isten iránti szeretetünk nagyobb lánggal, hacsak nem a bujaság miatt? Az eredendő bűn egyesül kegyességünkkel. Ahogy a rossz tüdő asztmát, fulladást okoz, az ősbűn úgy megfertőzte szívünket, hogy kegyességünk alig jut lélegzethez. Látjuk tehát, miért kell megsiratni az eredendő bűnt.

Különösképpen sírjunk akaratunk és érzelmeink romlottságán. Sírjunk akaratunk veszendőségén. Az az akarat, mely nem követi a helyes indíték parancsát, gonoszra hajlik. Akaratunk idegenkedik Istentől, nem a jósága, hanem a szentsége miatt. Makacsul ellenszegül Neki, mondván: „Hanem csak azt cselekesszük, amit mi a mi szánkkal fogadtunk, hogy füstölő áldozatot viszünk az ég királynéjának” (Jer 44,17). A legnagyobb seb az akaratunkon esett.

Sírjunk érzelmeink eltorzulásán is, mert el vannak térítve eredeti tárgyuktól. Az érzéseink is olyan nyilak, melyek a cél mellé lőnek. Kezdetben szárnyak voltak, melyek Istenhez vittek, most meg nehezékek, melyek nem engednek hozzá röpülni.

Bánkódjunk hát érzelmeink elhajlásán! Szeretetünk tárgya a bűn, örömünk tárgya az anyagi lét. Érzéseink, mint bíbicek, ganéjjal táplálkoznak. Mennyire helyénvaló tehát, hogy bánkódjunk érzelmeink kórságán! Amúgy is a pokol felé tartunk, érzéseink pedig még lennebb taszítanak.

Vajha szívünkre nehezednének valódi bűneink! Ezekről ezt mondhatom: „Ki veheti észre a tévedéseket?” (Zsolt 19,13) Olyanok, mint atomok a napban, vagy szikrák a kemencében. Szemünkkel is vétkezünk: mint az ablak, úgy engedik belénk áramolni a hiúságot. Nyelvünkkel is vétkezünk; szenvedély hevíti fel. Milyen cselekedet származhat tőlünk, melyben ne lenne bűn? Megszámolni őket annyit tesz, mint nekilátni az óceán csöppjeit megszámlálni. Bánjuk meg hát őszintén Isten előtt személyes bűneinket.

Hatalmas indítékok a bűnbánatra

Hogy még inkább serkentselek a bűnbánatra, megnevezek néhány nyomós érvet, melyek a megbánás mellett szólnak:

1. A szomorúság, a szív meglágyulása minden szent kötelességre alkalmassá tesz. Az ólomdarab amíg kemény, semmire nem jó, de olvaszd csak meg, majd vesd bele egy öntőformába, és hasznossá válik. Ugyanígy a bűnbe merevedett szív semmire sem jó, de ha felolvad a bűnbánatban, hasznossá válhat. A meglágyult szív alkalmas az imára. Amikor Pál megalázkodott, és meglágyult a szíve, akkor, úgy olvassuk, „íme imádkozik" (ApCsel 9,11). Amikor Jósiás szíve meglágyult, megalázta magát, és megszaggatta ruháit, meghallván a törvény szavát (2Krón 34,19). Szíve, mint megolvasztott viasz, kész volt befogadni az Ige pecsétjét. A meglágyult szív kész az engedelmességre. Ha olyan folyékony a szív, mint fém a kemencében, bármivé formálható: „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?" (ApCsel 9,6) A bánkódó szív aláveti magát Isten akaratának: válaszol hívására, ahogy a hangra a visszhang.

2. A bűnbánat kedves áldozat. Amikor a lelki folyó megöntözi ezt a kertet, szívünkből Istennek tetsző Éden kertje lesz. Olvastam, hogy a galambok szeretnek víz közelében lenni. Bizonyos, hogy Isten Lelke, mely galamb képében szállt alá, nagy gyönyörűségét leli a bűnbánat vizeiben. A Mindenható nem a kemény szívet kedveli, hanem azt, amelyik megtört: „Isten előtt kedves áldozatok: a töredelmes lélek" (Zsolt 51,19). Mária Jézus lábainál állt, sírva (Lk 7,38). Augustinus mondja, hogy Mária két dolgot hozott Krisztushoz: „unguentum" és „lachrymas" (kenetet és könnyeket). Könnyei értékesebbek voltak, mint a drága kenet. A könnyek hatásos szónokai a bűnbánatnak. Némák ugyan, mégis van hangjuk: „meghallgatja az Úr az én siralmam szavát" (Zsolt 6,9).

3. A bűnbánat ajánlás Istennek, hogy elfogadja összes szolgálatunkat. Istennek ízes eledele a bűnbánat keserű füveivel meghintett hús. Akkor halljuk jól az Igét, ha szívünkben megkeseredünk (ApCsel 2,37). Az ima akkor kedves Isten előtt, ha megtört szív oltáráról száll fel. A vámszedő mellét verte, mondván: „Isten, légy irgalmas nékem, bűnösnek!" Az ilyen ima eljut a mennybe: „ez megigazulva méne alá az ő házához" (Lk 18,14). Csak akkor jut el imánk Isten szívéhez, ha az bűnbánattól megtört szívből fakad.

4. Bűnbánat nélkül semmi nem használ nekünk. Sokan büszkék magukra, hogy mekkora tudást halmoztak fel, de mit ér a tudás bűnbánat nélkül? Jobb megölni egy bűnt, mint megérteni az összes titkot. A tisztátalan okoskodók olyanok, mint a Sátán, mely világosság angyalává változik. A tudás és a gonosz szív együtt olyanok, mint a kellemes arc és a rákos tüdő. A tudás megtérés nélkül olyan lámpa, mely a pokol felé mutatja az utat az embernek.

5. A bűnbánó könnyek édesek. Mirhához lehet hasonlítani, melynek az íze keserű

ugyan, de illata édes, és felfrissíti a lelket. A bűnbánat is keserű először, de édes a hatása. Belső békét teremt. A lélek akkor a legtágasabb bensejében és a leginkább üde, amikor felenged. Nagy Sándor[22] sírt örömében, mikor admirálisa, Nearchus épségben visszaért egy hosszú utazásról. Milyen gyakran fakadnak sírásra a szentek az örömtől! A „megbán" szó héber eredetije ezt is jelenti: „vigasztalódni". Nincs boldogabb a bűnbánónál! A könnyeknek a filozófusok szerint négy tulajdonságuk van: nedvesek, sósak, forróak és keserűek. Ez érvényes a bűnbánó könnyekre is. Forróak, hogy felmelegítsék a megfagyott lelkiismeretet; nedvesek, hogy megáztassák a kemény szívet; sósak, hogy megeddzék a bűnben rothadó lelket; keserűek, hogy megkeserítsék a világ szeretetét. Én hozzáadok egy ötödik tulajdonságot is; édesek a könnyek, mert belső örömre indítják a szívet: „még hálát adok én néki az Ő orcájának szabadításáért" (Zsolt 42,12). Augustinus mondja, hogy bánkódjon az ember a bűneiért, és örvendezzen a bánata fölött. A könny a legfinomabb édesség. Izraelben Dávid tudott a legjobban sírni, de legédesebben énekelni is. A megtérő szomorúsága olyan, mint a szülő asszonyé: „Az asszony mikor szül, szomorúságban van, mert eljött az ő órája: de mikor megszüli az ő gyermekét, nem emlékezik többé a kínra az öröm miatt, hogy ember született e világra." (Jn 16,21) Ugyanígy az alázatos bűnös szomorúságára kegyelem következik, és micsoda öröm van, amikor ez a gyermek-ember megszületik!

6. A nagy bűnök is megbocsáttatnak, ha megbánjuk őket. Mária Magdaléna, a bűnös asszony bocsánatot nyert, mikor könnyeivel mosta meg a Jézus lábát. A zsidók közül is néhányan, akik Krisztus megfeszítésénél segédkeztek, bocsánatot nyertek, miután megbánták bűnüket. A vér, melyet kiontottak, mindenható balzsam lett, mely meggyógyította őket: „ha bűneitek skarlátpirosak, hófehérek lesznek" (Ézs 1,18). A skarlátot a görögben „dibassonnak" hívják, mert „kétszer merítik be", és emberi szakértelem nem tudja többé kimosni belőle a festéket. De a bűneink ha skarlát színűek is, Isten kegyelme meg tud tisztítani belőlük. Hadd legyen ez vigasztalás azoknak, akiket bűneik utálatossága elbátortalanít, gondolván, hogy számukra nincs már remény. Ha komolyan Istenhez fordulnak, Ő eltörli bűneiket, és elveti őket.

Igen, csakhogy az én bűneim mértéken felüliek! Ne tedd nagyobbá azzal, hogy nem bánod meg őket. A bűnbánat felfedi a bűnt, és eltörli, mintha soha nem is létezett volna.

Igen, de én visszaestem bűnömbe a bocsánat elnyerése után, bizonyos tehát, hogy nincs számomra kegyelem! A novatianusok[23] tartották úgy, hogy ha elesik valaki, nincs megújulás bűnbánat által. Kétségtelen, hogy ez tévedés. Isten gyermekei gyakran visszaestek ugyanabba a bűnbe: Ábrahám kétszer hazudott; Lót kétszer esett vérfertőzésbe; Ása, bár jó

[22] Makedóniai Nagy Sándor (Kr.e 356–323). Mikor hódításai során Indiáig jutott, Nearchust bízta meg, hogy felderítse az Indiai-óceánt.

[23] Szélsőséges keresztyén csoport a harmadik századból. Szigorúságukról voltak híresek olyan keresztyénekkel szemben, akik elestek.

király volt, kétszer vétkezett teremtményi büszkeségében, Péter pedig kétszer vétkezett testi félelemből (Mt 26,70; Gal 2,12). Vigasztalásul mondom azoknak, akik többször visszaestek bűnükbe, hogy ha komolyan megbánják, a kegyelem fehér zászlóját adja át Isten nekik. Krisztus azt parancsolja nekünk, hogy hetvenszer is bocsássunk meg egy nap alatt vétkező atyánkfiának, ha megbánja bűnét (Mt 18,22). Ha az Úr nekünk elrendeli, hogy így tegyünk, nem bocsát-e ő meg sokkal inkább, látva a bűnbánatunkat? Hiszen mi a megbocsátásunk az övéhez képest? Ezt nem azért mondom, hogy biztassam a megátalkodott bűnösöket, hanem hogy megvigasztaljam a csüggedteket, akik úgy gondolják, hiába bánkódnak, mert ki vannak rekesztve a kegyelemből.

7. A bűnbánat nyitja meg a kaput a lelki áldások előtt. A bűnbánat kegyelemmel gazdagít minket. A sivatagot virágzóvá teszi, mint a rózsa. Olyanná teszi a lelket, amilyenek Egyiptom földjei voltak a Nílus kiáradása után: virágzók, gyümölcsözők. Soha nem nőnek jobban a kegyesség virágai, mint mikor bűnbánó könnyek öntözik őket. A bűnbánat ismeretre juttat: „Mikor pedig megtér az Úrhoz, lehull a lepel" (2Kor 3,16). A tudatlanság leple, mely a zsidók szeme előtt volt, lehullt a bűnbánat által. A bűnbánat lángra lobbantja a szeretetet. A síró Mária Magdaléna jobban szeretett (Lk 7,47). Isten megtartja a szomorúságnak ezeket a forrásait lelkünkben, hogy öntözzék a Lélek gyümölcseit (Gal 5,22).

8. A bűnbánat földi áldásokat jelent. Mikor Jóel próféta bűnbánatra buzdítja a népet, elmondja a földi jók ígéretét: „szíveteket szaggassátok meg, ne ruháitokat, úgy térjetek meg az Úrhoz... És választ tőn az Úr és mondá az Ő népének: Ímé, adok néktek gabonát, bort és olajat." (Jóel 2,13.19) Ha vizet teszünk egy szivattyúba, víz fog kijönni belőle, de ha könnyeink vizét Isten tömlőjébe tesszük, borrá változik: „adok néktek bort és olajat". A bűn elpusztítja a föld gyümölcseit: „Sokat vetettetek, de keveset takartok." (Agg 1,6) A bűnbánat azonban rügyezővé teszi a gránátalmafát; fürtökben virágzik a szőlő. Töltsétek meg Isten tömlőjét, Ő megtölti majd a kosaratokat: „Ha megtérsz a Mindenhatóhoz..., vesd a porba a nemes ércet." (Jób 22,23.24) A megbánás visszatérés Istenhez, s ez fényes termést hoz.

9. A bűnbánat elfordítja az országról az ítéletet. A bánkódó bűnös megállítja Isten kezét, mikor el akar pusztítani egy népet, ahogy az angyal állította meg Ábrahámot (1Móz 22,12). Ninive vezeklése kényszerítette Istent, hogy megbánja szándékát: „És látá Isten az ő cselekedeteiket, hogy megtértek az ő gonosz útjokról: és megbáná az Isten azt a gonoszt, amelyről mondá, hogy végrehajtja rajtok, és nem hajtá végre." (Jón 3,10) A bűnbánat megnyilatkozása felfüggesztette, visszatartotta a haragot. Akháb a gonosz cselekvésére adta magát, mégis mikor böjtölt és megszaggatta ruháit, Isten azt mondta Illésnek: „nem hozom reá a veszedelmet az ő életében" (1Kir 21,29). Ha a ruha megszaggatása elhárította a népről az ítéletet, mire képes a szív megszaggatása?

10. A bűnbánat láttán öröm van a mennyben. Az angyalok ünnepelnek: „örvendezés van az Isten angyalainak színe előtt egy bűnös ember megtérésén” (Lk 15,10). Ahogy a magasztalás a menny zenéje, a bűnbánat a mennyország öröme. Ha az ember visszautasítja a felkínált váltságot és meggyökerezik a bűnben, az ördögöket gyönyörködteti, de amikor egy lélek hazatér Krisztushoz bűnbánat által, megörvendezteti az angyalokat.

11. Gondoljátok végig, milyen drága árat fizetett Krisztus a bűneinkért. Ha megértjük, hogy Krisztusnak milyen sokba kerültek a bűneink, könnyekre fakadunk. Krisztus a kőszikla (1Kor 10,4). Mikor kezét átfúrták a szegek, és lándzsát döftek oldalába, akkor ütötték meg a kősziklát, és víz és vér jött ki belőle. És mindezt Jézus értünk szenvedte el: „kiirtatik a Messiás és senkije sem lesz” (Dán 9,26). Mi az almát kóstoltuk, Ő az ecetet és az epét. Mi minden képességünkkel vétkeztünk, Ő minden sebéből vérzett: *Cernis ut in toto corpore sculptus amor.*[24]

Nézhetünk-e száraz szemmel a szenvedő Megváltóra? Ne bánjuk a bűnöket, melyek miatt Krisztus a fájdalmak embere lett? Gaztetteink, melyekért Jézus vérét ontotta, nem fakasztanak-e könnyekre minket? Tovább játsszunk hát a bűnnel, felfakasztva ezzel a Krisztus sebeit? Ó, bárcsak újra megfeszíthetnénk bűneinket a bűnbánat által! A zsidók ezt mondták Pilátusnak: „Ha ezt szabadon bocsátod, nem vagy a császár barátja.” (Jn 19,12) Ha szabadjára engedjük bűneinket, és nem feszítjük meg őket, nem vagyunk Krisztus barátai.

12. A végső értelme minden szerencsétlenségnek, melyet Isten megenged, legyen az betegség a testünkben, veszteség a vagyonunkban, hogy felébresszen bűneinkből, hogy engedje feltörni a bűnbánat vizeit. Miért vezette Isten Izrael népét a pusztában mérges kígyók között, ha nem azért, hogy megalázzák magukat (5Móz 8,2)? Miért vitte olyan mélyre Manassét, vasbilincsre cserélve aranykoronáját, ha nem azért, hogy bűnbánatra jusson? „Teljesen megalázta magát az ő atyáinak Istene előtt... Akkor ismeré meg Manasse, hogy az Úr az igaz Isten.” (2Krón 33,12.13) A legjobb mód egy embert letargiájából kigyógyítani, ha lázas izgalomba hozzuk. Ugyanígy mikor egy ember eltunyul, lelkiismerete közönyössé válik, Isten végletes helyzetekbe viszi, hogy kigyógyítsa kedélybetegségéből. Valami nagy csapást bocsát rá, hogy lerombolja biztonságát, és az ember visszatérjen hozzá bűnbánattal.

13. Gyászunk napjai hamar véget érnek. Néhány zápor után, melyek szemünkből hullnak, örökké tartó napsütés következik. Krisztusé a kendő, mely letörli övéi könnyeit: „eltöröl Isten az ő szemeikről minden könnyet” (Jel 7,17). Keresztyének, hamarosan felöltitek majd a dicséret köntösét. Zsákruhátokat fehér ruhára cserélitek. Sóhaj helyett dicsőség jut osztályrészül nektek, jajszó helyett örömének, könnyek folyója helyett az élet vize. A galamb

[24] Láthatod, amint az egész testét a szeretet felmetszette.

gyásza elmúlt, az énekes madarak ideje jön el. *Volitant super aethera cantus.*[25] Ez vezet engem a következő ponthoz.

14. A megtérés után boldog, dicsőséges jutalom következik. „Minekutána felszabadultatok a bűn alól... megvan a gyümölcsötök a megszenteltetésre, a vége pedig örök élet.” (Róm 6,22) A fügefa gyökere és levelei keserűek, de gyümölcse édes. A megtérés a test számára keserűnek tűnik, de lássátok az édes gyümölcsöt, az örök életet. A törökök úgy tartják, hogy a földi élet után Elízium következik, az élvezetek paradicsoma, ahol ízletes falatokat szolgálnak fel, bővölködnek az aranyban, selyem és bíbor ruhákban, az angyalok pedig vörös bort szolgálnak fel ezüst pohárban, arany tányéron. Íme az epikureusok mennyországa! Isten valódi paradicsomában azonban lenyűgöző csodák lesznek, különleges ételeket szolgálnak fel, melyeket „szem nem látott... és embernek szíve meg se gondolt” (1Kor 2,9). A siralom házából Isten lakodalmas házba vezeti bűnbánó gyermekeit. Nem lesz ott sóhaj, csak a boldogságé, nem hallunk más zajt, csak zenét, nem betegszünk meg, csak a szeretettől. Folt nélküli szentség vár, és kimondhatatlan öröm. Itt majd elfelejtik a szentek magányos óráikat, édes vigasztalást találnak Istenben, a mennyei boldogság folyóiban fürödnek.

Ó, keresztyének, milyen kevés a kötelességetek a jutalom kárpótlásához képest! Micsoda végtelen aránytalanság van az elrendelt bűnbánat és az elkészített dicsőség között! Régen volt egy ünnepnap Rómában, mikor a rómaiak megkoronázták kútjaikat. Isten pedig megkoronázza mindazokat, akik könnyek kútfői voltak. Ki nem lakna szívesen egy ideig a siralom házában, ha egykor olyan dicsőségben lesz része, melytől Péter és János elragadtatásba esett, bár homályosan, árnyékban látták a Mester elváltozásában kirajzolódni (Mt 17). Ez a jutalom, mely ingyen kegyelemből van, olyan tapasztalatot meghaladóan nagy, hogy ha egy pillantást is vethetnénk a dicsőségre, mely itt kijelentetett nekünk, nagy türelemre lenne szükségünk, hogy megelégedjünk az életünkkel ezután. Ó, áldott megbánás, melynek a sötéttel együtt ilyen fényes oldala is van, ennyi cukor a keserű pohár alján!

15. A következő érv a bűnbánatra: a kemény szív gonoszsága. A kemény szív a legrosszabb. Kőszívnek mondja az Ige (Ez 36,26). Ha vasból lenne, kemencében meg lehetne olvasztani, de a kő nem olvad meg a kemencében; hamarabb pattan vissza az arcodba. A keménység bűne elszomorítja Krisztust: „bánkódván szívök keménysége miatt” (Mk 3,5). Nem a betegség keseríti el az orvost, hanem az, ha semmibe veszik gyógymódját. Nem a bűn ingerli és szomorítja el Krisztust, hanem az, ha elutasítjuk a bűnbánat receptjét, melyet felírt nekünk. Ez súlyosbította Jézabel vétkét is: „Adtam néki időt is, hogy megtérjen..., és nem tért meg” (Jel 2,21). A kemény szívre nem lehet hatni. Nincs ráhangolva semmilyen kötelességre.

25 Az énekszó ide-oda száll a mennyek fölött.

Stephen Gardiner[26] szomorú kijelentést tett a halálos ágyán: „Péterrel együtt megtagadtam a Mestert, de megbánni nem tudom Péterrel együtt.” Ó, a csökönyös szív végzete! Mikor a fáraó szíve kővé változott, ez rosszabb volt annál, hogy folyói vérré változtak. Dávid három ítélet közül választhatott – betegség, kard, vagy éhség –, és ő inkább választotta volna mindhármat, mint a kemény szívet. Egy megrögzött bűnöst nem hat meg a kérlelés, nem ijeszt meg a fenyegetés. Az ilyenek ha nem sírnak Péterrel, úgy sírnak majd, mint Júdás. Üllő a kemény szív, melyet Isten ítéletének kalapácsa ver majd egy örökkévalóságon keresztül.

16. Az utolsó ok a bűnbánatra, hogy az ítélet napja közel van. Az apostol érve is ez: „Isten mostan parancsolja az embereknek, mindenkinek mindenütt, hogy megtérjenek: mivelhogy rendelt egy napot, melyen megítéli majd a föld kerekségét” (ApCsel 17,30.31). Az ítélet napjától a kőszívnek véreznie kell. Folytatja-e a tolvaj a lopást bírái közelében? Folytatja-e a bűnös útjait, mikor az ítélet napja ilyen közel van? Nem rejtheted el többé a bűnödet, ha igazolnod kell magad. Mit fogsz tenni, amikor összes bűneid ott lesznek Isten előtt, könyvében feljegyezve, neked pedig a homlokodra vésve? Ó, végzetes nap, amikor Jézus Krisztus ítélőszékében ülve ezt mondja majd a bűnösnek: „Állj elő! Felelj a vádra, mely ellened szól! Mit tudsz mondani káromlásaid, paráznaságod, kétségbeesett csökönyösséged védelmében?” Ó, hogy meg fog lepődni akkor a bűnös, micsoda döbbenetben lesz része! Vallomása után pedig hallania kell a szomorú ítéletet: „Távozzatok tőlem!” Aki nem bánta meg addig a bűneit, most bolondságát fogja bánni. Ha valóban eljön az idő, mikor Isten megítéli az embert vétkéért, micsoda ösztönzés ez a bűnbánatra! A bűnbánó lélek az utolsó napon vigasztalódva emeli fel a fejét, és felmentését a bíró kezéből veszi.

[26] Római katolikus püspök, a XVI. századi reformáció legfőbb ellensége. Szorgalmazta, hogy visszavezessék a protestánsok megégetésére vonatkozó törvényeket.

Buzdítás mielőbbi bűnbánatra

A figyelmeztetés másik része, hogy sürgessük az embereket mielőbbi megtérésre: „Isten mostan parancsolja az embereknek, mindenkinek mindenütt, hogy megtérjenek.” (ApCsel 17,30) Nem biztos, hogy az Úr elfogadja, ha valaki késő őszi gyümölcsöt ajánl fel neki. Isten a korai megtérőket kedveli, azokat, akik életük tavaszát és virágát áldozzák oda neki. A korai könnyek, mint a reggeli harmat gyöngyei, sokkal szebbek és fényesebbek. Ó, emberek, ne időtök seprőjét tartsátok meg az Istennek, nehogy Ő is pohara alját kínálja oda nektek! Olyan gyorsak legyetek a megbánással, amilyen gyors Isten a megbocsátásban: „a király dolga sürgős vala” (1Sám 21,8). Ezért a megtérés is sürgős dolog.

Természetes számunkra, hogy halogassuk, félretegyük a megtérést. Azt mondjuk, amit Aggeus: „Nem jött még el az idő.” (Agg 1,2) Egy ember sem annyira rossz, de addig tervezi, addig húzza, halasztja a megtérését, amíg végül minden terve dugába dől. Sokan vannak ma a pokolban, akik egykor elhatározták, hogy megtérnek. A Sátán mindent megtesz, hogy visszatartsa az embert a bűnbánattól. Mikor látja, hogy komolyan gondolkozni kezd a változáson, ráveszi, hogy várjon még egy kicsit. Ha a bűnnek, ennek az árulónak meg kell halnia (mondja a Sátán), ne ma haljon meg. Így a Sátán haladékot kér a bűnnek; hadd ne haljon meg éppen most. Aztán az ember addig halogatja a megtérést, míg megkaparintja a halál, anélkül hogy feladatát elvégezte volna. Hadd mondjak néhány észszerű érvet, hogy meggyőzzenek a megtérés halaszthatatlan voltáról:

1. *Most van a megtérés ideje, és mindent a megfelelő időben kell tenni. „*Ímé, itt a kellemetes idő” (2Kor 6,2); most tökélte el Isten, hogy megkegyelmez a bűnbánónak. Kinyújtotta már adományozó kezét. A királyok kijelölik a gyógyulás napjait. Most van a lelkünk gyógyulásának napja. Isten ma tűzi ki a fehér zászlót, és egyezkedni akar a bűnösökkel. Egy herceg pénzt és kegyelmet oszt a megkoronázása napján, királyi gesztusként megtölti a szökőkutakat borral. Isten ma bocsánatot ígér a megtérő bűnösnek. Az evangélium szökőkútjából bor folyik. Ma van a kellemetes idő. Ezért gyertek el ma, és béküljetek ki Istennel. Hagyjátok el vétkeiteket, megbánva azokat. Bölcs dolog kihasználni az időt. A földműves is kihasználja a megfelelő időt, hogy elvesse a magot. Lelkünk számára ma van a magvetés ideje.

2. Minél hamarabb megtérsz, annál kevesebb bűnről kell számot adnod. Egy öreg bűnös ezt mondja a halálos ágya mellett, mikor lelkiismerete kezd felébredni: „Itt vannak az összes régi bűneim, megtámadták a halálos ágyamat mint megannyi gonosz lélek, nincs hová menekülnöm; itt a Sátán, aki egykor kísértőm volt, most meg vádlómmá lett, ügyvédem pedig nincs. Isten ítélőszéke elé vonszol engem, hogy megkapjam a végső büntetést!” Ó, milyen

szomorú helyzetben van ez az ember! Idő előtt a pokolban van már! De ha ti idejében megbánjátok bűnös utaitokat, hasznotokra válik: annál kevesebb bűnről kell majd számot adni. Valójában, hadd mondjam ezt, semmiről nem kell majd számot adnotok. Krisztus fog válaszolni helyettetek. A bíróból ügyvéd lesz (1Jn 2,1). Atyám, mondja majd Krisztus, itt van egy ember, aki nagy bűnös volt, de megtört szívű bűnös; ha úgy ítéled, hogy tartozik valamivel, írd az én számlámra.

3. *Minél hamarabb megtérünk, annál több dicsőséget szerzünk Istennek.* Életünk végső értelme, hogy nemzedékünkben hasznosak legyünk. Inkább veszítsük el életünket, mint annak értelmét. A késői megtérőknek, akik sok éven keresztül az ördög szolgálatában álltak, nem áll módjukban túl sokat dolgozni az Úr szőlőjében. A lator a kereszten nem végezheti el azt a munkát, amit például Szent Pál tett Istenért. De ha jókor elfordulunk a bűntől, életünk első termését adjuk Istennek. Krisztusért áldozunk fel mindent, magunkat is. Minél többet teszünk Istenért, annál inkább várjuk majd életünk végét; annál édesebb lesz a halál. Aki keményen dolgozott nappal, várja már, hogy pihenjen éjszaka. Ugyanígy akik Istent tisztelték egész életükkel, milyen édesen fognak aludni majd a sírban! Minél többet teszünk Istenért, annál nagyobb lesz a jutalmunk. Krisztus nem csupán megdicséri azt, aki talentumán tíz másikat nyert, hanem elő is lépteti: „legyen birodalmad tíz városon" (Lk 19,17). Aki későn tér meg, nem veszíti el a koronáját, de súlyra könnyebb lesz.

4. Veszélyes következményekkel jár sokáig halogatni a megtérést. Mora trahit periculum.[27] Veszélyes, mert tisztában vagyunk azzal, hogy a bűn méreg. Veszélyes megtűrni sokáig testünkben a mérget. A bűn nyílt seb. Ha nem kezelik a sebet, elüszkösödik, és megöl. Ha a bűnt nem tisztítjuk ki a bűnbánattal, elfekélyesíti a lelkiismeretet, és elveszünk. Miért szeretik néhányan, hogy a gonoszság sátrában lakjanak? Ezek a Sátán hatalmában vannak (ApCsel 26,18), és veszélyes dolog az ellenfél szállásán maradni.

Veszélyes elnapolni a megtérést, mert minél messzebbre megy valaki a bűnben, annál nehezebbnek találja majd a megbánás munkáját. A késlekedés erősíti a bűnt, keményíti a szívet, és teljesebb hatalmat enged a Sátánnak felettünk. Egy növényt kezdetben könnyű kihúzni, de amikor mélyen szerteágaznak gyökerei a földben, egy egész csapat sem tudja megmozdítani. Nehéz a bűnt kiirtani, ha egyszer meggyökerezik. Minél tovább fagy a jég, annál nehezebb betörni. Ha egy ember megrögzül a maga biztonságában, nehezen fog összetörni a szíve. Minél hosszabb ideig vajúdik valaki a bűneivel, annál élesebb fájdalmak kísérik majd az újjászületését. Ha egyszer beköltözött a bűn, nem könnyű kitenni az utcára. A bűn úgy jön az emberhez, ahogy az idősebbik fiú ment az atyjához: „Ímé ennyi esztendőtől fogva szolgálok neked, és soha parancsolatodat át nem hágtam" (Lk 15,29), most meg ki

[27] A késlekedés veszélyt hoz.

akarsz dobni engem? Miért dobnál ki öreg napjaimban, mikor annyi élvezetet jelentettem neked? Nézd, a bűn hogyan érvel a megszokással: olyan lesz, mint a párduc foltossága (Jer 13,23).

Veszélyes dolog halogatni, késleltetni a megtérést, mert van három nap, mely gyorsan elmúlik:

(1) Az evangélium napja mulandó. Ragyogó nap ez; édes, de gyorsan elszáll. Jeruzsálemnek is volt egy napja, de elvesztette azt: „de most elrejtettek a te szemeid elől" (Lk 19,42). Az ázsiai gyülekezeteknek is volt egy napjuk, végül azonban elvétetett az arany gyertyatartó. Szomorú lenne látni, hogy Angliából is eltávozik a dicsőség. Milyen szívvel tennénk sírba az evangéliumot? Elveszíteni az Igét sokkal rosszabb lenne, mint ha városunk kiváltságlevelét veszítenénk el. „Ősz hajjal is hintve van már." (Hós 7,9) Én nem mondom, hogy az Ige napja Angliában már leáldozott, de abban biztos vagyok, hogy felhő takarja. Szomorú beszéd volt ez: „elvétetik tőletek az Istennek országa" (Mt 21,43). Ezért veszélyes halogatni a megtérést, nehogy az evangélium piaca továbbköltözzék, látásunk pedig megszűnjék.

(2) Egy ember személyes kegyelmi ideje is lejárhat. Mi lesz, ha eljön az idő, mikor Isten azt mondja majd, a kegyelem adománya ne legyen jó: törvényeinek „meddő méhe" és „kiszáradt emlői" lesznek (Hós 9,14). Nem volna szomorú addig halogatni a megtérést, míg ilyen rendelet jön? Igaz ugyan, egy ember sem mondhatja, hogy lejárt számára a kegyelem, van azonban két világos jel, melyek felkelthetik a félelmet benne:

(a) Ha a lelkiismeret megszólal. A lelkiismeret keblünk prédikátora. Egyszer meggyőz, máskor megfedd. Azt mondja, amit Nátán Dávidnak: „Te vagy az az ember." (2Sám 12,7) Az ember azonban elhallgattatja ezt az igehirdetőt, míg Isten azt mondja a lelkiismeretnek: „Ne prédikálj többet." „Aki fertelmes, legyen fertelmes ezután is." (Jel 22,11) Ez végzetes jele annak, hogy lejárt a kegyelem ideje.

(b) Mikor egy ember olyan mély szellemi letargiában van, hogy semmi nem hat rá, semmi nem téríti józan eszére. „Mert rátok önté az Úr a mély álomnak lelkét." (Ézs 29,10) Szomorú előjele ez annak, hogy lejárt számára a kegyelem. Milyen veszélyes tehát halogatni a megtérést, ha a kegyelem ideje ilyen hamar lejárhat!

(3) Az élet ideje is lejár. Milyen biztosítékunk van arra, hogy még egy napot élünk? Rohamlépésben menetelünk kifelé a világból. Hamar leérünk erről a színpadról. Szövétnekünk gyorsan elalszik. Az ember élete a mező virágához hasonlítható, mely gyorsabban hervad, mint a fű (Zsolt 103,15). Életünk Isten előtt, mint a semmi (Zsolt 39,6). Az élet nem egyéb futó árnyéknál. Testünk olyan, mint némi levegővel megtöltött edény. A betegség léket üt ezen az edényen; a halál pedig kiszívja a lélegzetet belőle. Ó, milyen hamar

megváltozik a színtér! Sok leányt öltöztettek ugyanazon a napon menyasszonyi ruhába és halotti lepelbe! Milyen veszélyes halogatni a megtérést, ha a halál ilyen hirtelen tör ránk! Ne mondd, hogy holnap térsz meg! Jusson eszedbe, amit Aquinói Szent Tamás mondott: Isten, aki megbocsát a bűnbánónak, nem ígérte, hogy holnapot is ad neki, hogy megbánja bűnét. Olvastam a lakedaimóni[28] Archiasról, akinek mulatás közben hoztak egy levelet, és kérték, hogy azonnal olvassa el, mert komoly, halaszthatatlan üzleti ügyekről szól. Azt válaszolta, hogy „seria cras" (majd holnap foglalkozom komoly dolgokkal); és még azon a napon meggyilkolták. Az emberek buzgón fonják ezüst fonalaikat, a halál pedig elvágja azt. Olaus Magnus[29] figyelte meg, hogy Norvégia madarai minden más ország madarainál gyorsabban szállnak. Nem mintha szárnyaik gyorsabbak lennének, mint a többi madáré, hanem természetes ösztöneikkel tudják, hogy a napok nagyon rövidek azon a vidéken – nem hosszabbak három óránál –, ezért jobban sietnek fészkeikbe. Mi is ha tudjuk, hogy milyen rövid az életünk, hogy milyen gyorsan elszólíthat a halál, a lehető leggyorsabban repüljünk a menny felé a bűnbánat szárnyain.

Azonban lesznek, akik azt mondják, hogy nem félnek a hirtelen meglepetésektől; megtérnek majd a halálos ágyukon. Nem szeretem a halálos ágyig elhalasztott bűnbánatot. Kétségbeesett hazárdjátékos az, aki megtérését néhány rövid percre teszi fel. Ti, akik a betegségig halasztjátok megtéréseteket, válaszoljatok nekem erre a három kérdésre:

(a) Honnan tudjátok, hogy lesz idő a betegágyon? A halál nem mindig adja le figyelmeztetését hosszantartó rombolás által. Van, akit hirtelen lep meg. Mi van akkor, ha Isten most küld neked figyelmeztetést, hogy add át az életedet?

(b) Tegyük fel, hogy egy ideig beteg leszel; honnan tudod, hogy tudatodnál leszel? Sokan megőrülnek a betegágyukon.

(c) Tegyük fel, hogy a tudatodnál leszel, de honnan tudod, hogy elméd ebben az állapotban képes lesz ilyen megerőltetésre? A betegség annyira megzavarja a testet és az elmét, hogy túlságosan rossz állapotba kerül az ember, hogy a lelkével törődjék. Betegségében az ember végrendelkezni is alig képes, nemhogy lelki békéjét állítsa helyre. Az apostol azt mondta: „Beteg-é valaki köztetek? Hívja magához a gyülekezet véneit." (Jak 5,14) Nem azt mondja, hogy ha beteg, imádkozzék, hanem hogy „hívja magához a gyülekezet véneit", azok majd imádkoznak érte. A beteg ember teljességgel alkalmatlan az imára, meg a bűnbánatra; valószínű, hogy beteges eredménye lesz próbálkozásának. Mikor a test nincs a maga formájában, a léleknek más edény kell az áhítatra. A betegágyon egy ember inkább hajlamos a türelmetlenségre, mint a bűnbánatra. Úgy olvassuk, hogy mikor az angyalok kitöltötték a harag negyedik poharát, mikor Isten lesújtott a föld lakóira, és tűzzel tikkasztotta

[28] Spárta korai neve Görögország déli részén.
[29] XVI. századi svéd pap, aki a skandináviai szokásokról és néphagyományról ír.

őket, azok „az Istennek nevét káromlák..., és nem térének meg” (Jel 16,9). Tehát mikor Isten kitölti haragját és tűzzel tikkasztja a testet, a bűnös inkább káromolni fogja Őt, mint hogy megtérjen.

(d) Honnan tudod te, aki mindent a halálos ágyadig akarsz halasztani, hogy ebben az időszakban Isten még kegyelmet ad neked a megtérésre? Az Úr általában kemény szívvel bünteti betegségük idején azokat, akik egészségesen elmulaszották a megtérést. Egész életedben elutasítottad Isten Lelkét, mégis biztos vagy benne, hogy jönni fog a hívásodra? Nem ragadtad meg a korai időt, és lehet, hogy soha nem látod újra a Lélek tavaszi áradását. Ha ezeket az érveket figyelembe vesszük, ez talán siettetni fogja a megtérésünket. Ne várj túl sokat a betegágytól. „Igyekezzél tél előtt eljönni” (2Tim 4,21). A betegség és a halál tele jő. Ezért siess a bűnbánattal. Légy kész a munkával, mielőtt eljön a tél. Halljátok ma az Ő szavát! (Zsid 3,7).

Megtérésünk próbája.
Vigasztalás a bűnbánónak

Ha valaki azt mondja magáról, hogy megtért, kívánom, hogy komolyan próbálja meg magát a bűnbánat hét gyümölcsével vagy következményével, melyeket az apostol felsorol a 2Korinthus 7,11-ben:

1. Védekezés. A görög szó aggályos szorgalmat jelent, illetve a bűn csábításának gondos elkerülését. Az igazi megtérő menekül a bűn elől, ahogy Mózes menekült a kígyó elől.

2. Magunk megtisztítása. A görög szó erre az „apológia". Az értelme ez: bármennyire is vigyázunk, a kísértés ereje belesodorhat a bűnbe. Ebben az esetben a bűnbánó lélek nem hagyhatja, hogy a bűn fekélyként ottragadjon a lelkiismeretén, hanem elítéli magát a bűnéért. Könnyeket hullat Isten előtt. Kegyelmet kér a Krisztus nevében, és nem tágít, míg bocsánatot nem nyer. Így megtisztul lelkiismerete a bűntől, és megvédi őt a Sátán ellen.

3. Bosszankodás. Aki megbánja bűneit, lelke fellázad ellenük, ahogy az ember vére lázad az ellen, akit halálosan gyűlöl. A bosszankodás nyugtalanság a szívben a bűn miatt. A bűnbánó maga miatt bosszankodik. Dávid balgatagnak, oktalan állatnak nevezi magát (Zsolt 73,22). Isten akkor a leginkább elégedett velünk, mikor összeveszünk magunkkal a bűn miatt.

4. Félelem. A szelíd szív reszkető szív is. A bűnbánó érezte már a bűn keserűségét. A lódarázs megcsípte már, és most fél újra közelíteni a bűnhöz, remélve, hogy megbékítette Istent. A bűnbánó lélek tele van félelemmel. Fél elveszíteni Isten jókedvét, mely jobb, mint az élet. Attól fél, hogy a buzgóság lankadásával szűkölködni fog a megváltásban. Nehogy a bűnbánat vizei befagyjanak, miután már meglágyult a szíve, és újra megkeményedjen a bűnben. „Boldog ember az, aki szüntelen retteg." (Péld 28,14) A bűnös olyan, mint a leviatán: nincs félelem benne (Jób 41,33). A megtért ember fél, és nem vétkezik; a hitetlen vétkezik, és nem fél.

5. Kívánkozás. Ahogy a savanyú szósz növeli az étvágyat, a bűnbánat keserű füvei is növelik a kívánkozást. De mi után vágyakozik a bűnbánó? Több erőt kíván a bűn ellen, és azt, hogy megszabaduljon tőle. Igaz ugyan, hogy megszabadult a Sátántól, de úgy jár-kel, mint a fogoly, aki kitört a fogságából, bilinccsel a lábán. Nem tud szabadon és fürgén járni az Isten útjain. Kívánja ezért, hogy levegyék róla a bűn béklyóit. Szeretne megszabadulni a romlottságtól. Pállal együtt kiáltja: „Kicsoda szabadít meg engem e halálnak testéből?" (Róm 7,24). Egyszóval kívánkozik Krisztusnál lenni, ahogy minden dolog a maga középpontjába kívánkozik.

6. Buzgóság. A kívánkozás és a buzgóság jól találnak egymással, mutatván, hogy az igazi vágyakozás buzgó törekvésben nyilvánul meg. Mennyire nekigyürkőzik a bűnbánó a

megváltás munkájának! Milyen erőszakosan ragadja meg az Isten országát (Mt 11,12)! A buzgóság gyorsítja a dicsőség keresését. Ha nehézségekbe ütközik, az ellenállás csak megerősíti, és legyőzi a veszélyt. Buzgósággal tud kitartani a megtérő lélek az Isten szerinti szomorúságban bármilyen csüggedéssel vagy ellenállással szemben is. Buzgóságban az ember magát is felülmúlja az Isten dicsőségére. Megtérése előtt Pál bolond igyekezettel üldözte a szenteket (ApCsel 26,11), megtérése után pedig őt ítélték bolondnak Krisztusért: „Bolond vagy te, Pál!" (ApCsel 26,24). Ez azonban már buzgóság volt, nem őrület. A buzgóság élénkíti a lelket és a szolgálatot. Hevet visz a vallásgyakorlatba, tüzet az áldozathoz (Róm 12,11). A félelem a bűn zablája, buzgóság a kötelességek sarkantyúja.

7. Bosszúállás. Az őszinte bűnbánó szent gyűlölettel üldözi bűneit. A halálukat akarja látni, ahogy Sámson is megfizetett a filiszteusoknak két szeme világáért. Úgy bánik bűnével, ahogy a zsidók bántak Krisztussal. Epét és ecetet ad inni nekik. Keresztre feszíti indulatait (Gal 5,24). Isten őszinte gyermeke keresi az alkalmat, hogy minél jobban megbosszulja a bűnöket, melyek leginkább beszennyezték Isten nevét. Cranmer,[30] aki jobb kezével írta alá a pápista hitcikkelyeket, bosszút állt magán; legelőször jobb kezét tette bele a tűzbe. Dávid bűnével megbecstelenítette ágyát, utána pedig a bűnbánat könnyeivel öntözte. Izrael bálványimádással vétkezett, utána azonban kiszórta bálványait: „És megutáljátok megezüstözött bálványaitokat." (Ézs 30,22) Mária Magdaléna vétkezett szemének parázna pillantásaival, most pedig bosszút áll a szemein. Krisztus lábát könnyeivel mossa meg. Hajával is vétkezett: szeretőit kötözte magához vele, most azonban bosszút állt a haján: az Úr lábát törölte meg vele. Az izraelita nők, akik órákig öltözködtek, büszkeségre használva tükreiket, később bosszúként és Isten iránti buzgóságból felajánlották tükreiket az Úr szentélyének építésére, szolgálatára (2Móz 38,8). Ugyanígy azok, akik ördögi mesterségeket gyakoroltak (például a szírek), mikor megtértek, összehordták könyveiket, és bossszúképpen elégették őket (ApCsel 19,19).

Ilyen áldott gyümölcsei, eredményei vannak a bűnbánatnak, és ha megtaláljuk ezeket a lelkünkben, akkor valóban eljutottunk a megbánhatatlan megtéréshez (2Kor 7,10).

Szükséges figyelmeztetés

Hadd intsem óvatosságra most azokat, akik őszintén megbánták bűneiket. Bár a bűnbánat kitűnő dolog és nem nélkülözhető, ahogy hallottátok, mégis vigyázzatok, hogy ne tulajdonítsatok túl nagy jelentőséget neki. A pápisták kettős hibát követnek el:

(1) Szentségnek tartják a bűnbánatot. Krisztus soha nem tette ezt. És ki más

[30] Ez akkor történt, amikor máglyán égették el Oxfordban, 1536-ban.

intézményesíthetné a szentségeket, ha nem az, aki életbe léptette őket? A bűnbánat nem lehet szentség, mert nincs külső jele. A sakramentum pedig nem létezhet jel nélkül.

(2) A pápisták érdemnek tartják a bűnbánatot. Azt mondják, hogy *ex congruo* (mindenestül odaillően) érdemel bocsánatot. Ez nagy tévedés. A bűnbánat valóban alkalmassá tesz minket a kegyelemre. Ahogy az eke, mikor feltöri a földet, alkalmassá téve azt a mag befogadására, a bűnbánattól összetört szív is készen áll a bocsánatra, de nem érdemli meg azt. Isten nem vált meg minket bűnbánat nélkül, de a bűnbánat érdeméért sem. A bűnbánat tulajdonság, nem ok. Állítom, hogy a bűnbánó könnyek értékesek. Ők az áldozat kövérje, ahogy Szent Gergely mondta; Bazileiosz[31] a lélek orvosságának mondta, Bernát[32] pedig az angyalok borának. A könny azonban mégsem elég a bűnre. Körülbelül annyi lehet a bűnünk, ahány könnyet ejtünk értük, ezért nem elegendő a könny. Jól mondta Augustinus, hogy „olvastam a Péter könnyeiről, de senki nem olvasta még, hogy Péter elégtételt vett volna velük". Egyedül Krisztus vére érdemelheti ki a bocsánatot. Istennek kedvére van a bűnbánatunk, de nem elégíthetjük ki ezzel. Ha saját bűnbánatunkban bízunk, azt tesszük messiássá. Bár a bűnbánat segít megtisztulni a bűn szennyétől, egyedül Krisztus vére mossa le azt. Ezért ne csináljatok bálványt a bűnbánatból. Ne arra alapozzatok, hogy szíveteket megsebezte a bűn, hanem inkább arra, hogy Megváltótok megsebesíttetett a vétkeitekért. Miután sírtál, kérjed Őt: „Uram Jézus, mosd bele véredbe a könnyeimet!"

Vigasztalás a megtérő bűnösnek

Hadd beszéljek ezek után a vigasztalás útjáról is. Keresztyén, bűnbánó szívet adott neked az Isten? Jegyezd meg az alábbi három dolgot, hogy örökkétartó vigasztalásban legyen részed:

1. A bűneid megbocsáttattak. A bűnbocsánat boldogságot hordoz (Zsolt 32,1). Akinek Isten megbocsát, megkoronázza azt: „Aki megbocsátja minden bűnödet, meggyógyítja minden betegségedet..., kegyelemmel és irgalmassággal koronáz meg téged" (Zsolt 103,3.4). A bűnbánó állapot a bocsánat állapota. Krisztus ezt mondta a síró asszonynak: „Megbocsáttattak néked a te bűneid" (Lk 7,48). A bocsánat a meglágyult szívre pecsételtetik rá. Ó ti, akiknek feje bűnbánó könnyek kútfője volt, Krisztus oldala kútfő lesz, hogy lemossa a bűneiteket (Zak 13,1). Megbántad a bűneidet? Isten ezután úgy tekint rád, mintha soha nem vétkeztél volna. Barátod, atyád lesz Ő. Előhozza a legszebb ruhát, és feladja rád. Isten kibékül veled, nyakadba borul és megcsókol, ahogy a tékozló fiú atyja tette. A bűnt felhőhöz hasonlítja a Szentírás (Ézs 44,22). A bűnbánat csak akkor tudja szétoszlatni ezt a felhőt, ha felragyog a megbocsátó szeretet. Pál apostol bocsánatot nyert, miután megbánta bűneit: „azért

[31] Nagy Bazileusz, az egyházatyák egyike (IV. század).
[32] Clairvaux-i Bernát (XII. század).

könyörült rajtam” (1Tim 1,16). Mikor a bűnbánat forrása feltör a szívben, a bocsánat forrása is buzogni kezd a mennyben.

2. Isten elfelejti a bűnt. Úgy bocsátja meg a bűnt, hogy el is felejti: „vétkeikről többé meg nem emlékezem” (Jer 31,34). Megaláztad magad bűnbánatban? Az Úr nem hányja többé szemedre régi bűneidet. Miután Péter sírt, sehol nem olvassuk, hogy Krisztus szemére vetette volna tagadását. Isten a tenger mélyére veti bűneinket (Mik 7,19). Hogy hogyan? Nem úgy, mint parafát, hanem mint ólmot. Az Úr soha nem fogja emlegetni őket ítéletképpen. Isten olyan hitelező, aki mikor megbocsát, kitörli könyvéből az adósságot (Ézs 43,25). Néhányan felteszik a kérdést, vajon az igazak bűneiről megemlékeznek-e majd az utolsó napon. Az Úr azt mondja, hogy nem emlékszik meg róluk, mert eltörli őket. Ezért ha emlegetik is bűneiket, az nem ítéletükre lesz, hiszen az adósságlevél át van már húzva.

3. A lelkiismeret békességre jut. Ó, a lelkiismeret zenéje! A lelkiismeret immár paradicsommá lett, melyben a keresztyén édes vigaszra talál, leszedve az öröm virágait (2Kor 1,12). A megtért bűnös bátran járulhat imában Istenhez, atyának tekintve Őt, nem bírónak. Istentől született, és öröksége az Isten országa (Lk 6,20). Ígéretek veszik körül. Ahányszor csak megrázza az ígéret fáját, gyümölcsök hullanak róla.

Végül az őszinte bűnbánó vigasztalódva néz a halál elébe. Élete könnyekkel volt tele, most pedig a halálban eltöröltetnek könnyei. A halál nem romlás számára, hanem fogságból való szabadulás. Láthatjátok, milyen nagy vigasztalásban van része a megtért bűnösnek. Luther mondta, hogy megtérése előtt nem tudta elviselni ezt a keserű szót, „bűnbánat”, utána azonban édesnek találta.

A bűnbánat akadályainak elmozdítása

Mielőtt kijelölném a segédeszközöket, melyek bűnbánatra vezetnek, hadd mozdítsam el először az akadályokat. Ha például nincs víz ebben a nagy városban,[33] meg kell keresni az okát, hová tűnt el. Lehet, hogy eltörtek vagy eldugultak a csövek. Ugyanígy, mikor elapad a bűnbánat vize (a törvények vízvezetékei megadattak nekünk), meg kell nézni, mi az oka a szükségnek. Mi az az akadály, melyet a megbánás vize nem tud elsodorni?

Tíz akadálya van a bűnbánatnak:

1. Az ember nem veszi észre, hogy szüksége van bűnbánatra. Hálát ad Istennek, hogy minden rendben van az életében; nem lát magában semmit, amiért bánkódni kellene: „Ezt mondod: Gazdag vagyok..., és semmire nincs szükségem." (Jel 3,17) Ha valaki semmi rendelleneset nem érzékel a testében, nem fogja betartani az orvos előírásait. A bűn következménye az, hogy nem csupán beteg, hanem érzéketlen is lesz az ember. Mikor az Úr elrendelte, hogy népe térjen vissza hozzá, ők makacsul ezt válaszolták: „Miben térjünk meg?" (Mal 3,7) Mikor Isten azt parancsolja az embereknek, hogy térjenek meg, ők ezt mondják: „Miből térjünk meg?" Nem tudnak róla, hogy valamiben vétkesek lennének. Állíthatom, hogy nincs rosszabb betegség ennél a szélhűdésnél.[34]

2. Az emberek könnyűnek találják a megtérést. Nem jelent többet, mint elmondani néhány imát: egy sóhaj vagy egy „Uram, könyörülj", és ezzel a dolog el van végezve. Ez a felfogás, hogy a bűnbánat könnyen megy, nagy akadály. Ami egy embert bátorít, sőt vakmerővé tesz a bűnre, mindenképpen akadálya a bűnbánatnak. A fenti vélemény pedig bátorítja az embert a bűnre. A halász addig hagyja kint a horgát, ameddig kedve tartja, majd bevonja megint. Ha egy ember ennek alapján azt gondolja, hogy akkor rúg ki a hámból, amikor akar, majd visszatér Istenhez bűnbánattal, amikor neki kedve van, ez még nagyobb gonoszságra buzdítja őt.

Hogy elvessétek a bűnbánat könnyűségének hamis képzetét, vegyétek figyelembe a következőket:

(1) A gonosz emberen egész bűnhegy van, könnyű-e hát neki felállni ilyen súly alatt? Hát per saltum (ugrás által) van-e a megváltás? Bűneiből a mennybe ugorhat-e az ember? Az ördög karjaiból vetheti-e magát Ábrahám kebelére?

(2) A bűnbánat nem lehet könnyű, ha a bűnös minden erejét latba veti a megtérés ellen. A természeti embernek minden érzéke, képessége szövetkezett a bűnnel: „mert idegeneket szeretek, és utánok járok" (Jer 2,25). A bűnös inkább Krisztust és az örök életet veszíti el, mint bűnös vágyait. A halál, ami elválasztja a férjet feleségétől, nem választja el a

[33] Londonban.
[34] A szélhűdés olyan betegség, mely hirtelen tör rá az emberre, megbénítva érzékelőképességét és mozgását.

gonosz embert bűnétől, mégis azt gondolod, hogy olyan könnyű lenne a megbánás? Az angyal el tudta hengeríteni a sír szájáról a követ, de egy angyal sem képes arra, hogy a mi szívünkről vegye le a követ. Egyedül Isten veheti le.

3. Hamis képzetek az Isten kegyelméről. Sokan szednek mérget erről az édes virágról. Krisztus, aki azért jött e világra, hogy megtartsa a bűnösöket (1Tim 1,15), akaratán kívül sok embernek kárhozatára lesz. A választottaknak Ő az élet kenyere, a gonoszoknak azonban „megütközésnek köve" (1Pt 2,8). Néhánynak édes bor az Ő vére, másoknak a Mára keserű vize. Van, aki megyógyul az igazság feltámadó napján (Mal 4,2), mások azonban megkeményednek. Van, aki ezt mondja: „Ó, hát Krisztus meghalt, és mindent elvégzett helyettem, ülhetek hát nyugodtan az árnyékban, nincs semmi dolgom". Ezek az élet fájáról halált szednek, és a Megváltó miatt vesznek el. Azt mondom tehát az Isten kegyelméről, hogy akaratlanul sokak kárhozatára lesz. A kegyelem miatt gondolják azt sokan, hogy megmaradhatnak bűneikben; de arra van-e a király irgalmassága, hogy alattvalóit lázadókká tegye? A zsoltáríró azt mondja, Istennél van a bocsánat, hogy mindenki félje (Zsolt 130,4), nem azért, hogy mindenki vétkezzen. Remélhet-e kegyelmet az ember, ha kihívja az igazságot maga ellen? Isten nehezen fog megbocsátani azoknak, akik a kegyelem bősége miatt vétkeznek.

4. A közönyös, lusta természet. Ezek az emberek úgy tekintenek a bűnbánatra, mint unalmas mesterségre, mely sok erőfeszítést igényel, ezért aztán inkább letelepednek szélárnyékos helyeken, és nem törődnek semmivel. Inkább mennek alva a pokolba, mint sírva a mennybe. „Bemártja a rest az ő kezét a tálba, de már a szájához nem viszi vissza" (Péld 19,24); nem fárasztja magát azzal, hogy a mellét verje. Sokan inkább elveszítik a mennyet, semhogy megragadnák az evezőket, és feleveznének a bűnbánat vizein. A világ sem a miénk citra pulverem (munka és szorgalom nélkül), így akarnánk mégis elérni azt, ami ennél sokkal kiválóbb? A restség a lélek rákfenéje: „A restség álomba merít" (Péld 19,15).

A költők mesélik, hogy mikor Mercurius mély álmot bocsátott Árgusra, és varázspálcájával lezárta a szemeit, megölte őt. Amikor a Sátán bűbájos álomba ringatja az embereket, tunyaságukban elveszti őket. Mondják, hogy ha a krokodil nyitott szájjal alszik, az indiai patkány bemegy a gyomrába, és megeszi a belsőségeit. Az embert is így falják fel bűnei, amíg nyugodtan alszik.

5. A bűn csiklandós gyönyörűsége: akik „gyönyörködtek az igazságtalanságban" (2Thessz 2,12). A bűn mézes madzag, melyet méregbe mártottak. A bűnös tudja, hogy veszélyes a bűn, de élvezet is számára, és nem ijeszti meg annyira a veszély, amennyire elbűvöli a bűn gyönyörűsége. Platón hatalmas ördögnek nevezi a bűn szeretetét.

A bűn gyönyörűsége megkeményíti a szívet. Az őszinte bűnbánatban keserűség van a

bűn miatt, de hogy kesereghet valaki a bűneiért, ha szereti őket? Aki élvezetet talál a bűnben, az nehezen tud imádkozni szabadulásért. A szíve annyira meggyőzetett a bűn által, hogy fél megszabadulni tőlük; egyre halogatja a dolgot. Sámsonnak elvette az eszét Delila szépsége, és a nő ölelése sírjává lett. Ha úgy nyalogatja az ember gonoszságát, mint kockacukrot a nyelve alatt, elkábítja a bűn, és halálát okozza végül. A bűn élvezete selyem akasztófakötél. Vajon nem lesz-e siralmas vége ennek (2Sám 2,26)?

6. A vélemény, hogy a bűnbánat elveszi az örömünket. Ez azonban tévedés. Nem elveszi, inkább megtisztítja örömünket, kiszabadítva azt a bűn émelyítő árnyékából. Hiszen mi a földi öröm? Nem egyéb, mint hilaris insania (kellemes őrület). *Falsa inter gaudia noctem egerimus.*[35] *(Vergilius)* A földi vidámság olyan, mint a színlelt nevetés. Sarkára tapos már a bánat. Hirtelen kígyóvá változik, mint a csillagjósok botja, az égi bűnbánat azonban olyan, mint Sámson oroszlánja: lépesmézet lelsz benne. Hiszen Isten országa igazság és öröm (Róm 14,17). Senki nem lehet annyira boldog, mint a bűnbánó ember. *Est quaedam flere voluptas.*[36] (Ovidius)

Az öröm olaja különösképpen ömlik a megtört szívre: „örömnek kenetét [adja] a gyász helyett" (Ézs 61,3). A Palermo melletti földeken rengeteg nád nő, mely édes folyadékot tartalmaz. Ebből készítik a cukrot. A bűnbánó szívben is, mely megtört nád, Isten Lelkének édes öröme van. Isten a könnyek patakját borrá változtatja, mely megélénkíti és vidámmá teszi a szívet. Kinek lehetne több oka örülni, mint a bűnbánó léleknek? Örökösévé lett az összes ígéreteknek: nem elég ok ez a boldogságra? Isten a töredelmes szívben lakik, nincs-e akkor öröm abban a házban? „Magasságban és szentségben lakom, de a megrontottal és alázatos szívűvel is..., [hogy] megelevenítsem a megtörtek szívét" (Ézs 57,15). A bűnbánat nem veszi el a keresztyéntől élete zenéjét, csak magasabb oktávra hangolja, és édesebbé teszi.

7. Egy másik akadálya a bűnbánatnak az elme csüggedése. Nekem már hiábavaló a bűnbánat is, mondja a bűnös; a bűneim olyan nagyok, hogy nincs már reménységem. „Nosza, térjetek meg, ki-ki a maga gonosz útáról... Ők pedig azt mondják: Hagyd el!" (Jer 18,11;12) A bűneink hegyekké nőttek, és ki tudná a tengerbe vetni őket? Mikor a hitetlenség a bűn, véres ruháiban, Isten pedig ott áll bírói palástjában, a lélek inkább menekül előle, ahelyett hogy hozzá szaladna. Ez azonban veszélyes. A többi bűn kegyelemért kiált, a kétségbeesés azonban visszautasítja a kegyelmet. Hagyja a földre hullni a vigasztalást, mely Krisztus vérében van. Júdás nem csupán árulás és gyilkosság miatt kárhozott el, hanem mert megvetette az Isten kegyelmét. Miért gondoljátok, hogy ilyen kemény az Isten? Ő bőven adja szeretetét a megtérő bűnösnek (Jóel 2,13). A kegyelem ujjong az igazságnak. Isten haragja nem olyan nagy, hogy irgalmassága ne tudná lecsillapítani, nem is oly csípős, hogy könyörülete ne tudná

[35] Mert az utolsó éjszaka így telt csalfa örömben. (Kartal Zsuzsa fordítása.)
[36] A sírásban is van némi gyönyörűség.

megédesíteni. Isten könyörületességét dicsőségéhez számlálja (2Móz 33,18.19). Nekünk is jutott egy-két csepp irgalmasságból, Isten azonban „az irgalmasságnak atyja” (2Kor 1,3), aki támasztja bennünk is az irgalmasságot. A szelídség és a könyörület Istene Ő. Ahogy sírni kezdünk, meglágyul a Mindenható Isten szíve. Ahogy hullani kezdenek könnyeink, szíve megesik rajtunk (Hós 11,8). Ne mondd tehát, hogy nincs remény. Oszlasd fel bűneid seregét, és Isten visszavonja ítéleteit. Emlékezz, a nagy bűnöket elnyelte Isten határtalan irgalmának tengere. Manassé bűne akkora volt, hogy vér folyt az utcákon, mikor azonban könnyek kútfője lett, Isten megengesztelődött iránta.

8. Reménykednek, hogy büntetlenül megússzák. Az ember gyönyörködik a bűnben, és azt hiszi, hogy ha Isten eltűrte eddig, soha nem fogja megbüntetni. Az esküdtszéki tárgyalást halogatják, biztosan nem is lesz ítélet. „Azt mondja szívében: Elfelejtkezett Isten, elrejtette arcát: nem is látott soha!” (Zsolt 10,11). Az Úr valóban hosszútűrő a bűnösök iránt, és türelme gyakran juttatja bűnbánatra a bűnösöket, de íme, a bűnösök hitványsága: Isten halogatja az ítéletet, ők meg halogatják a megtérést. Tudjátok meg, hogy a türelmi szerződés hamar lejár. Eljön az idő, mikor Isten azt mondja: „Ne maradjon az én lelkem örökké az emberben.” (1Móz 6,3) A hitelező elnézheti adósa tartozását egy időre, türelme azonban nem mentesít a fizetség alól. Isten kijelenti nekünk, milyen hosszan tartott türelmének pohara: „Adtam néki időt is, hogy megtérjen az Ő paráználkodásából; és nem tért meg.” (Jel 2,21) Jézabel megátalkodottsággal is növelte bujaságát, és mi következett rá? „Íme én ágyba vetem őt” (Jel 2,22), nem élvezetek ágyába, hanem nagy nyomorúságba, ahol elpusztul gonoszsága miatt. Minél hosszabb ideig húzza ki Isten az íját, annál mélyebben sebez meg. A türelme elleni bűn sokkal forróbbá teszi a bűnös számára a poklot.

9. A bűnbánat következő akadálya a szidalmaktól való félelem. Ha megbánom bűneimet, az emberek megvetésének céltáblája leszek. A pogányok beszélnek így: mikor a bölcsesség tanulására adod magad, készülj fel a gúnyolódásra, szidalmakra. De jól nézd meg, kik azok, akik becsmérelnek téged. Nem ismerik Istent, és szellemi értelemben bolondok. Mégis zavar téged, hogy gúnyolnak ezek az eszeveszettek? Kit érdekel az, ha egy őrült kineveti?

Mit vethet szemedre a gonosz? Azt, hogy megtérsz? A kötelességedet teszed. Kösd fejedre, mint koronát, a szidalmaikat. Jobb, hogy az emberek ítéljenek el bűnbánatodért, mint hogy Isten ítéljen meg keménységedért.

Ha nem tudsz egy szidalmat elviselni a hitedért, soha ne mondd magad keresztyénnek. Luther mondta, hogy *Christianus quasi crucianus* (A keresztyén keresztre feszített). A szenvedés a szentek öltözéke. És különben is, mi ez a szidalom? Faforgács csupán a kereszthez képest; megvetni kell inkább, mint szívedre venni.

10. A bűnbánat utolsó akadálya a világ túlzott szeretete. Nem csoda, hogy Ezékiel népe lázadó lett, mikor szívük nyereség után járt (Ez 33,31). A világ elrabolja az ember idejét, és annyira elbűvöli érzelmeit, hogy nem tud megtérni. Inkább aranyat tesznek zsákjaikba, mint könnyeket Isten tömlőjébe. A törökökről olvastam, hogy nem törődnek sem templommal, sem oltárral, azon fáradoznak, hogy megmunkálják földjeiket. Ugyanígy sokan vannak, akik nem sokat törődnek a bűnbánattal: inkább az ekével, a földjeik felszántásával vannak elfoglalva, minthogy szívük haszontalan ugarát vetnék be. A tövisek megölik a magot. Olvassuk, hogy sokan voltak hivatalosak a Krisztus vacsorájára, de visszautasították Őt, világi dolgaikra hivatkozva. Az első ezt mondta: „Szántóföldet vettem, és ki kell mennem, hogy azt meglássam; kérlek téged, ments ki engem! A másik pedig monda: Öt iga ökröt vettem...” (Lk 14,18.19) A föld, a bolt annyira elveszi az emberek idejét, hogy nem marad idejük a lelkükkel törődni. Az arany súlya elfedi az ezüst könnyeket. Szardínia földjén van egy növény, egy gyógyfű, melyből ha sokat eszik az ember, meghal a nevetéstől. Ilyen növény a világ is, ha túl sokat eszik az ember belőle: ahelyett, hogy bűnbánatra jutna, kacagva hal meg.

Ezek tehát a bűnbánat akadályai, melyeket félre kell tenni, hogy tisztább legyen a folyó sodra.

A bűnbánat néhány eszközének leírása (1):
komoly megfontolás

Végül megemlítek néhány szabályt, eszközt, melyek elősegítik a bűnbánatot:

Az első eszköz, mely bűnbánatra segít, a komoly megfontolás: „Meggondoltam az én útaimat, és lábaimat a te bizonyságaidhoz fordítom." (Zsolt 119,59) A tékozló mikor magába szállt, komolyan megfontolta kicsapongásait, pazarlását, és megbánta őket. Péter is sírt, mikor eszébe jutottak Jézus szavai. Van néhány dolog, melyeket ha komolyan megfontolnánk, nem folytatnánk a bűneink sorát.

1. *Először is, gondoljátok át komolyan, mi a bűn:* biztosan elég gonoszságot találtok majd benne, hogy megbánásra indítson titeket. A következő húsz gonoszság van a bűnben:

(1) *Minden bűn elidegenít Istentől (Jer 2,5).* Isten a legfőbb jó; boldogságunk a Vele való egységben van. A bűn azonban, mint hatékony súlypont, eltéríti a szívet Istentől. A bűnös elhagyja Istent, búcsút mond Krisztusnak és a kegyelemnek. Minden lépés, melyet a bűnben teszünk meg, távolodás Istentől: „elhagyták az Urat..., és elfordultak tőle" (Ézs 1,4). Minél messzebb van valaki a naptól, annál inkább körbeveszi a sötétség. Minél távolabb kerül a lélek Istentől, annál nagyobb nyomorúságba jut.

(2) *Ha vétkeztek, Isten ellenére jártok (3Móz 26,27).* A héber szó egyszerre jelenti azt is, hogy vétkezni, azt is, hogy lázadni. A bűn Isten ellensége. Ha Isten elgondol valamit, a bűn ellenkezik vele. Ha Isten azt mondja, szenteljétek meg a Sabbathot, a bűn azt mondja, törjétek meg a szentségét. A bűn Isten létére tör. Ha tehetné, Isten nem lenne többé Isten: „vigyétek el előlünk Izráelnek Szentjét" (Ézs 30,11). Micsoda szörnyűség, hogy a porszem büszkén szembeszáll Teremtőjével!

(3) *A bűn sérti Istent*. Az Ő törvényét szegi meg. A bűn *crimen laesae majestatis* (szörnyű nagy árulás). Mivel lehetne jobban megsérteni egy fejedelmet, mint ha megtapossák királyi rendeléseit? A bűnös semmibe veszi a menny törvényeit: „és veték törvényedet hátuk mögé" (Neh 9,26), mint gúny tárgyát. A bűn elveszi Istentől jussát, hiszen a lélek Istenhez tartozik. Kettős joga van rá: teremtés és vétel árán is az Övé. A bűn meg elrabolja a lelket Istentől, és a Sátánnak adja azt, ami jog szerint Istené.

(4) *A bűn mélységes tudatlanság*. A tudós emberek azt mondják, hogy minden bűn tudatlanságból ered. Ha az emberek ismernék Isten tisztaságát és igazságosságát, nem mernének tovább vétkezni: „gonoszságból gonoszságba futnak, engem pedig nem ismernek, azt mondja az Úr" (Jer 9,3). A tudatlanság és a kívánságok tehát együtt járnak (1Pt 1,14). A tudatlanság a kívánság bölcsője. A pára főként éjjel száll fel. A bűn fekete gőzei is legfőképpen a sötét, tudatlan lélekben törnek fel. A Sátán ködöt bocsát a bűnös elé, hogy ne

lássa Isten haragjának lángoló kardját. A sas először belehemperedik a homokba, úgy repül a szarvas felé, és addig csapkod a szárnyaival, míg megtölti a szemét porral, hogy ne lásson, aztán karmaiba keríti áldozatát. Így a Sátán is, ez a levegőbeli sas vagy hatalmasság, először tudatlansággal vakítja meg az embert, majd kísértések fullánkjával sebzi meg. Bűn-e a tudatlanság? Akkor alapos okunk van megbánni a tudatlanságot.

(5) *A bűn a kétségbeesés gyümölcse*. Mikor az ember vétkezik, mindahányszor nyilvánvalóan a lelkét teszi kockára. Feneketlen gödör szélén táncol. Bolond bűnös, lehet, hogy soha nem követsz el bűnt, de azt teszed, ami örökre elveszítheti a lelket. Ha valaki mérget iszik, csoda, ha nem fizet az életével érte. Ádám egyszer kóstolta meg a tiltott fa gyümölcsét, és elveszítette a paradicsomot. Az angyalok egyetlen bűn miatt veszítették el a mennyet. Saul egy bűnével játszotta el királyságát. A következő bűnöd után lehet, hogy Isten a kárhozottak közé számol téged. Neked mondom, aki felelőtlenül ügetsz tova a bűnben: nagy kérdés, hogy Isten megkíméli-e az életedet még egy napig, ad-e neked bűnbánó szívet, vagy őrületbe hajt az elkeseredésed.

(6) *A bűn beszennyez.* A Jakab 1,21 „undokságnak" nevezi a bűnt. Ez a görög szó a fekélyek gennyes részét jelöli. A bűnt „utálatosságnak" hívják (5Móz 7,25), vagy többes számban is nevezik „utálatosságoknak" (5Móz 20,18). A bűnnek ez a mocska belül van. Az arcról könnyen letörölhető a folt, ha azonban a májon vagy a tüdőn van, az sokkal súlyosabb. Ilyen szennyfolt a bűn, mely megfertőzi az elmét és a lelkiismeretet (Titusz 1,15). A bűnös szíve olyan, mint a ganéjjal meghintett föld. Van, aki azt hiszi, hogy a bűn ornamentum, pedig inkább *exkrementum*. A bűn annyira beszennyezi az embert, hogy Isten nem nézheti többé: „elkeseredék a lelkem miattok" (Zak 11,8).

(7) *A bűn szégyenletes hálátlanság.* Te bűnös, Isten az angyalok eledelével táplált téged. Megkoronázott kegyelmének számtalan ajándékával, mégis tovább vétkezel? Ahogy Dávid mondta Nábálnak: „Bizony hiába őriztem ennek mindenét, amije van..." (1Sám 25,21) Ugyanígy hiába tett Isten olyan sokat a bűnösért. Isten minden jótéteménye szemrehányás lesz majd, vádolva a hálátlan embert. Isten ezt mondja majd: „Én adtam neked az észt, egészséget, javakat, és te mindezt ellenem fordítottad." „Én adtam néki a búzát, a mustot és az olajat, és én sokasítottam meg ezüstjét és az aranyat, amit ők a Baálra költöttek." (Hós 2,8). Én gondoskodtam róluk, ők meg bálványaikat szolgálták vele. A mesebeli megfagyott kígyó megmarta az embert, aki odavitte a tűzhöz, hogy felmelegedjen. A bűnös is tulajdon áldásait fordítja Isten ellen. „Ez-é a barátod iránti szereteted?" (2Sám 16,17) Azért adott Isten életet neked, hogy vétkezzél? Azért ad neked fizetséget, hogy te ennek fejébe a Sátánnak szolgálj?

(8) *A bűn lealacsonyít*. Megfosztja az embert méltóságától: „megásom sírodat, mert becstelen vagy" (Náhum 1,14). Ezt egy királynak mondja, aki nem születésétől fogva volt

becstelen, hanem a bűn tette azzá. A bűn bemocskolja nevünket, megfertőzi a vérünket. Semmi nem változtatja ilyen nagy mértékben szégyenné az ember dicsőségét, mint a bűn. Naámánról ezt mondták: „nagy férfiú és nagyrabecsült volt..., de bélpoklos” (2Kir 5,1). Élhet egy ember akármilyen fényűző világi pompában, megbecsülve, ha gonosz, Isten úgy néz rá, mint leprásra. Büszkélkedni a bűnnel olyan, mint legnagyobb szégyenünkkel büszkélkedni: mintha egy rab büszke lenne bilincseire vagy a hóhérkötélre.

(9) *A bűn tönkrejutás*. Minden bűn végtelen nagy veszteség. Soha nem gyarapodott még senki, aki ezen a legelőn legelt. Mit veszít el az ember? Elveszíti Istent, elveszíti a békességét, elveszíti a lelkét. A lélek örökkévaló szikra, mely a mennyből kapta fényét, a teremtés dicsősége. Micsoda válságot adhat az ember az ő lelkéért? (Mt 16.26) Ha a lélek elvész, minden kincsünk elvész vele együtt: ezért felbecsülhetetlen veszteség a bűn. A bűn olyan vásár, hogy csak veszteni lehet rajta: aki belemegy, biztosan csődbe jut.

(10) *A bűn teher*: „bűneim elborítják fejemet; súlyos teherként, erőm felett” (Zsolt 38,5). A bűnös terhe súlyát viseli, ez veri bilincsbe őt. A bűn súlya akkor a legnagyobb, mikor legkevésbé érezzük nehéznek. A bűn teher, bármilyen alakban jelentkezik. A bűn megterheli Istent is: „Én is lenyomlak titeket..., mint a cséplő szekér lenyomja a kévékkel teli szérűt” (Ám 2,13). Megterheli az ember lelkét. Mekkora súly nehezedett Spirára? Mekkora teher nyomhatta Júdás lelkiismeretét, ha felakasztotta magát, hogy könnyítsen rajta? Ha felméred, mekkora teher a bűn, megtörsz alatta bűnbánattal.

(11) *A bűn adósság.* Tízezer talentum adóssághoz hasonlítható (Mt 18,24). Bármilyen más adósságod legyen, a bűn a legrosszabb. Más adósságok elől az ember idegen országba menekülhet, de a bűneivel nem tud elmenekülni: „Hová menjek a te lelked elől?” (Zsolt 139,7) Isten jól tudja, hol vannak az adósai. A halál megszabadítja az embert egyéb adósságaitól, de ettől nem szabadíthatja meg. Az adós halála nem tudja érvényteleníteni ezt az adósságot, csak a hitelezőé.

(12*) A bűn csalárdság* (Zsid 3,13). „Az istentelen munkál álnok keresményt.” (Péld 11,18) A bűn mindenestül csalás. Színleli, hogy kedvünkre tesz, miközben félrevezet minket! Azt teszi, amit Jáhel tett Siserával. Először tejet és vajat hozott neki, majd átfúrta szeggel a halántékát úgy, hogy meghalt (Bír 5,26). A bűn először udvarol nekünk, aztán megöl. Először róka, aztán oroszlán. Akit a bűn becsap, azt megöli. A Jelenések könyvéből a sáskák tökéletes hieroglifái, jelképei a bűnnek: „a fejökön mintegy aranyhoz hasonló koronák valának, és az orcáik olyanok valának, mint az emberek orcái. És olyan hajuk vala, mint az asszonyok haja; és fogaik olyanok valának, mint az oroszlánoknak... És skorpiókhoz hasonló farkuk vala és fullánkjuk...” (Jel 9,7–10) A bűn olyan, mint az uzsorás, aki pénzzel tartja az embert, majd végül arra kényszeríti, hogy mindenét zálogba adja. Élvezetekkel táplálja az embert, majd

ráveszi, hogy zálogba adja a lelkét. Júdás gyönyörűségét lelte a harminc ezüstpénzben, ezek azonban csalárd gazdagságnak bizonyultak. Most kérdezzétek őt, hogy tetszett a vásár.

(13) *A bűn szellemi betegség*. Egyik ember a büszkeség betegségében szenved, a másik a kívánságában, a harmadik rosszakaratban. Úgy van a bűnös, mint a beteg ember: ízlelése összezavarodik, és a legédesebb étel is keserű számára. Így az Isten szava, mely édesebb a lépesméznél, keserű a bűnösnek: „teszik a keserűt édessé" (Ézs 5,20). Ha a bűn valóban betegség, akkor nem táplálni kell, hanem kigyógyulni belőle bűnbánat által.

(14) *A bűn szolgaság*. Az embert az ördög szolgájává teszi. A szolgaság pedig a legrosszabb állapot. Minden embert saját bűnének kötelei tartanak fogva. Megtérésem előtt, mondja Augustinus, nem vasláncok tartottak fogva, hanem saját akaratom keménysége. A bűn zsarnoki uralkodó. Törvénynek mondatik (Róm 8,2), mert olyan megkötöző hatalma van az ember felett. A bűnös csak azt teheti, amire a bűn kényszeríti. Inkább szolgája, mint élvezője a bűneinek, és éppen elég fáradságba kerül, hogy mindegyik kívánságának eleget tegyen. „Láttam..., [hogy] a fejedelmek gyalog mentek a földön..." (Préd 10,7); a lélek, ez a fejedelmi teremtmény, mely egykor kormányzószékben ült, megkoronázva ismerettel és szentséggel, most a bűn lakája lett, az ördög megbízásait teljesíti.

(15) *A bűn rosszindulatú ragályt hordoz.* Nem csupán annak fáj, aki elköveti, hanem másoknak is. Egy ember vétke másokat is bűnbe sodorhat, ahogy egy jelzőtűz meggyújtása maga után vonja, hogy országszerte meggyújtják a fényjeleket. Egy ember sokakat megfertőzhet. Ha emberek társaságába megy a pestises, nem tudja, hányat fertőz meg közülük. Te, aki nyilvánosan vétkezel, nem tudhatod, hány embert fertőztél már meg. Jó, ha számot vetsz ezzel, lehet, hogy sokan vannak már a pokolban, akik azt mondják, soha nem kerültek volna oda, ha nem mutatsz nekik rossz példát.

(16) *A bűn bosszúság*. Sok bajjal jár. Az átok, melyet Isten az asszonyra terhelt, valójában minden bűnösre áll: „fájdalommal szülsz magzatokat" (1Móz 3,16). Az ember gondolatait felkavarja a bűn kitervelése, és amikor végre megfogan a bűn, fájdalommal szüli meg. Mint aki nagy fájdalmak árán nyit ki egy zsilipkaput, és mikor végre kinyitotta, az árvíz magával sodorja, és megfullad. Az ember is töri a fejét, hogy kiforralja a bűnt, mely megterheli a lelkiismeretét, megemészti birtokát, házának fáit és köveit (Zak 5,4).

(17) *A bűn esztelenség*. Lehet-e annál nagyobb oktalanságot elképzelni, mint ha valaki az ellenség kívánságait teljesíti? A bűn a Sátánnak okoz örömöt. Ha harag vagy kívánság ég az ember lelkében, az ördög melegszik ezeknek tüzénél. Mikor vétkezünk, a Sátán ünnepel. Sámsont is azért hozták elő, hogy mulattassa a filiszteusok fejedelmeit (Bír 16,25). A bűnös ugyanígy a Sátánt mulattatja. Étel és ital számára, ha látja az embereket vétkezni. Hogy kacag, mikor látja, hogy lelküket kockáztatják a világért, mely olyan, mintha valaki

gyémántot tenne kockára szalmáért, vagy aranyhoroggal halászna tengeri gébre. Minden gonosz embert bolondság vádja illet majd az ítélet napján.

(18) *Minden bűnben kegyetlenség van*. Minden bűnnel, amit elkövetsz, lelkedet döföd át. Míg engedékeny vagy a bűnnel, magaddal szemben vagy kegyetlen, mint az ördöngős, aki kövekkel vagdosta magát (Mk 5,5). A bűnös olyan, mint a tömlöctartó, aki kivonta fegyverét, hogy megölje magát (ApCsel 16,27). Lehet, hogy a lélek felkiált: „Megölnek!" A természettudósok szerint a sólyom inkább iszik vért, mint vizet. A bűn a lélek vérét issza.

(19) *A bűn szellemi halál: „*holtak valátok a ti vétkeitek és bűneitek miatt" (Ef 4,19). Augustinus mondja, hogy mikor megtérése előtt Didó[37] haláláról olvasott, nem bírta ki, hogy ne sírjon. De amilyen nyomorult voltam, mondja, megsirattam Didót, hogy Aeneastól elhagyva hal meg, és nem sirattam a saját lelkemet, mely halott volt, Istentől elhagyatva. A bűn élete a lélek halála.

A halott ember nem érez. Így a megátalkodott embernek nincs erkölcsi érzéke (Ef 4,19). Hát meg tudod győzni őt, hogy törődjön az üdvösségével? Mi értelme prédikálni egy halott embernek? Szemére veted gonoszságát? Mi haszna megütni egy halottat?

Aki halott, az nem érzi az ízeket sem. Tégy elé akármilyen díszebédet, nem jön meg az étvágya hozzá. Ugyanígy a bűnös sem érzi Krisztust, és az ígéreteket édesnek. Annyit használ ez neki, mint koszorú a halottnak.

A halott megrothad; és ha Márta ezt mondta Lázárról: „Uram, immár szaga van, hiszen negyednapos" (Jn 11,39), mennyivel inkább mondhatjuk a gonosz emberről, aki harminc vagy negyven éve halott a bűneiben, hogy „immár szaga van"!

(20) *A bűn megbánás híján kárhozatra vezet*. Ahogy a rózsa elhervad a féregtől, mely belülről eszi, az emberek is elpusztulnak romlottságuk miatt, mely lelkükben tenyészik. Amit egykor a görögök mondtak a trójaiaknak a falóról: „Ezt a szerkezetet a városotok elvesztésére építettük", ugyanazt lehet mondani a megátalkodott embernek: „A bűn építménye lelked elvesztésére van." A bűn utolsó felvonása mindig tragikus. Diagoras Florentinus mulatságképpen ivott mérget, de az életébe került. Az emberek jókedvükben isszák a bűn mérgét, és a lelküket veszítik el általa: „a bűn zsoldja a halál" (Róm 6,23). Amit Salamon mondott a borról, az a bűnre is érvényes: „mint mutatja a pohárban az ő csillogását... Végre mint kígyó, megmar, és mint a mérges kígyó, megcsíp" (Péld 23,31.32). Krisztus beszél nekünk a féregről és a tűzről (Mk 9,48). A bűn olyan, mint az olaj, Isten haragja pedig mint a tűz. Amíg a kárhozott folytatja vétkét, a tűz perzselni fogja, és „ki lakhatik közülünk megemésztő tűzzel?" (Ézs 33,14). Az emberek azonban nem hiszik el ezt: olyanok, mint az istentelen Devonax, akit mikor gonoszságaiért pokollal fenyegettek, gúnyolódott rajta, és ezt

[37] Karthágó legendás alapítója, aki agyonszúrta magát, mert nem nyerhette el férjéül Aineiaszt (Kr. e. X. század).

mondta: „Csak akkor hiszem el, hogy van pokol, ha a két szememmel látom.” Nem tudjuk tudatosítani a pokol szörnyűségét az emberekben, míg a saját két szemükkel nem látják.

Láttuk tehát a bűn halálos gonoszságát, melynek komoly megfontolása bűnbánatra indít, Istenhez vezetve minket. Ha mindezek ellenére az emberek megmaradnak a bűnben, és eltökélik magukban, hogy a pokol felé folytatják útjukat, ki tehet ellene? Megmondatott nekik, milyen gyilkos szikla a bűn a léleknek, ha azonban ők önként nekiszaladnak, és összetörik magukat, vérük a saját fejükre szálljon.

2. *A következő komoly indíték a megtérésre, ha tekintetbe vesszük Isten ajándékait*. A kő hamarabb megtörik egy puha párnán, a kőszív pedig Isten jótéteményeinek puha párnáján: „az Istennek jósága téged megtérésre indít” (Róm 2,4). Egy fejedelem irgalmassága inkább megengeszteli a gonosztevőt. Míg másokon végrehajtja ítéletét, Isten neked kedvedbe jár ajándékaival.

(1) Micsoda különleges kegyelemben van nekünk részünk! Milyen nagy bajoktól mentett meg, és mennyi félelmet űzött el! Mikor lábunk eliszamodott, Isten kegyelme megtámogatott minket (Zsolt 94,18). Kegyelme mindig védőfal volt számunkra a veszély ellen. Mikor ellenségeink mint oroszlánok támadtak ellenünk, hogy elnyeljenek, az ingyen kegyelem kiragadott az oroszlánok szájából. A legmélyebb hullámok között is a kegyelem karja tartott meg, fejünket víz fölé emelve. Hogy nem indít ez a kizárólagos kegyelem bűnbánatra minket?

(2) Mennyi valóságos ajándékban volt részünk! Először is, a gondviselő kegyelem. Isten bőkezű adományozó: „az Isten, aki gondomat viselte, amióta vagyok, mind e mai napig” (1Móz 48,15). Melyik ember ül egy asztalhoz ellenségeivel? Mi Isten ellenségei voltunk, mégis gondunkat viselte. Olajszarúját adta nekünk, jósága mézét engedte ránk csorogni. Annyi jót tett velünk, mintha legkedvesebb szolgái lennénk. Hogy nem indít bűnbánatra ez a gondviselő kegyelem?

Másodszor, a szabadító kegyelem. A halál kapujában álltunk, és Isten csodálatos módon mentette ki életünket. A halál árnyékát az élet reggelévé változtatta, szabadulás énekét adta szánkba. Hogy nem indít ez a szabadító kegyelem bűnbánatra? Sokat tett a Mindenható, hogy megtörje szívünket kegyelmével. A Bírák könyvének második részében olvassuk, hogy mikor az angyal (aki próféta volt) a kegyelem szavát hirdette, „felemelé a nép az ő szavát, és síra” (Bír 2,4). Ha van valami, ami könnyekre indít, az az Isten kegyelme. Valóban makacs bűnös kell legyen, akit Isten kegyelmének erős kötelei sem tudnak elvonszolni a megtérésre.

3. *Harmadszor, fontoljátok meg Isten csapások általi gondviselését*, és lássátok be, hogy lombiktestünk eltörik, ha tüzet tesznek alája. Isten a kereszt iskolájába küldött minket az utóbbi években. Csőstül küldte ránk ítéleteit. Két fenyegetését teljesítette be rajtunk: „Én

pedig olyanná lettem Efraimnak, mint a moly" (Hós 5,12) – nem lett-e ilyenné Isten Angliának a gazdaság hanyatlása által? –, „olyan leszek Efraimnak, mint az oroszlán" (Hós 5,14) – nem lett-e ilyen Angliának is a pusztító pestis[38] által? Mindezideig Isten a megtérésünkre várt. Mi azonban tovább vétkeztünk: „Figyeltem és hallottam: nem igazán beszélnek, senki sincs, aki megbánja az ő gonoszságát, mondván: Mit cselekedtem?" (Jer 8,6) Később Isten tüzes pálcával sújtott le ránk, mikor hatalmas lángok emésztették a várost,[39] emlékeztetvén az utolsó nap nagy tüzére, melyben „az elemek megégve felbomlanak" (2Pt 3,10). Mikor Joáb árpája lángokban állt, szaladva ment Absolonhoz (2Sám 14,31). Isten felgyújtotta a házainkat, hogy Őhozzá szaladjunk bűnbánattal. „Az Úr szava kiált a városnak... Halljátok meg a vesszőt és ki rendeli azt?!" (Mik 6,9) A vessző nyelve ez, hogy megalázzuk magunkat Isten mindenható keze alatt, és „vétkeinktől igazság által szabaduljunk" (Dán 4,27). Manassé mikor nagy nyomorúságban volt, megalázta magát (2Krón 33,12). Isten ezt sajátos gyógyszerként használja oltalmunkra. „Mert paráználkodott az ő anyjuk" (Hós 2,4) bálványimádás által. Milyen büntetést hoz rá most Isten? „Azért ímé tövissel rekesztem el utadat" (Hós 2,5). Isten módszere az, hogy a nyomorúság töviskerítését állítsa utunkba. Így a büszke embernek tövis a megvetés. A buja embernek tövis a betegség, egyrészt hogy megállítsa bűnében, másrészt hogy bűnbánatra ösztökélje. Az Úr úgy tanítja népét, ahogy Gedeon tette a Sukkótbeli férfiakkal: „És előfogá a város véneit, és a pusztának töviseit és csalánjait vévén, megtanítá azokkal Sukkótnak férfiait." (Bír 8,16) Ez hathatós beszédmód volt. Ugyanígy Isten mostanában alázatot tanított nekünk tövises gondviselésével. Letépte rólunk az aranygyapjút; megkisebbítette házainkat, hogy szívünket is kisebbé tegye. Mikor fogunk sírva fakadni, ha nem most? Isten ítéletei annyira különleges eszközei a bűnbánatnak, hogy az Úr maga csodálkozik, és panaszkodik, hogy szigorúsága nem állította meg az embereket a bűnben: „Megvontam tőletek az esőt" (Ám 4,7); „megvertelek titeket szárazsággal és ragyával" (Ám 4,9); „Döghalált bocsátottam rátok" (Ám 4,10). Panaszának keserűsége ez: „még sem tértetek vissza hozzám".

Az Úr fokozatosan hajtja végre ítéleteit. Először kisebb keresztet küld ránk, és ha az nem használ, ad egy nagyobbat. Először enyhe hideglelést küld az emberre, később égető lázat. Van, akire először hajótörést bocsát, aztán a gyermekét veszi el, utána pedig a férjét is. Fokozatosan próbálja bűnbánatra juttatni az embert.

Van úgy, hogy Isten ítéletei körbe járnak, családról családra. A nyomorúság pohara körbejárt a nemzeten; mindenki belekóstolt már. És ha nem térünk meg most, ha nem törődünk az ítélettel, közvetve beleegyezünk, hogy Isten a legrosszabbat tegye. A gonoszságnak ez a foka aligha bocsáttatik meg: „És fölhív az Úr, a seregek Ura ama napon

[38] Az 1665-ös pestisre utal.
[39] A nagy londoni tűzvész 1666-ban.

sírásra és gyászolásra... És ímé öröm és vígasság... És megjelenté magát füleimbe a seregek Ura: Meg nem bocsáttatik e bűn tinéktek, míg meg nem haltok.” (Ézs 22,12–14) Ez a bűn nem tehető jóvá áldozattal.

Ha a rómaiak szigorúan megbüntették azt a fiatalembert, akit közszerencsétlenség idején az ablakon át testét edzeni láttak rózsakoszorúval a fején, mennyivel keményebb büntetést érdemel az, aki megerősíti magát a gonoszságban a nyomorúság idején is, és szembekacagja Isten ítéleteit. A pogány tengerészek megtértek a viharban (Jón 1,14). Ha nem bánjuk meg bűneinket, és nem dobjuk a tengerbe őket, rosszabbak vagyunk a pogányoknál.

4. *Negyedszer, fontoljuk meg, mi mindenről kell számot adjunk végül*, ha nem térünk meg, mennyi ima, tanács és figyelmeztetés lesz a számlánkon. Minden prédikációból vádbeszéd lesz. Akik őszintén megbánták bűneiket, azokért Krisztus emel majd szót. Vére elmossa bűneiket. Az ingyen kegyelem köpenye borítja be őket. „Azokban a napokban... azt mondja az Úr, kerestetik az Izrael bűne, de nem lesz; a Júda vétkei, de nem találtatnak.” (Jer 50,20) Akik megítélték magukat a lelkiismeret alsóbb törvényszéke előtt, felmentetnek a menny Legfelsőbb Bírósága előtt. De ha nem térünk meg, minden bűnünkről számot kell majd adnunk az utolsó napon, és nekünk magunknak kell felelnünk értük; nem lesz ügyvédünk, aki szólhatna az érdekünkben.

Ó, te megátalkodott bűnös, most gondold meg, hogy leszel majd képes bírád szemébe nézni! Vesztett ügyed van: biztosra veheted, hogy a vádlottak padján fogsz ülni. „Mitévő lennék, ha felkelne az Isten, és ha meglátogatna: mit felelnék néki?” (Jób 31,14) Ezért vagy megtérsz most, vagy készülj fel a válaszra, ám lássad, hogy milyen mentséget találsz majd a magad számára, mikor Isten ítélőszéke elé kerülsz. Mikor felkel Isten, mit válaszolsz neki?

A bűnbánat néhány eszközének leírása (2):
a töredelmes és a megátalkodott állapot
összehasonlítása

Még egy indíték a bűnbánatra a körültekintő összehasonlítás: hasonlítsátok össze a töredelmes és a megátalkodott állapotot, és lássátok a különbséget. Vizsgáljátok meg őket tüzetesen az Ige fényénél, és vegyétek észre, hogy a megátalkodott állapotnál nincs szánalmasabb, a bűnbánónál pedig nincs kellemesebb. Milyen szomorú helyzetben volt a tékozló fiú, mielőtt atyjához hazatért volna! Mindenét elfecsérelte, koldusbotra juttatták a bűnei; nem maradt egyebe a mosléknál. Ott disznók vályújából evett, mikor azonban hazatért, atyja mindenből a legjobbat adta neki. A ruhát azért hozták elő, hogy betakarja őt, a gyűrűt, hogy felmagasztalják vele, a hízott tulkot pedig, hogy megünnepeljék hazatértét.

Ha a bűnös megmarad keménységében, búcsút mondhat Krisztusnak és a kegyelemnek. Ha azonban megtér, a mennyország belé költözik. Övé lesz Krisztus, és minden békessége. Háladalt énekel lelkében, mondván: „Én lelkem, sok javaid vannak, sok esztendőre eltéve." (Lk 12,19) Ha visszatérünk Istenhez, többet nyerünk vissza Krisztusban, mint amennyit Ádámban elveszítettünk. Isten azt mondja a megtérő léleknek, „Felöltöztetlek titeket az igazság ruhájába; Lelkem ékességét és ajándékait adom nektek. Az én szeretetemet adom néktek; egész királyságot adok nektek": „Fiam, mindenem a tiéd!" Ó, kedves barátaim, hasonlítsátok csak össze, mennyi vagyonotok volt megtérésetek előtt és mennyi lett utána! Mielőtt megtértetek volna, nem láttatok mást, csak felhőket és viharokat, felhőket Isten arcán, viharokat a saját lelkiismeretetekben. De hogy megváltozik az időjárás a bűnbánattal! Micsoda napsütés lesz odafent! Micsoda derűs nyugalom belül! A keresztyén lelke olyan, mint az Olümposz – ragyogó és tiszta, a szél sem fúj rajta.

A harmadik eszköz, mely segít a bűnbánatban, a határozott szándék, hogy elhagyjátok a bűnt. Nem gyenge vágy, hanem szent fogadalom. „Megesküdtem, és megállom, hogy megtartom a te igazságodnak ítéleteit." (Zsolt 119,106) A bűn összes csábítása és ravaszsága sem térithet el. Nincs helye tétovázásnak, nem tanácskozom testtel és vérrel. Döntsétek el, jobb nekünk elhagyni a bűnt, vagy sem? Ahogy Efraim mondta: „Mi közöm nékem többé a bálványokhoz?" (Hós 14,8) Nem tesznek lóvá többé a bűneim, nem bolondít többet a Sátán. A mai nap válólevelet adok kívánságaim kezébe. Mindaddig, amíg nem jutunk erre a végérvényes elhatározásra, a bűn megveti bennünk a lábát, és soha nem leszünk képesek lerázni ezt a viperát. Ne csodálkozzatok: aki nem szánja el magát, hogy a bűnnek ellensége lesz, azt a bűn győzi le.

Ez az elhatározás azonban épüljön Krisztus erejére, mely nagyobb, mint a miénk.

Legyen alázatos elhatározás. Dávid mikor kiállt Góliát ellen, úgy vetette le önhitt magabiztosságát, mint fegyverzetét – „én pedig a Seregek Urának... nevében megyek ellened” (1Sám 17,45) –, így kell nekünk is szembeszállni Góliát-kívánságainkkal, bízva a Krisztus erejében. Gyakran látjuk, hogy emberek társulnak egymással valamilyen szövetségben. Mi is, ismerve gyengeségünket a bűnnel szemben, kössük magunkhoz Krisztust, és az Ő erejével öldököljük meg a romlást.

A negyedik eszköz, mely bűnbánatra segít, a buzgó könyörgés. A pogányok egyik kezüket az ekére tették, a másikat felemelték Cereshez, a kukorica istennőjéhez. Így mi is, mikor használjuk a bűnbánatra való eszközöket, emeljük fel a tekintetünket Istenhez, hogy megáldja erőfeszítésünket. Hozzá kiáltsatok bűnbánó szívért: „Te, Uram, aki elrendelted, hogy megtérjek, adj kegyelmet is, hogy megtérhessek”. Imádkozzunk, hogy szíveink szent tömlők legyenek, melyekből könnyek folynak. Kérjétek Krisztust, hogy olyan szeretettel pillantson ránk, ahogy Péterre pillantott, aki kiment utána, és keservesen sírt. Könyörögjetek Isten Lelkéhez segítségéért. Ha a Lélek rácsap a szívünk sziklájára, vizet fakaszt belőle: „megindítja szelét, s vizek folydogálnak” (Zsolt 147,18). Mikor Isten Lelkének szele fúj, könnyek árjai folynak.

Több okból is Istenhez kell fordulnunk bűnbánatért:

(1) Mert ez ajándék: „Eszerint hát a pogányoknak is adott az Isten megtérést az életre!” (ApCsel 11,18). Az arminiánusok úgy tartották, a bűnbánat a magunk erejéből van. Megkeményíthetjük a szívünket, de meglágyítani már nem tudjuk azt. A szabad akarat koronája leesett a fejünkről. Sőt nem csupán tehetetlenség van bennünk, hanem nyakasság is (ApCsel 7,51). Ezért könyörögjetek Istenhez, hogy adjon bűnbánó lelket. Neki hatalma van azt művelni, hogy a kőszív vérezzen. Szavával teremteni tud.

(2) Azért kell Istenhez folyamodnunk ezért az áldásért, mert megígérte, hogy megadja nekünk: „és adok néktek hússzívet” (Ez 36,26). Megpuhítom gyémántkemény szíveteket a fiam vérében. Az Ő kezét és pecsétjét mutasd Istennek. És van még egy nagylelkű ígéret: „teljes szívökből megtérnek hozzám” (Jer 24,7). Változtasd imádsággá ezt az ígéretet: „Uram, légy kegyelmes, hogy teljes szívemből megtérjek hozzád.”

Az ötödik eszköz, mely bűnbánatra vezet, a törekvés, hogy tisztábban lássuk Istent: „most szemeimmel látlak téged. Ezért hibáztatom magam és bánkódom a porban és hamuban!” (Jób 42,5.6) Jób, miután megismerte Isten dicsőségét és tisztaságát, visszarettent alázatos bűnbánatra, vagy ahogy a Zsidókhoz írt levélben van, kárhoztatta magát. Ha Isten szentségének áttetsző üvegére nézünk, meglátjuk a magunk romlottságát, és megtanuljuk megsiratni őket.

Legvégül, hitre kell törekednünk. De van-e köze ennek a bűnbánathoz? Igen, hiszen a

hit táplálja az egységet Krisztussal, és nem tudunk megválni a bűntől, amíg nem egyesültünk Krisztussal. A hit szeme a kegyelemre néz, és a kegyelem megolvasztja a szívet. A hit vezet el minket Krisztus véréhez, és ez a vér összetör. A hit győz meg minket Isten szeretetéről, mely sírásra késztet.

Elmondtam tehát mindazt, ami eszköz, vagy segítség lehet a bűnbánatban. Mi marad más hátra, mint hogy munkához lássunk. Hadd tegyük ezt komolyan: nem úgy, mint akadályugrók, hanem mint harcosok.

A zsoltáríró szavaival foglalom össze, amit leírtam eddig: „Aki vetőmagját sírva emelve megy tova, vígadozással jő elő, kévéit emelve.” (Zsolt 126,6)

Thomas Watson élete

Bár több fontos könyvét tartjuk számon, az életéről keveset tudunk: még születésének és halálának pontos ideje is ismeretlen (1620?–1689?). Művei a leghűségesebb emlékiratok: lehet, hogy nem is volt szükség többre, ezért a gondviselés útját állta a fölösleges beszédnek. Az antikváriusok egy híres Wattól származtatják, akinek fia kitüntette magát a keresztes lovagok között. Nemes származásának nincsenek bizonyítékai – vannak emberek, akikre nem származásuk hoz dicsőséget, hanem az, ahogy élnek.

Cambridge-ben tanult, az Emmanuel College-ben, mely abban az időben kiérdemelte a „szentek iskolája" nevet: sokan tanultak itt a későbbi kitűnő puritán hittudósok közül. Watson kiemelkedő szorgalma emlékezetes maradt.

1646-tól a St. Stephen's Wallbrookban, London szívében teljesített lelkészi szolgálatot tizenhat évig.

1651-ben rövid időre bebörtönözték, mert résztvett a „Christopher Love" összeesküvésben – II. Károlyt akarták visszahívni trónjára.

1652. június 30-án hivatalosan visszahelyezték a St. Stephen's Wallbrookba. Prédikátorként nagy népszerűségre és hírnévre tett szert: a templom folyamatosan tele volt, mikor prédikált. A restaurációig maradhatott itt, amikor nonkonformizmus vádjával ismét megfosztották hivatalától. Gyülekezete könnyek között vált meg tőle. Három búcsúbeszéde maradt fenn, melyekben bátorítja, vigasztalja gyülekezetét, és áldást kér üldözőire.

A „máshitűekre" vonatkozó szigorú rendeletek ellenére saját felelősségére is folytatta szolgálatait, ahol csak alkalma nyílt rá: csűrökben, konyhában, erdőn, mezőn.

Calamy a Nonkonformista emlékiratok*ban (Nonconformist Memorial) a következőket jegyzi fel róla: „Annyira jól ismerték a városban kegyességéről és szolgálatairól, hogy bár a Barátságos Vita (Friendly Debate) miatt megbélyegezték, minden megfontolt ember általános tiszteletének örvendett haláláig. Nagytudású, népszerű, de józan ítéletű prédikátor volt (ahogy azt írásaiból bárki megállapíthatja), kiemelkedő az imádság ajándékában."*

1672-ben a Türelmi Rendelet után engedélyezték, hogy a Crosby House nagytermében prédikáljon. Néhány évet szolgált itt, de gyengülő egészsége miatt visszavonult az essexi Barnstone-ba.

1689-ben vagy 1690-ben halt meg, amikor éppen az imádkozás „legbelső szobájában" tartózkodott. Születésének és halálának dátuma sehol sincs feljegyezve, viszont életéről és műveinek hatásáról annál több érdekes történet maradt fenn. Itt csupán egy feljegyzést említünk James Gardner ezredes élettörténetéből:

„1719 júliusában a Sabbath estéjét vidám társaságban töltötte, és pontban éjfélkor

boldogtalan találkája lett volna egy férjezett asszonnyal. A társaság már tizenegy körül felbomlott, ő pedig szobájába ment, hogy elüsse az unalmas időt. Történt ekkor, hogy egy vallásos könyv került a kezébe, melyet jó anyja vagy nagynénje csúsztatott útitáskájába tudtán kívül, melynek címe ez volt: A keresztyén katona, és egy bizonyos Watson írta. Remélve a cím alapján, hogy szórakoztató lelki megjegyzéseket talál benne saját hivatásáról, elhatározta, hogy belelapoz... Hirtelen úgy tűnt neki, hogy szokatlan fénysugár vetül a könyvre, miközben olvas, és felemelve szemeit, legnagyobb meglepetésére felfogta, hogy a keresztre feszített Krisztus képe jelenik meg előtte láthatóan, mintha a levegőben függne, dicsőséggel övezve, és úgy érezte, hogy megszólítja egy hang: „Ó, bűnös, érted szenvedtem, és ez a válaszod érte?" Székébe roskadt, öntudatlan volt egy ideig. Azután felállt, viharos érzésekkel járkált fel-alá a szobában, míg összetört az elmondhatatlan döbbenet és szíve gyötrelme miatt. Ez az elkövetkező októberig tartott, mikor félelmei kimondhatatlan örömmé változtak."

Thomas Watson munkáit a tantételek szigorú, de józan kifejtése és alkalmazása, gyakorlati bölcsességgel ötvözött mély lelkiség és a kifejezés eleven szépsége teszi emlékezetessé.

MOLNÁR SÁRA

(C. H. Spurgeon: A Memoire of Thomas Watson című írása alapján.)

Tartalom

Előszó (Molnár Sára)

Levél az olvasóhoz

Elöljáró beszéd

Hamis bűnbánat

Az igaz bűnbánat természete (1)

Az igaz bűnbánat természete (2)

Bűnbánatra kényszerítő okok, valamint intés a megátalkodottaknak

Bűnbánatra való intés

Hatalmas indítékok a bűnbánatra

Buzdítás mielőbbi bűnbánatra

Megtérésünk próbája. Vigasztalás a bűnbánónak

A bűnbánat akadályainak elmozdítása

A bűnbánat néhány eszközének leírása (1): komoly megfontolás

A bűnbánat néhány eszközének leírása (2): a töredelmes és a megátalkodott állapot összehasonlítása

Thomas Watson élete (Molnár Sára)

Felelős kiadó *Zágoni Balázs*
Felelős szerkesztő *Rostás-Péter Emese*
Lektorálta *Benő Attila*
Korrektúrázta *Hollanda Andrea*
Borítóterv *Tordai-S. Attila*

Koinónia Kiadó
RO–400344 Cluj, str. Mărginaşă 42.
Tel/Fax: 00-40-264-450119
Email: office@koinonia.ro
www.koinonia.ro